

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228303

UNIVERSAL
LIBRARY

أَنَّ الْبَيَّاضَ حَرَاءٌ وَأَنَّ الْعَمَلَ وَانَّ الشَّعْرَ حُلَا وَانَّ الْفَوَاحِشَ

تذکرہ اشعار

مؤلف

عالی جناب لانا محمد عبدالغنی خان صاحب غنی مؤرخ آبادی مدظلہ

مؤلف ارغمان تہنی و حوار العرب

ہستام محمد مقدسی خان شہنہانی

در مطبع نئی ٹیوٹ گزٹ علی گڑھ چاپکے دید

مولف صاحب تذکرہ ہذا کی مشہور تالیف موسوم بہ ارمغانِ اصفیٰ میں فارسی و اردو
یعنی لفظوں کا طبعی استعمال مضامین کے ساتھ نہایت واضح طور پر بتایا گیا ہے۔ ہر محاورہ کا
ثبوت ان ہستندہ مسلم کے کلام سے دیا گیا ہے جن کا اس کتاب (یعنی تذکرہ اشعار) میں تذکرہ
ہے۔ تقریباً ساٹھ ہزار اشعار (غیر مکرر) شواہد کے سلسلہ میں لکھے گئے ہیں۔ مشکل محاورات کو
معنی فٹ نوٹ میں درج ہیں۔ اسی حضرت حضور نظام انار اللہ برہانہ کے خزانہ فیض سے پانچ
روپے اس کتاب کے صد میں محنت ہوئے تھے۔ جملہ آٹھ حصص کی تعداد صفحات ۱۳۱ اور قیمت
صرف چار روپے علمی و محصل علاوہ۔

علمی سلف

ہماری قومی زبان اردو کے مشہور مصنف جناب مولانا مولوی محمد عصب الرحمن صاحب
شرانی کی نہایت مقبول تصنیف (ہجوعی کی مستند ترین تاریخی کتابوں کے تقریباً چھ ہزار
صفحات کے عمیق مطالعہ کا نتیجہ ہے) بغرض فروخت موجود ہے۔ اس کتاب ایک نظر میں معلوم
ہو سکتا ہے کہ اپنے عروج کے زمانہ میں مسلمانوں کے اندر علم کا تقدس و ذوق تھا۔ اور مسلمان علما کی
پیکار اور پراپیگنڈہ زندگی کی کیا کیفیت تھی۔ مختصر یہ کہ ایسی کتاب دنیا کی کسی زبان میں
آج تک نہیں لکھی گئی۔ کتاب کی خوبی صرف لکھنے سے تعلق رکھتی ہے۔ بیان اور زبان کی پاکیزگی
دشمنی کے ساتھ لکھائی چھپائی کی نہایت عمدہ زیب ہے۔ قیمت بارہ روپے (۱۲ روپے)
مکتبہ کا پتہ:۔ منیجر صاحب اسی ٹیوٹ علی گڑھ

انتساب

جب کتاب ہذا کے چھپنے کی رائے قرار پائی تو فاضل و محترم مولف صاحب نے مجھ سے اس کے ڈیزائنیشن کے متعلق مشورہ کیا۔ میرا ذہن معاجناب والا نواب حاجی محمد اسحق خاں صاحب بہادر سی ایس کی جانب منتقل ہوا جو ماثار اللہ نہ صرف خود بہت بڑے سخن فہم و نکتہ سیخ اور اسلامی لٹریچر کے بقا اور اسکی ترقی و اشاعت سے خاص دلچسپی رکھنے والے ہیں بلکہ انیسویں صدی کے فارسی و اردو کے بہت بلند پایہ اور مستند شاعر نواب حاجی محمد مصطفیٰ خاں صاحب شیفتہ و حسرتی مرحوم کے خلف صدق ہونے کی حیثیت سے ”اَلْیَوْمَ بِمِثْرِ لَکُمِیَّة“ کے پورے طور پر مصداق ہیں۔ جن اتفاق سے یہی نام نامی پیشتر سے خود جناب مولف صاحب کے خیال میں بھی تھا۔ چنانچہ نواب صاحب کی خدمت میں نیا بتہ میں نے درخواست پیش کی جس کو ممنوع نے ازراہ غایت عنایت منظور فرمایا۔

نہایت افسوس ہے کہ آجکل مولانا بوجہ ضعف پیری و عدالت صاحب قریش ہیں اور دنیا و مافیہا کو فراموش کئے ہوئے ہیں ورنہ اس وقت اُن کو حقیقی مسرت حاصل ہوتی اور وہی نواب صاحب بہادر کا شکریہ بھی ادا کرتے۔ مگر اب اس خدمت کو بھی میں ہی ادا کرتا ہوں اور یقین کرتا ہوں کہ عالی جناب مشار الیہ بفجائے ”مَا لَا یَمِیْدُ دَلَّ سَکَلًا لَا یَمِیْرُکَ جَلَّة“ اس بالواسطہ شکریہ کو بھی (جو بہ سبب میرے توسط کے لفظ کے اصلی معنی میں حقیر ہو گیا ہے) اسی فرائضی کے ساتھ قبول فرمائیں گے۔

درپس آمینہ طوطی صفت مشائستہ اند
آپنچہ استاد ازل گفت بہاں می گویم

محمد مقتدی خاں شہرانی

یکم اکتوبر ۱۹۱۶ء

بسم اللہ الرحمن الرحیم

عرض حال

خلت اللہ یار فسادت غیور مسود

و من البلاء تفریدی بالسود

حضرت والد ماجد مرحوم و مغفور (مؤلف تذکرہ ہذا) علم کا صحیح ذوق لیکر دنیا میں آئے تھے اور خدا نے انہیں محض تحصیلِ ترویجِ علم کے لئے پیدا کیا تھا۔ چنانچہ سالہا سال کی محنت شاقہ کے بعد جس وقت نظر اور جامعیت کے ساتھ آرمغانِ صفہی اور حوار العرب کا سلسلہ انہوں نے مکمل کیا وہ اس بیان کا ایک حسی ثبوت ہے۔

آرمغان کے عین دورانِ تالیف میں انہیں اس تذکرہ کی تیاری کا خیال پیدا ہوا تھا۔ لیکن آرمغانِ صفہی کے زمانہ انطباع میں مطابع کی جن صعوبتوں سے دوچار ہونا پڑا اس نے آئندہ تالیفات کے سلسلہ کے جاری رہنے کی طرف سے گونہ مایوس کر دیا۔ گریادشِ خبیر انشی ٹیوٹ پریس کا تجربہ ہونے سے اُمید کی جھلک نظر آئی۔ حوار العرب کے پہلے حصے کی تیاری نے اس اُمید کو تبدیلِ یقین کر دیا اور قرار پایا کہ قبل اس کے کہ حوار العرب کے باقی حصوں

پر نظر ثانی ہو کر انھیں مطیع کے سپرد کیا جائے اول تذکرۃ الشعراء سے فرغت حاصل کر لیجائے لیکن

تجرى المرّیاح بما لا تشقى السفن

جس وقت متن کتاب چھپ کر مکمل ہوا ہی تو مرحوم مرض الموت میں مبتلا ہو کر دنیا و مافیہا سے خیر ہوجکے تھے۔ یہاں تک کہ ہر اکتوبر ۱۲۹۷ء کو آپ نے داعی اجل کو لبیک کہا اور تمام عملی حسرتیں اُن کے ساتھ تہ خاک و فن ہو گئیں انا للہ وانا الیہ راجعون۔ رضینا بقضاء اللہ اے بے آرزو کہ خاک شدہ

اور اب کہ میں یہ سطرین لکھ رہا ہوں ایک عجیب کیفیت میرے قلب پر طاری ہے جس کا اندازہ کر سکتا ناظرین کرام کے لئے یقیناً کچھ دشوار نہ ہوگا۔ ایک طرف باپ (اور ان جیسے باپ) کے شفیق سایہ کے سرے اٹھ جانے کا قلق ہے۔ دوسری جانب وہ شغف یاد آتا اور دل کو پاش پاش کرتا ہی جو مرحوم کو (محض ترویج علم کی خاطر نہ حاشا جلب مال کی غرض سے) اپنی تالیفات کی اشاعت و اجاعت کے ساتھ تھا۔ اس کے علاوہ ایک خیال یہ بھی ہے کہ دیباچہ نگاری کی خدمت اُن کے پیچھے ایک ایسے شخص کو انجام دینی پڑی ہے جو محض بے بضاعت ہے اور بہ نام کسندہ نکونامے چند

مضمون ہیں جب علامہ محمد ابن احمد نے نظامیہ بغداد کی مسند درس پر قدم رکھا تو دور و کر مسند رجبہ عنوان شعر پڑھا تھا جس کا مطلب یہ ہے کہ جب دنیا بڑوں سے خالی ہو جائے اور چھوٹے صرف تنہا رہ جانے کی وجہ سے بڑے بن جائیں تو حقیقت یہ بجائے خود ایک بہت بڑی مصیبت اور نصیبیہ ہے علامہ موصوف کا زمانہ وہ زمانہ تھا جس کی قبل اور بعد کی صدیوں نے ابو حنیفہ اور شافعی، مسلم اور بخاری، امام الحرمین اور غزالی، ابن رشد اور فارابی، طوسی و دووانی، خطیب بغدادی و رازی

خسرو دہلوی و سعدی شیرازی وغیرہم جیسے ہزاروں ذوفنون ایسے پیدا کئے تھے جنکے تذکروں سے تاریخ کے اوراق ہمیشہ مزین رہیں گے۔ اور بلاشبہ جن میں سے ہزاروں ہی دوسرے ایسے ہونگے جن کے نام تک خود تاریخ کو یاد نہیں رہے۔

واقعہ یہ ہے کہ علامہ محمد ابن احمد موصوف خود مسلم الثبوت امام فن اور فخر الاسلام کے پرفخر لقب سے لہٹتے تھے جب ان کا اپنی نسبت یہ خیال تھا تو ظاہر ہے کہ میں جن فضل مولف کی بدرجہ مجبوری قائم مقامی کر رہا ہوں اپنی نسبت جو کچھ خیال نہ کروں کم اور بہت ہی کم ہے۔ مگر کیا کیا جائے۔

قضى الله امر ارجف القلم

مجھے نہیں معلوم کہ مرحوم اس کتاب کا دیباچہ کس طور پر لکھتے اور اس میں کیا لکھتے لیکن میرے لئے سوائے اسکے کوئی اور چارہ کار نہیں ہے کہ میں تالیف کتاب کی نسبت چند واقعات عرض حال کے طور پر پیش کر دوں اور ناظرین سے مرحوم کے لئے (اور اپنے لئے) طلب دعائے خیر کروں۔

جیسا کہ پیشتر عرض کیا جا چکا ہو اس تذکرہ کی تالیف کا خیال ارمغان کی تالیف کے دوران میں پیدا ہوا تھا۔ مسئلہ یہ میں اس خیال نے عملی صورت اختیار کی اور شعرا کے تخلص اور ناموں کا تسلسل جدول خاکہ تیار ہوا۔ جبکہ تذکرے شعرا کے اب تک لکھے جا چکے ہیں زیادہ تر ایسے ہیں جن میں تعریفوں کے قول بندھے ہوئے ہیں مگر تاریخی حالات دریا میں قطرہ کے برابر بھی نہیں ہیں اس لئے جن قیود کے ساتھ اس تذکرہ کی ترتیب منظور تھی ان کو پورا کرنے میں بہت سی رکاوٹیں پیش آئیں جن کو دور کرنا آسان امر نہ تھا۔ غرض کہ میں (جب کہ خود مرحوم کی صحت تقریباً جواب دے چکی تھی) مختلف تذکروں سے مقابلہ کر کے نیک خدمت میرے سپرد ہوئی، تذکرے (علاوہ بعض تاریخوں کے) کتابت کا ماخذ میں انکے نام یہ ہیں: لب الالباب، مجمع المفسر، کلمات اشعار، تذکرہ بنیظیر، لطائف الخیال، نتائج الافکار

تذکرہ دولت شاہ سمرقندی، فانوس خیال، تذکرہ حسین دوست آتش کدہ، خزانہ عامرہ، ریاض الشعر
 پھر بھی بہت سے شعرا کے حالات غیر مکمل رہ گئے جن شاعروں کا ہندوستان آنا ثابت
 ہوا ہے ان کے سامنے عہد حکومت کے خانہ میں اُسی بادشاہ کا نام لکھا گیا ہے جو اس وقت ہندوستان
 میں حکمران تھا۔ کسی واقعہ کے متعلق اختلاف کی صورت میں اس پہلو کو ترجیح دی گئی جس پر کتب
 مدار علیہ کا اتفاق یا کثرت آرا پایا گیا۔ شاہیہ میں اس کی تالیف و مقابلہ سے فراغت حاصل ہو گئی اور
 قصد تو یہ تھا کہ آرمغان کی اشاعت کے بعد ہی اس تذکرہ کو بھی چھپوایا جائے مگر والد قبلہ کی
 تمام تر توجہ تکمیل حواری العرب میں مصروف تھی اور اس کے چھپنے کی نوبت غالباً اب بھی نہ آئی اگر بعض
 جو ہر شناس کرم فرماؤں کا مخلصانہ اصرار غالب نہ آتا۔ بہر حال اب کتاب ناظرین کے سامنے ہے
 اور اُس کے حسن قیام کا اندازہ کرنا ان کے اختیار میں۔ اپنی جانب سے ۵

من انچہ شرط ادب بود با تو می گویم تو خواہ معذرت از من پذیر یا مپذیر

فاکسار

عبد الحمید خاں

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَحْمَدٌ صَلَّى عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ

باب الف

تخلص	نام	شہادت	وطن	ملک	عہد
آذر	حاجی لطف علی بیگ	۱۲۰۰ھ	صہبان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
آذری	شیخ نور الدین حلال	۸۶۶ھ	اسفراین	خراسان	شاہخ مرزا والی ہرات

۱۔ حاجی لطف علی بیگ، اول والدہ بعدہ نکہت تخلص می کرد، و آخر بہ آذر قرار گرفت، باقتضای زمان قدسے شوخ طبع و لاپرواہ واقع شدہ، در ۸۶۶ھ تذکرہ موسوم بہ آتشکہ،

تالیف کرد ۱۲۰

۲۔ شیخ نور الدین حلال حمزہ، از فضلاء عصر و بلغائے دہر بود، مرید شیخ محمد بن علی بن علی و مصاحبہ نور الدین کرمانی ست، کتاب جواهر الاسرار، و عجائب الدنیا و سنی الصفا و بہمن نامہ از ویادگار ست، در زمان احمد شاہ بہمنی بہند آمدن بعد چندے مراجعت بسوی خراسان نمودہ، وقتے احمد شاہ صمد ہزار درم با و انعام کرد، شیخ از کمال بے نیازی قبول نفوذ، دیوانش سی ہزار بیت ہر ہشتاد و دو سال در خراسان فوت کرد، ۱۲۰

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عهد
آرزو	سراج الدین علیخان	۱۱۶۹ هـ	اکبرآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
آزاد	میر غلام علی	۱۲۰۰ هـ	بگرام	"	"
آشنا	میرزا محمد طاهر	۱۰۸۱ هـ	تربت	خراسان	شاه جهان والی هند
آشوب	ملاحسین	۱۰۹۹ هـ	مازندران	طبرستان	"
آصف	محمد قلی		قم	عراق عجم	"

له سراج الدین علیخان، جامع اصناف فضائل بود، تصانیف عدیده مثل سراج اللغات، مجمع الفاس، چراغ هدایت، تنبیه الغافلین، شرح سکندرنامه، موهبت عظمی، عطیه کبری، غرائب اللغات، خیابان گلستان، مصطلحات الشعراء و ادب الالفاظ، جواب اعتراضات نیز شرح تصادف عنی، شرح مختصر المعانی، شرح گل کشتی سیرنجات از وی یادگارست، بایشیخ خزین منظره حاجان ازاد بگرامی معاصر بود، بهار دهلوی مؤلف بهار عجم از شاگردان اوست، از دیوان اشیخ خزین قریب پانصد بیت نامربوط و محل ایراد برآورد، دیوانش سی هزار بیت است ۱۲۰

له میر غلام علی، ولادت او در بیت پنجم صفر ۱۱۸۸ در قصبه بگرام از توابع اودم بوده است، استفاد علوم از میر عبد الجلیل بگرامی، میر سید محمد بگرامی و میر طفیل احمد بگرامی نیز هم نموده، سرآمد روزگار گردید و در اشعار عربی فارسی و دینی داشت، علاوه دیوان فارسی، دیوان عربی سه هزار بیت دارد، معنی تصانیف از وی یادگارست، له میرزا محمد طاهر، نقیب غایت خان، خلف الصدق طهرخان حسنت، جامع کمالات بوده ۱۲۱ له ملاحسین، هندوستان آمده مدتها با طهرخان حسن بسری برد ۱۲ له محمد قلی، هندوستان آمده بود ۱۲۲

تخلص	نام	سنتات	وطن	ملک	عمد
آصفی	خواجه صفی	۹۲۸ هـ	شیراز	فارس	شاه طهماسب پاشا صفوی والی ایران
آفرین	شیخ فقیر الله	۱۱۵۲ هـ	لاهور	هندستان	محمد شاه والی هند
آگهی	مولانا جلال الدین	س	یزد	عراق عجم	سلطان حسین مرزا والی هرات
آبی	سلطان قلی بیگ	۹۲۴ هـ	ترشیز	خراسان	"
ابدال	مولانا ابدال	س	صفهان	عراق عجم	سام مرزا صفوی والی ایران
ابراهیم	میرزا ابراهیم	س	"	"	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
ابن حاتم	شمس الدین محمد	۸۴۵ هـ	برجند	خراسان	سلطان حسین مرزا والی هرات

۱- خواجه صفی، خلف خواجه تقیم از صفای همد بود، دیوانش تا حال در عصره روزگار باقی است ۱۲

۲- شیخ فقیر الله، شاعر خوش خیال و صاحب دیوان است، مصنف میر و انجما ۱۲

۳- مولانا جلال الدین، مداحی خاندان نبوت میکرد ۱۲

۴- سلطان قلی بیگ، از امرای لوس قاپاست، شاعر عاشق پیشه بود، در تبریز درگذشت

صاحب دیوان است در نهایت شربنی و ذراکت ۱۲

۵- مولانا ابدال، مداح شاهزاده سام مرزا صفوی است، در جنگ قندهار بدرجه شهادت رسید ۱۲

۶- میرزا ابراهیم، جامع اکثر کمالات بوده، فرهنگ و در لغت فارسی مشهور است،

در آخر عمر شاه طهماسب درگذشت ۱۲

۷- شمس الدین محمد، پسر جمال الدین ابن حاتم است، خاور نامه در سیر خفا تصنیف بکمال فصاحت

نوشته از فضلای عالیقدر بود ۱۲

تخلص	نام	سنة	وطن	ملک	عهد
ابن جبرمی	مولانا ابن جبرمی	۰	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابوسعید خانی فارس
ابن جلال	ابن جلال	۰	عراق	"	"
ابن نضوح	ابن نضوح	۰	شیراز	فارس	سلطان ابوسعید خانی فارس
ابن مبین	فخرالدین امیر محمود	۴۶۳هـ	فریوند	خراسان	سلطان محمد غداندۀ الی هرات
ابوالبرک	خواجه ابوالبرک	۰	سمرقند	"	سلطان حسین زراوی الی هرات
ابوحسن	ابوحسن	۰	بخارا	"	"
ابوحسن	مولانا ابوحسن	۰	مهنه	"	شاه اسماعیل صفوی الی ایران

له ابن جبرمی، پسر بدرالدین جبرمی است، در مرثیه سلطان ابوسعید خانی اصفهان قصیده

گفته است، ۱۲

۱۱ ابن جلال، از ارباب کمال است، ۱۲

۱۳ ابن نضوح، مدح سلطان ابوسعید و شیخ او ایس بود، معاصر خواجه سلمان ساوجی است، ده نامه

بنام خواجه غیاث الدین ابن خواجه رشید و زیر نظم نوشته است، ۱۲

۱۴ ابن مبین، خلف ملک الفضل، امیر مبین الدین است، از عارفان کامل است، در نظم قدسی به کمال

داشت، دیوانش در جنگ سرداران در ۴۳۳هـ از دست رفت ۱۲

۱۵ خواجه ابوالبرک، از شجره نهندی بود، و ابوالیوب ابوالبرک خلف صدق اوست،

معاصر شیخ مین القضاة بهدانی است، ۱۲

۱۶ مولانا ابوحسن، ابن مولانا احمد بهبه است در کاشانی بود در ضمن فضائل عالممقدس

را در سبکیت، خواجه افضل ترک از تلامذه اوست، ۱۲

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عهد
ابو الحسن ^{۱۱}	ابو الحسن ^{۱۱}	۵۲۲هـ	خرقان	آذربایجان	علاءالدوله دیلمی و الی دیلم
ابو البقا ^{۱۲}	میر ابو البقا	.	تفرش	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
ابو العباس	خواجه ابو العباس	۵۲۰هـ	مرو	خراسان	مامون الرشید و الی بغداد و خراسان
ابو العلاء ^{۱۳}	نظام الدین	۵۵۴هـ	گنجه	آذربایجان	منوچهر شروانشاه و الی شروان
ابو الفتح ^{۱۴}	نظام الدین	۵۴۳هـ	بست	خراسان	امیر ناصر الدین سکاکیس و الی غزنی
ابو الفتح ^{۱۵}	حکیم ابو الفتح	۹۹۹هـ	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبیر و الی هند
ابو الفرج ^{۱۶}	ابو الفرج بن مسعود	۵۸۴هـ	روند	خراسان	سلطان ابراهیم بن مسعود و الی غزنی

۱۱ ابو الحسن علی بن جعفر، او کتل و دیاست، تکمیل کمالات معنوی از روح شیخ بایزید بسطامی قدس سره
نموده شیخ ابو علی بن سینا در خدمتش سیده است از فیض صحبتش سراز فلسفه به طریقت کشیده ۱۲

۱۳ میر ابو البقا، از فقه علماء و جگر شعر است، تذکره شعرا پیش داشته توفیق اتمام نیافته ۱۲

۱۴ نظام الدین ابو العلاء، استاد فکی شروانی، و از الدین شروانی، و خاقانی شروانی است ۱۲

۱۵ نظام الدین ابو الفتح، از اهل بغا است، وزیر محمود غزنوی بوده ۱۲

۱۶ حکیم ابو الفتح، ابن عبدالرزاق گیلانی است، غنی شیرازی مداحی بی بسیار کرده، هر دو
در یک سال (۹۹۹هـ) رحلت کردند ۱۲

۱۷ ابو الفرج بن مسعود، هشت از قصه روند است، (از مضامین دشت خاوران)

در خدمت سلطان ظهیر الدین ابراهیم بن مسعود، و محمود بن ابراهیم غزنوی راه نمادست یافته، استاد شعر است

بنفرتی و لاهور افتاده، مداح ابو علی بن خورشید، مسعود سلطان سبب عباد و وی مجوس گردید و دیو آش

قریب دو هزار بیت متداول است باقی تلف گردیده ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عبد
ابو الفضل	شیخ ابو الفضل	۱۰۱۵	اکبر آباد	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند
ابو الفضل	شیخ ابو الفضل	.	منه	خراسان	.
ابو القاسم	شیخ ابو القاسم	.	گازو	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
ابو القاسم	میرزا ابو القاسم	.	استرآباد	طبرستان	"
ابو القاسم	ابو القاسم بشری	.	منه	خراسان	سلطان مسعود غزنوی الی غزنی
ابو القاسم	خواجه ابو القاسم	.	خواف	"	شاه طهماسب ماضی صفوی الی ایران
ابو المعالی	میر ابو المعالی	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱۰ شیخ ابو الفضل، از اولاد شیخ ابوسعید ابوالخیر است، در کمال پرپر بینی گاری در کار بسری بود
 ۱۱ شیخ ابو القاسم، از افضل عصر بود، معاصر تقی اوحدی صفوی مازندرانی است، ۱۲
 ۱۳ میرزا ابو القاسم، در جمیع علوم قدرت کامل داشت، خصوصاً حکمت و جفر و آداب کیمیا،
 و در سخفوری دستگاه عالی داشت، ۱۲

۱۴ ابو القاسم بشری، از مشاییر علما و مشایخ عصر است، مولدش منه، شیخ ابوسعید ابوالخیر
 از سفیدان دست، ۱۲

۱۵ خواجه ابو القاسم، پسر خواجه شهابی است، بصلاح می زیست، تعلیق را خوب می نوشت
 ۱۶ میر ابو المعالی، در سخن سنجی طبع عالی داشت، از ارباب تسلیم و مشرف و صهل شاه عباس
 ماضی بوده، ۱۲

تخلص	نام	سنوات	وطن	ملک	عمر
ابوالمعالی	شیخ ابوالمعالی	۵۵۳هـ	رے	عراق عجم	مسعود بن محمد بن ملک شاه سلجوقی والی خوارزم
ابوالمعالی	میر ابوالمعالی	.	.	.	نادر شاه قزلباش ایران
ابوالمعالی	ابوالمعالی نحاس	۵۱۲هـ	صفهان	.	ملک شاه سلجوقی والی خوارزم
ابوالوفا	خواجه ابوالوفا	۵۸۳هـ	خوارزم	.	شاهرخ مرزا والی خراسان
ابوالهادی	میر ابوالهادی	.	.	.	.
ابوجابر	شیخ ابوجابر	.	غزنی	خراسان	براهم شاه ابن مسعود والی غزنی
ابوحنیفه	ابوحنیفه	۳۸۶هـ	.	.	سلطان مسعود غزنوی والی غزنی
ابوحیان	ابوحیان	.	شیراز	فارس	.
ابورجا	شهاب الدین شاه	۵۹۵هـ	غزنی	خراسان	براهم شاه ابن مسعود شاه والی غزنی

۱هـ میرزا ابوالمعالی، شعرش خالی از بلاغت و حالتی نیست ۱۲
 ۲هـ خواجه ابوالوفا، از بزرگان مشایخ خوارزم و مشهور بنبرشته روی زمین بود، مرید
 شیخ ابو الفتوح و خلیفه نجم الدین گبری است، کتاب کنترا لخواهر از وی یادگار است، ۱۲
 ۳هـ میر ابوالهادی، از موزنان شیرین خیال بود، ۱۲
 ۴هـ شیخ ابوجابر، از جمله فصاحت، قصاید غزلیه در مدح براهم شاه گفته، ۱۲

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عهد
ابوسعید	ابوسعید فضل الله	۳۴۴ھ	مهنه	خراسان	سلطان مغوغزنوی الی غزنی
ابوشکور	استاد ابوشکور	۳۳۴ھ	بلخ	"	امیر نصر بن احمد والی بخارا
ابوعلی	ابوعلی بن سینا	۳۲۴ھ	"	"	علاءالدوله دیلمی والی دیلم
ابوسلم	ابوسلم	.	نیشاپور	"	.
ابونصر	شیخ ابونصر	.	مهنه	"	سلطان حسین مرزا والی هرات
اثر	اخوند شفیعا	۱۱۳ھ	شیراز	فارس	سلطان حسین صفوی الی ایران
۱. ابو سعید فضل الله، بن ابوالخیر پیر طقیتش شیخ ابوالفضل سمرقانی است از فیض حدیثش اکثر اولیای کبار معارج و مدارج رسیده اند رباعیاتش مشهور و خواص نوادش بیشمار از آنها تا نورست در مهنه مدفون شد، ۱۲ ۲. استاد ابوشکور، از تشدید و رودکی پیشتر بوده، کتابی در ۳۳۴ھ تمام کرده شعرا و اگر چه بسیار بوده اما کیاب است، ۱۲ ۳. ابوعلی بن سینا، مولدش بلخ است در سن هفت سالگی جامع جمیع مراتب حکمت شد در غرقان صیحت شیخ ابوحسن خرقانی رسیده و شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سره ابا و ملاقات و ملاقات اتفاق افتاده، در همدان بمعرض اسهال درگذشت ۱۲۰ ۴. خواجه ابونصر، برادر خواجه ابوسعید و له خواجه گوید است، ۱۲ ۵. اخوند شفیعا اعمی، در سن سالگی از عارضه آبله بے بصر گردید، با ۹۰ ھ تحصیل مراتب علمی نموده در شعر رتبه خوبی بهم رسانید، کافه سخن سرا بیان در ابیاتی مسلم داشتند، کلیاتش که مشتمل بر ۹۰ ھ شعر است بده هزار بیت میرسد در بلده لافوت گردید، ۱۲					

تخلص	نام	منهات	وطن	ملک	عمد
اشیر ^{له}	اشیرالدین	۵۵۶۲	خیگت	فرغانه	آتابک قزل ارسلان الی شیراز
اشیر ^{له}	اشیرالدین عبدالله	۵۶۵۶	ادیمان	عراق عجم	هلاکو خان والی خوارزم
اجری ^{له}	میراجری جفری	.	یزد	"	.
احسان ^{له}	ملا مقیمافرش	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
حسن ^{له}	میرزا احسن الله	۵۵۸۸	ترت	"	شاهجهان الی هند
حسنی ^{له}	میرزا حسنی	.	خوانسار	عراق عجم	.
احمد ^{له}	سید احمد	.	.	.	.

۱۰ اشیرالدین معاصر مجیر بلیقانی و غاقانی شروانی ست و حریف و مقابل او، مرید شیخ
 نجم الدین کبری بوده، در دیار غمال فوت کرد، ۱۲
 ۱۱ اشیرالدین عبدالله معاصر کمال اصفهانی و شاگرد نصیر طوسی ست، دیوانش
 مشتمل بر اشعار فارسی عربی ست، ۱۲
 ۱۲ میراجری جفری، در نهایت لیاقت و نازت طبع بوده، ۱۲
 ۱۳ ملا مقیمافرش، از شعرا و مشهور مقدس ست، بلطف طبع و شیرین بانی مشهور ست در زمان
 شاه سلیمان صفوی باصفهان بوده ۱۲
 ۱۴ میرزا احسن الله ظفر خان، با صائب و کلیم و قدسی و سلیم و دانش و صیدی طهرانی
 هم صحبت بوده، در زمان شاهجهان صوبه دار کشمیر بوده، مدوح صائب است، ۱۲
 ۱۵ میرزا حسنی، به پیشه خیاطی و جوه معاشش اندوخته، ۱۲
 ۱۶ سید احمد، مشهور به آقا احمد کاسه گر است، ۱۲

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عمد
احمد	فریدالدین احمد کانی	.	.	.	سلطان غیاث الدین بن سام و ناصر الدین الله والی بغداد
احمد	ابو نصر شیخ احمد	۵۳۶ هـ	جام	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
احمد	امام احمد غزالی	۵۲۴ هـ	قزوین	عراق عجم	"
احمد	احمد بیگ	۵۲۲ هـ	صفهان	"	شاه جهان الی هند
احمدی	خان احمد خاں	۹۲۰ هـ	گیلان	طبرستان	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
اختری	مولانا اختری	.	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
۱۰ شیخ الاسلام ابو نصر احمد، زنده پیل امی بود، در بست دوسالگی توفیق توبه یافت بیشتر ده سال در کوه نشست مقتدای زمان گردید، در معرفت توحید و حکمت تصانیف کامله دارد از آن جمله کتاب سراج السالکین است، احمد جامی قدس سره ماده سال فوت او است، ۱۲ ۱۱ امام احمد، برادر حجه الاسلام امام محمد غزالی است، شیخ عراقی در لغات تتبع طرزوی کرده است، وفاتش در سن پانصد و بیست و هفت بوده، و صاحب جمع تفصیلات و در سن پانصد و هفده نوشته، تصانیف و تالیفات بسیار دارد، ۱۲ ۱۲ احمد بیگ لنگ، از وطن بهند آمده، و بدولت صاحبقران فی کارش کبابه رسید و بدیوانی پلینه سر بلند شده، هلالش از سر است، سیاق را خوب میدانست، ۱۲ ۱۳ خان احمد خاں، برادر زاده قاسم خاں افشار است، حاکم گیلان بود، در نظم صاحب نگاه است، ۱۲ ۱۴ مولانا اختری، بهندستان آمده، در خدمت میر حیدر بهمنی می بود بعد از فوت وی بایران فرستاده زمر اجست فرمود، ۱۲					

تخلص	نام	نسبت	وطن	ملک	عهد
۱۰۰۱ ادائی	میر محمد مومن	۱۰۳۰ هـ	یزد	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
۱۰۰۲ ادیم	میرزا ادیم	.	بغداد	عراق عرب	سلطان سلیمان الی ترکی
۱۰۰۳ ادیم	میرزا ابراهیم	۱۰۶۰ هـ	ایمان	عراق عجم	شاه جهان والی هند
۱۰۰۴ ادیم	میرزا ابراهیم	۱۰۶۹ هـ	کاشان	"	"
۱۰۰۵ ادیب	شهاب الدین صابر	۱۰۴۶ هـ	ترمذ	خراسان	سلطان نجر سلجوقی والی خوارزم
۱۰۰۶ ارسلان	محمد قاسم	۱۰۹۵ هـ	مشهد	"	جلال الدین کبر والی هند
۱۰۰۷ ارشدی	استاد ابو محمد	.	سمرقند	"	مغزلین ملک شاه والی خوارزم

۱۰۰۱ میر محمد مومن، شهم با کجاده به بندرسورت درآمد و در نهایت مدح بصری برد، پیوسته صائم بود و افطار بقدر نان جوین می نمود، در دکن مرد، ۱۲

۱۰۰۲ میرزا ابراهیم، خلف مرزا رضی ارشانی است، در هنر مندی کمال از نوادر مهور بود، در زمان شاه جهان بهند آمده احترام یافت، ۱۲

۱۰۰۳ میرزا ابراهیم، اکثر در تبریز بسر کرده، ۱۲
 ۱۰۰۴ شهاب الدین صابر، هلش از بخار است، معاصر رشید طوابع و حکیم انوری است در فنون شعر استادان مسلم است، عبدالواسع حبلی و انوری موسیقی سمرقندی و راباسادی دیکرند، سلطان التزدالی خوارزم او را در حیون غرق کرده، ۱۲

۱۰۰۵ محمد قاسم، در عهد اکبر شاه بهند آمده در احمد آباد در گذشت، ۱۲
 ۱۰۰۶ استاد ابو محمد، معاصر عتیق بخاری و مسعود سعد سلیمان میر مغزی است، قصه مهر و وفا از منظومات او است، در هرات فوت کرد، ۱۲

شخص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
۱. ازل	میرزا محمد امین	۰	صفهان	عراق عجم	سلطان بنجر سلجوقی و الی خوارزم
۲. ازرقی	حکیم فضل الدین	۵۵۶ هـ	هرات	خراسان	
۳. اسحق	حکیم اسحق	۰	شیراز	فارس	
۴. اسحق	میرزا اسحق	۰	یزد	عراق عجم	
۵. اسد	میرزا اسد بیگ	۱۰۲۸ هـ	قزوین	"	
۶. اسدی	حکیم ابو نصر	۴۲۵ هـ	طوس	خراسان	
۷. اسمعیل	میرزا اسمعیل	۱۱۳۲ هـ	طهران	عراق عجم	سلطان حسین صفوی و الی ایران
۸. اسمعیل	حاجی اسمعیل	۰	قزوین	"	شاه طهماسب صفوی و الی ایران
۹. میرزا محمد امین، دشمن سنجی قدرت تمام داشت، برادر میرزا احمدی مستوفی موقوفات در محاصره صفهان فوت شد ۱۲ ۱۰. حکیم فضل الدین، معاصر احمد بی و نسبی منطای عروضی و عبد الله قرشی است، مداح طغانشاه سلجوقی ابن مؤید است، ۱۲ ۱۱. میرزا اسد بیگ، در هندی بود، ۱۲ ۱۲. حکیم ابو نصر، استاد فردوسی طوسی است، بعد فردوسی فوت کرد کتابت گنجشاپ نامه از وی یادگار است، در زمان سلطان محمود غزنوی علم سحر بانی برافروخت، ۱۲ ۱۳. میرزا اسمعیل، از همطرحان شیخ سنیرازی است، ۱۲ ۱۴. حاجی اسمعیل، از سخن سنجان قزوین است، ۱۲					

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمد
۱۴۱ شیر	میراجلال الدین	۱۴۱۰	شهرستان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
۱۴۲ شیر	امیر قاضی	۱۴۲۰	قزوین	"	جلال الدین اکبر والی سهند
۱۴۳ شیر	شیخ محمد نور بخشی	.	لابجان	طبرستان	.
۱۴۴ شیر	میر قاسم	۱۴۴۰	قائن	خراسان	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
۱۴۵ شیر	مختار بیگ	.	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
۱۴۶ شیر	ملا اسیری	شیراز	فارس	.	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
۱۴۷ شیر	ملا اسیری	مشهد	خراسان	.	"

۱۴۱ شیراجلال الدین بمصاهره شاه عباس ماضی ممتاز بود، در انشا شعر نهایت اکت و شری بکار برده است از سستی باده بعضی اشعارش بمعنی بوده، ۱۲

۱۴۲ امیر قاضی، پسر قاضی مسعود سیفی (قاضی طهران) است سی سال قاضی بوده در فن بلاغت فصاحت مشهور است دستورالانشار از دست ۱۲

۱۴۳ شیخ محمد نور بخشی، از کبار صوفیه صافیست، بر تنوعی گلشن از محمود شبستری شرحه موسوم به مفاتیح الاعجاز نوشته که احسن شرح است، خوابگاهش خاک پاک شیراز است شیخ زاده فدائی تخلص خلف الصدق است، ۱۲

۱۴۴ مختار بیگ، در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد، ۱۲

۱۴۵ ملا اسیری، پسر صفی شیرازی است، ۱۲

۱۴۶ ملا اسیری، از شعراي عهد شاه عباس ماضی بوده، ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
اشتیاق ^{۱۱}	شاه ولی الله	۱۱۵۰	دهلی	هندستان	فرخ سیربادشاه هند
اشراق ^{۱۲}	میر محمد باقر داماد	۱۱۲۹	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
اشراقی	میر حسین	.	.	.	.
اشرف ^{۱۳}	محمد سعید	۱۱۱۶	مازندران	طبرستان	اوزنگ زیب عالمگیر الی هند
اشرفی ^{۱۴}	معین الدین حسن	۱۱۹۵	سمرقند	خراسان	ملک پیغوشاه والی هرات

۱۱ شاه ولی الله قدس سره العزیز، از اخادش مخبر الف ثانی شیخ احمد سرسندی رحمه الله است
در شعر شاکر دیرزاعبدی قبول بود، و در علوم عقلیه و نقلیه بهره کامل داشت، تفسیر فتح القرآن و دیگر
تصانیف کثیره از وی یادگار است ۱۲

۱۳ میر محمد باقر داماد پسر میر شمس الدین داماد میر عبدالعالی عالمی است، داماد شاه عباس ماضی
صفوی بوده، در انشاء شعر کمال قدرت داشته، تصانیف عالیه اش از علی فضلکلامدار است
مشنوی مشرق الانوار از دست ۱۴

۱۵ محمد سعید پسر محمد صالح مازندرانی است، در شعر طرازی دست تمام داشته
استاد زیب النساء صبیحه عالمگیر و معاصر صاحب وجد بود، در مویگه وفات یافت، یک دیوان
و چند مشنوی گذشته، ۱۶

۱۷ معین الدین حسن، اعلم علماء و صاحب کمالات انسانی بوده، دیوانش متداول است
در سمرقند فوت شد ۱۸

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمد
اشکی	میرشکی	۵۹۷۲	قم	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
اشهرتی	حکیم جمال الدین	.	نیشاپور	خراسان	اتابک قزل ارسلان الی شیراز
اصدق	ملا محمد اصدق	۵۹۸۵	همدان	عراق عجم	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
اعجاز	ملا محمد سعید	۵۹۸۵	دهلی	هندوستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
اعجازی	ملا اعجازی	.	مازندران	طبرستان	
اغظم	علی قلی خاں	.	هرات	عراق عجم	

۱۰ میرشکی برادر حفصوری قتی و معاصر غزالی مشہدی ست، در حین وفات دیوان خود را
 به میر جدائی داد که اشعارش را مرلوبا سازد، وی انچه بکار می آمد بنام خودی کرد و باقی را باب
 شست، چنانچه غزالی در ہجو میر جدائی مذکور اس طعنه کرده است ۱۲

۱۱ حکیم جمال الدین، در علوم متقول و منقول و نشر و نظم شاگرد طہیر فارابی ست، در
 تبریز فوت شد و در مقبرہ اشعر اسرخاب دفن شد ۱۲

۱۲ ملا محمد اصدق، خلف صدق شاه اسماعیل صفوی است، ۱۲۰

۱۳ ملا محمد سعید، معاصر تبدیل و نفرت و سرخوش ست سبج کلمات بوده، اعجاز نفرد
 مادہ سال فوت است ۱۲۰

۱۴ ملا اعجازی، از معاصرین سلاجقہ ست ۱۲۰

۱۵ علی قلی خاں، خلف حسن خان شالموست، دیوانش قریب و نہر ارمیت، ۱۲۰

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
افسری ^۱	میرزا محمد علی	.	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه الی هند
افسر	ملا افسر	.	صفهان	"	فتح سیرابن عظیم الشان الی هند
افسری ^۲	ملا افسری	.	مشهد	خراسان	سلطان بابر میرزا دالی هند
فضل ^۳	جلال الدین	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
فضل ^۴	خواجه فضل الدین ترک	۹۹۱ هـ	"	"	شاه اسماعیل ثانی صفوی الی ایران
فضل	فضل الدین	.	"	"	شاه طهماسب صفوی الی ایران
فضل ^۵	بابا فضل الدین	.	کاشان	"	بلکوخاں والی خوارزم
فضل ^۶	خواجه فضل الدین	.	کرمان	خراسان	سلطان حسین میرزا دالی هرات
آقادی ^۷	ملا محمد آقادی	۱۰۰۰ هـ	مشهد	"	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱ هـ میرزا محمد علی ولد میر سنجاب میر حیدر معالی است ۱۲

۲ هـ ملا افسری، از شعرا و مشهور عهد سلطان بابر میرزا است ۱۲۰

۳ هـ جلال الدین، معاصر تقی اوحدی است ۱۲۰

۴ هـ خواجه فضل الدین ترک، فاضلی عالی مقدار بوده، یعنی نور الدین صفهانی و علامی چلی

از شاگردان او ویند تقی اوحدی گوید من او را در صغر سن دیده ام ۱۲۰

۵ هـ بابا فضل الدین، او را رسائل بسیارست مملو از نکات حکمت و معرفت و دشواریان پاری

بے نظیر بوده، خواجه نصیر طوسی با کمال اخلاص دشت او خال خواجه است ۱۲۰

۶ هـ خواجه فضل الدین ابن ضیاء الدین کرمانی است از دربار سلطان حسین زیبا باقی بوده ۱۲۰

۷ هـ ملا محمد آقادی بی نهایت هزل و شوخ طبع بوده در قزوین درگذشت ۱۲

تخلص	نام	وفات	وطن	ملک	عهد
آق‌قسی	میرزهی الدین	۰	شوشتر	فارس	محمدشاه والی هند
اکبر	میرزا محمد اکبر	۰	دولت‌آباد	هندستان	.
اکبر	میرزا محمد اکبر	۰	قزوین	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
اکبر	جلال الدین کبیر	۱۲۰۰	آگره	هندستان	خودبادشاه هند
اکبر	استاد علی اکبر	۰	صنهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
اکسیر	میر نورالدین	۰	قم	..	.
الشریفة	سلطان علاء الدین	۰	خوارزم	..	خودبادشاه خوارزم
الهام	میرزا شریف	۰	صنهان	..	جهاگیرشاه والی هند
اشدقلی	خواجه اسدقلی	۰	..	..	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران

۱۰ میرضی، علم مقبول و منقول زید ریزرگوار خود از بر ساخت بهند آمد ببلار منت نواب

شجاع الدوله ناظم نگاره بسپرد و یک چند بنواب آصف جاه نظام الملک بود ۱۲

۱۱ میرزا محمد اکبر، از اکابر شهر قزوین است ۱۲

۱۲ استاد علی اکبر، مسجد جامع جدید عباسی بمجاری اتمام یافت، ۱۲

۱۳ میر نورالدین، از کهنه شاعران بوده در فتنه افغانه فوت کرد ۱۲

۱۴ سلطان علاء الدین، بادشاه عادل و فیم بود، رشید و طوطا و ظمیر فاریابی و

ادیب صابر از مداحان اویند ۱۲

۱۵ میرزا شریف، از اقوام میر صبری صنهانی است، بهند وستان آمده در سنه یکم

دست و شش مجری باز مراجعت با صنهان نمود ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
الفقیه	میر حسین	.	یزد	عراق عجم	همایون شاه والی هند
اللی	سید الدین محمد	.	-	-	-
المی	میر عماد الدین محمود	۱۰۶۴	همدان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
المی	حکیم صدر الدین	۱۰۳۳	قم	"	"
امام	میرزا امام قلی	.	شیراز	فارس	"
امامی	ابو عبد الله	۹۶۶	هرات	خراسان	ابا قخان بن بلا کو خان الی خراسان

۱۲ میر حسین، مرثیه کونصال خجسته افعال بود، در عهد همایون شاه بهند آمده
 ۱۳ سید الدین محمد، گاهی الی و گاهی سید تخلص میکرد، صاحب دیوان ست
 ۱۴ میر عماد الدین محمود، فصلش از هند بادمین توابع همدان ست، بیشتر اوقات در هند
 بسر می برد، معاصر شفا فی وقدسی ست و با فقی اوحدی هم صحبت بوده ۱۲
 ۱۵ حکیم صدر الدین، مخاطب بیسج الزمان بهند آمده و براتب مناصب عالیہ
 سرفراز گردید در ۱۰۳۳ هـ بزیارت کعبه معظمه رفته باز بهند آمده ۱۲
 ۱۶ میرزا امام قلی، برادر عالیجاه خلیل خان نخبیار ست ۱۲
 ۱۷ ابو عبد الله، از امر اوطلائے نامدار خراسان ست، در کرمان نشو و نما
 یافته در علوم عربیه و روش سخن کمال مهارت داشت، صاحب دیوان ست
 مداح آبا بکان فارس و معاصر سعدی شیرازی و عماد کرمانی ست، در اصفهان
 فوت شد ۱۲

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عهد
امانی	.	.	دہلی	ہندوستان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
امانی	میرزا امان اللہ	۹۴۴ھ	کابل	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند
میرزا	میرزا محمد رضا	۱۱۵۹ھ	ہمدان	عراق عجم	شاہ عالم بادشاہ والی ہند
امیدی	خواجہ ارجاسپ	۹۲۵ھ	رے	"	شاہ اسماعیل صفوی الی ایران
امیر	خواجہ امیر بیگ	.	نطنز	"	شاہ طہماسپ باغی صفوی الی ایران
امیری	میرزا قاسم	۹۹۹ھ	شیراز	فارس	"

۱۲ لہ امانی، از مثل پنج ہندست، اشعار سادہ و بے تکلف می گفت ۱۲

۱۳ میرزا امان اللہ، مخاطب خان زمان صوبہ دار بنگالہ، در سخن سنجی گمانہ دہر بود

بلع عالی داشت، صاحب دیوان ست ۱۲

۱۴ میرزا محمد رضا، شاگرد میرزا طاهر وحیدست، و معاصر میرنجات و فاضل آہری

از صفہان ہند آمدہ بانواب آصف جاہ در دکن بسر بردہ ہمراہ او بہ شاہجہان آباد رفت،

و ہجائز فوٹ کرد ۱۲

۱۵ خواجہ ارجاسپ، شاگرد ملا جلال و آتی ست مداح نجم ثانی طرانی وزیر شاہ اسماعیل صفوی

صفوی ست بحر میک شاہ قاسم نور بخشی در رے شہید شد، شاہ نعمت اللہ پیر شاہ قاسم نور بخشی و را بقتل رسانید

۱۶ خواجہ امیر بیگ، از ثرادی شیخ غیاث الدین تبریزی ست در نطنز من تواع صفہان

متولد شد، صاحب کمال بغایت فہیم بود، ۱۲

۱۷ میرزا قاسم، در علوم اعداد و اسرار نقطہ بے نظیر بود، اہل عصر اورا متہم بحجاد

کردہ اند بکرم بادشاہ ۹۷۷ھ در چشمش میل کشیدند و در ۹۹۹ھ در شیراز شہیدش کردند ۱۲

تخلص	نام	وفات	وطن	ملک	عهد
ایمن ^{۱۰}	خواجه امین الدین	۶۴۳هـ	صنهان	عراق عجم	شاه شجاع والی شیراز
ایمن	.	.	یزد	"	شاه عباس ناصی صفوی والی ایران
ایمن ^{۱۱}	خواجه امین	.	بخج	خراسان	.
ایمن	میر محمد امین	.	سبزوار	"	.
امینی ^{۱۲}	امیر ابراهیم	۹۳۱هـ	بلخ	"	سلطان حسین زراوالی هرات
نسی	محمد شاه	.	قندهار	"	همایون شاه والی هند
نسی ^{۱۳}	اسمعیل بیگ	۱۰۲۶هـ	.	.	جلال الدین اکبر شاه والی هند
نسی ^{۱۴}	قطب الدین	۸۲۵هـ	جنابذ	خراسان	سلطان حسین زراوالی هرات
نسی ^{۱۵}	حسن بیگ و الله	.	صنهان	عراق عجم	جنگیر شاه والی هند

۱۰ خواجه امین الدین، معاصر خواجه حافظ شیرازی است ۱۲

۱۱ خواجه امین، پسر ملا محمود کلید دار هستانه شاه اولیاست ۱۲

۱۲ امیر ابراهیم، از اعیان هرات است، بغایت فیم و شیرین با لب و در رکاب پادشاهان
سام میرزا در جنگ از بک شهید شد، ۱۲

۱۳ اسمعیل بیگ، در خدمت خانان عمر خود را بسر کرده، در عین جوانی درگذشت ۱۲
۱۴ قطب الدین، تخلص میرد قصاب میر حاج و در غزلیات نبی بود، در طرز سخنوری بدیهه گوی
کمال قدرت داشته، وقتی چهل غزل امیر خسرو را در یک مجلس جواب گفته، امیر علی شیر خجندیست
آمده ملکه گزرا ننده مقبول نشد ۱۲

۱۵ حسن بیگ و الله در ایران دلیری تخلص میکرد، و در هند نبی قرار داد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عبد
انوری ^{۱۱}	اوحد الدین	۵۸۰ھ	امیورد	خراسان	سلطان بنجر بلجوتی والی خوارزم
انصاف ^{۱۲}	میرزا ابراهیم	۱۱۰۲ھ	لاہور	ہندوستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
انسی ^{۱۳}	حسن بنجر	.	مشہد	خراسان	.
انیمی ^{۱۴}	بلقی بیگ	۱۱۱۳ھ	صفہان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
اوجی ^{۱۵}	ملا اوجی	۱۱۲۲ھ	کشمیر	ہندستان	جہانگیر شاہ والی ہند
اوجی ^{۱۶}	ملا اوجی	.	نطنز	عراق عجم	شاہ عباسی ماضی صفوی الی ایران
اوحدی ^{۱۷}	خواجہ فخر الدین مستوفی	۸۶۸ھ	سبزوار	خراسان	.

۱۱ اوحد الدین، اول قادری تخلص میکرد، قبل از شاعری مدتہا در سہ منصوبہ کسب علوم عقلی نقلی نموده در شریعات و حکیات خصوصاً ریاضیات سرآمد روزگار گردید، ادامل پیشہ وے شاعری بنود چون راہ شاعری نمود از بنگان گوی ربود، در پنج وفات یافتہ ۱۲

۱۲ میرزا ابراهیم، از تازہ خیالان بود ۱۲

۱۳ تقی اوحدی در تذکرہ خویش ذکر او کرده است ۱۲

۱۴ بلقی بیگ، از اعیان طائفہ شادوست بہند آمد در خدمت خانخانان بہرورد،

مستوفی محمود ایاز دی مشہور است ۱۲

۱۵ ملا اوجی، از شعرای زبردست بودہ، دیوانش بدہ ہزار بیت می رسد ۱۲

۱۶ خواجہ فخر الدین مستوفی، از فضلاء کامل ست، در اکثر علوم خصوصاً ریاضی و

شعر دانش یگانہ آفاق است مجلس وے مجمع فضل بود، در شیراز رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
اوحدی	ابو حامد اوحد الدین	۶۶۳۵	کرمان	خراسان	ہلاکو خان والی خراسان
اوحدی	شیخ اوحدی مرغی	۶۶۳۸	صفهان	عراق عجم	سلطان ابو سعید خاں و والی فارس
اہلی	مولانا اہلی	۶۹۳۴	ترشیز	خراسان	سلطان حسین میرزا والی ہرات
اہلی	مولانا اہلی	۶۹۶۲	شیراز	فارس	شاہ اسماعیل صفوی والی ایران
ایاز	ایاز منجم	.	صفهان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی والی ایران
ایجاد	میر محمد حسن	۱۱۳۳	سامانہ	خراسان	شاہ عالم بادشاہ والی ہند

۱۱ ابو حامد اوحد الدین، مرید خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ ہے، معاصر ابن عربی (تاریخ فرشتہ) از مریدان شیخ شہاب الدین سہروردی ہے، شیخ عراقی و سعید حسینی ہم صحبت ہم چلے ہو،

شیخ محی الدین ابن عربی را دریافتہ ہے ۱۲

۱۱ شیخ اوحدی مرغی، مرید شیخ اوحد الدین کرمانی ہے، مثنوی جام جم از ویہ نگار اکثر صفحہ ہاں بسر کی کرد، ظهورش در زمان ارغون خان ہے، در صفہاں فوت شدہ ۱۲

۱۱ مولانا اہلی، ترشیزی مشہور بخراسانی از علمای مشہور و ندماے سلطان حسین مرزا ہو، در عالم سخنوری اگرچہ باہلی شیرازی میرسد اما از استادان ہے ۱۲

۱۱ مثنوی ذو بحرین موسوم بسحر حلال اردوست ۱۲

۱۱ ایاز منجم، غلام زینت بیگم (عہد شاہ عباس ماضی) ہے، بہ تیغ قدآن بادشاہ ہلاک شدہ ۱۲

۱۱ میر محمد احسن، چندے با آصف جاہ نظام الملک بسر برد، و از پیونگا ہست عالم منصبش صدی ممتاز گردید، و در عقد فرخ سیر بہ تحریر شاہنامہ مامور شد و تا آخر عہد بہ انجام رسانید، مرزا نعمت خان عالی اورا بسیار می ستود، مرقدش در اگرہ ہے ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
ایزدی	محمد شریف	۰	قزوین	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
ایما	میرزا هادی	۰	صفهان	"	"
ایما	میرزا اسماعیل	۱۱۳۲	"	"	سلطان حسین صفوی الی ایران

باب بار موحده

بابر	ظیرالدین بابر شاه	۹۳۸	هرات	خراسان	خود پادشاه بود
بازل	میرزا رفیع خان	۱۱۲۳	مشهد	"	اوزنگ نیب والی هند
باقر	میر باقر	۰	کاشان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی بجا پور

۱۰ محمد شریف از شعرای عهد جهانگیری است، در ششوی گوئی هرات دشت ۱۲
 ۱۱ میرزا هادی از شهدا بصفهان آمده مشغول افاده بود، در اوایل سالخه انقلاب ایران
 فوت شد ۱۲

۱۳ میرزا اسماعیل مدتها بامیر نجابت و شفیقا و غیره بامطرح بود ۱۲
 ۱۴ ظیرالدین بابر شاه از سلاطین عالیجاه بود، کمال فم و فرست دشت قامت بلیتش
 بکلمات ظاهری آراسته بود، در کابل بسرے جاوید رفت و بمانجامد فون شد ۱۲
 ۱۵ میرزا رفیع خان پسر زعمو مشهدی است کتاب جمعی در ری از دست درسلطان عالمگیر بکومت
 سرکار بانس بی متاز بود، باخال خود محمد طاهر مشهدی معروف بوزیر قاضی از شهدا دارد هندوستان شد ۱۲
 ۱۶ میر باقر، صلش از کاشان است، از انجا به هندوستان فته، در شهر خود کارخانه بانفنگی
 داشته ۱۲
 ۱۷ پنجم میر ساند بر شعر او ارباب کمال صرف می نمود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
باقی ^{۱۰}	میرزا باقر وزیر	سنه ۱۰۳۸	نطنز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
باقی ^{۱۱}	باقر خورده فروش	سنه ۱۰۳۸	کاشان	"	ابراهیم عادل شاه والی دکن
باقی ^{۱۲}	عبدالباقی	.	نائن	"	جهانگیر شاه والی هند
باقی ^{۱۳}	میر عبدالباقی صدیر	.	کاشان	عراق عجم	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
باقی ^{۱۴}	عبدالباقی	سنه ۱۰۵۰	قزوین	"	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
باقی ^{۱۵}	عبدالباقی	.	گونا باد	خراسان	

۱۰ میرزا باقر، در زمان شاه سلیمان صفوی در سلک قزواریان شاهی بود بعد از آن وزارت قزوین
 سر فراز گردید، هشت از سادات نطنز است، و در اصفهان نشو و نما یافته ۱۲
 ۱۱ باقر خورده فروش، از ایران بدکن آمده در بیجا پور اقامت داشته ۱۲
 ۱۲ عبدالباقی، در زمان شاه عباس ثانی هند آمده مدت در بنارس توطن اختیار نمود، قصد
 در مدح صاحبقران ثانی بسامع بادشاهی رسانید بفرمان خاقان هنر پرور او را بر سنجیده مبلغ هشتاد
 که پنجاه روپیه بود او دادند، در زمان شاه سلیمان صفوی با گذشته در صفهان ساکن گردید ۱۲
 ۱۳ میر عبدالباقی، از اولاد شاه نعمت الله ولی قدس سره الغریب است در عهد شاه اسماعیل ضعیف
 بصدارت ایران اختصاص شست و دیوان شعر نیز ترتیب داده است، در انشا مهارت تمام داشت ۱۲
 ۱۴ این قاضی جهان ست ۱۲
 ۱۵ عبدالباقی، از سخنوران زمان مصاحبان سلطان ابراهیم میرزا جاهای بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	عهد
بدر	بدرالدین	۴۹۹ هـ	جابریم	خراسان	سلطان ارغوان خان دلی خانی
بدر	بدرالدین	.	کرمان	"	سلطان علاء الدین خوارزم شاه دلی خوارزم
بدر	بدرالدین فخر الزمان	۵۴۳ هـ	چاج	"	محمد شاه بن تغلق شاه دلی هند
بدر	مولانا علی بدر	.	سهرت	"	امیر تیمور گورکان دلی سمرقند
بدیع	میرزا بدیع الزمان	۱۱۲۱ هـ	نصیر آباد	عراق عجم	سلطان حسین راضی صغوی دلی ایران
بدیع	میرزا بدیع	.	سبزوار	خراسان	شاه سلیمان صفوی دلی ایران
۱۰ بدرالدین شاکر و محمدالدین بکرست اکثر در صهنان می بود مداح خواجه بهارالدین صاحب دیوان بود، از خواجه شمس الدین صاحب دیوان ابن خواجه بهارالدین صاحب دیوان مرحمت داده است ۱۲ ۱۱ بدرالدین معاصر خواجه شمس الدین صاحب دیوان است ۱۲ ۱۲ بدرالدین فخر الزمان از درگاهان سلطان محمد تغلق و از شعرای مشهور است، بخطاب فخر الزمان ممتاز بود، چاج و تاباش مشهور با شفق از قول غنای خراسان است ۱۲ ۱۳ مولانا علی بدر معاصر صاحب تاریخ لب لالی است، از جمله افاضل عهد بود ۱۳ ۱۴ میرزا بدیع الزمان خلف محمد طاهر صاحب تذکره مشهور است، سلطان حسین صفوی دارالملک الشعرائی اعتبار بخشیده در اتمام عمارت چهل ستون دولت خانه مبارکه صهنان قصیده گفته که از صمدیت متجاوز بود و بر صریح تاریخ بود، مصرع اول تاریخ آغاز عمارت و مصرع دوم تاریخ اتمام، مولود مسکنش قریه نصیر آباد متصل به صهنان است ۱۲ ۱۵ میرزا بدیع، از سادات سزوار است در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد ۱۳					

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
بیلع	میرزا بیلع	۰	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی
بیلع	میرزا بیلع الزمان	۰	همدان	"	"
بیلع	بیلع الدین اتابک	۰	انجمن	"	سلطان خورشید قلی والی خوارزم
بیلع	ملا محمد یوسف	۸۹۴	خراسان	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
برهان	آقا صالح	۱۱۵۰	مازندران	طبرستان	محمد شاه والی هند
برهان	میر برهان	۰	ابرقوه	فارس	"
برندق	ملا برندق	۰	سمقند	خراسان	شاه رخ مرزا والی هرات
برزی	خواجہ غیاث الدین	۹۵۰	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب ماضی صفوی الی ایران

۱۲ له میرزا بیلع، ابن قاضی شمس الدین اردستانی ست، در صفهان می بود
 ۱۲ له میرزا بیلع الزمان استاد منطق رازی ست، قبل از اکبر بوده
 ۱۲ له بیلع الدین اتابک، از وزرای نامدار و مخوران روزگار بود، صاحب تصانیف است
 رشید و طو اطرا از غضب سلطان سنجوار برآید ۱۲
 ۱۲ له ملا محمد یوسف، امیر علی شیر در مجالس احوال او ذکر کرده است، در
 معارف سال نوشته ۱۲
 ۱۲ له آقا صالح، از دتاهندگان و ستان متوکلانه نشسته اوقات بسر می برد، در روز قتل عام
 شاه جهان آباد از دست لشکریان قتلش زخم خورد و بهمان جراحت مرد ۱۲
 ۱۲ له میر برهان، از مریدان قاضی است در حرم بود، در مخفوری کمال قدرت داشته ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بزمی	عبدشکور	۰	همدان		صاحبقران فی شاهجهان الی هند
بساطی	ملاباطی	۰	سمرقند	خراسان	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بسل	حاجی محمد تقی	۰	تبریز	عراق عجم	۰
بسیاق	جمال الدین	۸۲۴	شیراز	فارس	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بقائی	میر ابو البقا	۸۳۸	ابرقوه	فارس	سلطان حسین میراد الی هرات
بلبل	ملابلبل	۰	یزد	عراق عجم	۰
بندار	خواجه کمال الدین	۸۴۰	کے	"	سلطان محمد الدوله والی دیلم
بهار	بهار الدین	۰	خوارزم	"	سلطان بکش خوارزم شاه الی خوارزم

۱۰ عابد الشکور اکثر در اردوی شاه عباس ماضی می بود، بطابت شهنشاه دشت شنوی
فرهاد و شیرین در سلک نظم کشیده ۱۲

۱۱ ملا بساطی اول حبیری تخلص میکرد، آخر بفرموده خواجه عصمت تجاری بساطی تخلص نمود، یا شیخ
کمال نجندی مباحثات دشت سلطان خلیل امین میرانشاه ادرابیک بیت هزار دینار بصله داد ۱۲
۱۳ جمال الدین بسیاق اطعمه مردی فاضل کامل و معاصر شاه نعمت الله کرمانی است، بیشتر
مصایر ع خواجه حافظ و گاهی مصارع شاه نعمت الله در تعریف اطعمه تفسیم کرده است ۱۲

۱۴ میر ابو البقا از فضلا و دانشمندان روزگار و از معاصرین سلطان میرزا باقر است ۱۲
۱۵ خواجه کمال الدین مداح صاحب بن عباد و معاصر او بود و مداح محمد الدوله دیلمی است
از اجله روزگار بود، به لغت عربی و فارسی دیلمی اشعار دارد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عبد
بها	بهارالدین محمد	۶۵۲۶	مرغیان	خراسان	قطب الدین خوارزمشاه الی اغوز
بها	شیخ بهارالدین کریا	۶۶۶۱	ملتان	هندوستان	سلطان علاء الدین بلبن الی هند
بهای	شیخ بهارالدین	۱۰۳۳	آمل	طبرستان	شاه طهماسب صفوی الی ایران
بهای	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
بهای	میرزا جان	.	صفهان	"	شاه عباس صفوی الی ایران
بهجتی	مولانا بهجتی	.	.	.	.
بهرام	حاجی بهرام	۱۰۹۹	بخارا	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
بهرامی	استاد ابو الحسن علی	۱۱۵۵	سرخس	"	امیر ناصر الدین بسکنگلیس الی غزنی

۱ بهارالدین محمد اوشی از فضلاء روزگار و شعرای نامدار بود ۱۲
 ۲ شیخ بهارالدین کریا، معاصر شیخ عراقی و مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
 ۳ شیخ بهارالدین، معاصر بابر و شاکر عبداللہ یزدی است، رساله صراط لاب و
 تزیین الافلاک و خلاصۃ الحساب و اربعین و مشرق الشمسین و مفتاح الفلاح، و کشکول و مثنوی
 نان حلوا، و مثنوی شیر و شکر و غیر از تصنیفات شریفه است، ملا محمد تقی مجلسی مرید و شاگرد او بود ۱۲

۴ از استعدان زمان خویش بود ۱۲

۵ برادر میرزا و اہلب صفایانی است، در کوی ازطوس مدفون شد ۱۲

۶ بهجتی، در ہند سیاحت نموده ۱۲

۷ حاجی بہرام، از افاضل بخارا بود ۱۲

۸ ابو الحسن علی، در فنون سخن کمال ہارت قدرت داشت، بانا صر الدین بسکنگلیس

معاصر بوده و مبع وے میکرد ۱۲

شخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بهشتی	ملا محمود	سنه ۱۰۶۰	گیلان	طبرستان	شاه جهان والی هند
بیان	میرزا مهدی	سنه ۱۰۹۵	همدان	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بنائی	بنائی قلندر	سنه ۱۰۹۵	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
بیانی	خواجه شهاب الدین	سنه ۱۰۹۲	کرمان	"	"
بیخود	ملانامد اجامی	سنه ۱۰۸۲	جام	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بیخودی	ملا بیخودی	"	سمنان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
بیدل	میرزا عبدالقادر	سنه ۱۱۳۳	غیظم آباد	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند

له ملا محمود در فن سخنوری مهارت داشته در او اهل جلوس شاه جهان هند آمده در ملک زمان شاه بی تعلیم شاهزاده مراد بخش مامور گردید، وفاتش در شهر آگره واقع شد ۱۲

له میرزا مهدی همیشگی مراد ابوطالب حکیم است در زمان عالمگیر بادشاه هند آمده و در کنفت شد ۱۲

له بنائی قلندر، بدین تربیت بابر میرزا در ماوراءالنهر مرتبه صدارت رسیده ۱۲

له خواجه شهاب الدین عبدالممد مرورید در فن انشا بزبان غامد معجز بیان یدریضا خوانده

مثنوی مولس الاحباب و خسرو شیرین از دوست، قریب دو هزار بیت از غزلیات قصائد و رباعیات و قطعات دارد، در هرات وفات یافته ۱۲

له سرخوش دهلوی تاریخ وفات او گفته له حاجی از جام جم بیخود شد ۱۲

له میرزا عبدالقادر از عارفان محقق بوده، کلیاتش از صد هزار بیت متجاوز است هر چند

اکثر اشعارش موافق محاوره فصیحی عجم نیست اما شعرهای بلند دارد - میرزا بیدل از عالم رفت، ۱۳۳۳

ماده تاریخ فوت او است ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
بیدی	ملا بیدی	۰	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل یاضی صفوی
بیکسی	ملا بیکسی	۳۹۰۳	غزنی	خراسان	دالی ایران
بیگانه	میرزا ابوالحسن کلانتر	۰	نیشاپور	"	جلال الدین کبیر دالی هند
بنیش	میر بدیع	۰	مشهد	"	شاه جهان دالی هند
بنیش	ملا محمد جعفر بیگ	۳۹۰۳	کشمیر	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر دالی هند
بینوا	شاه خلیل الله	۰	دهلی	"	محمد شاه دالی هند
پور	پور بهار جامی	۰	جام	خراسان	ابا قاجا دالی فارس

۱۰ ملا بیدی، معاصر محمد درویش پهلوان مولوی جامی است، شاعر خندان بوده ۱۲ -

۱۱ ملا بیکسی، از ملازمان محمد حکیم میرزا بوده است ۱۲

۱۳ میرزا ابوالحسن، از خویشان میرزا ابوالمعالی نیشاپوری در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شده ۱۲

۱۴ ملا محمد جعفر بیگ، در زمان اوزنگ زیب در هندوستان بوده، دیوان شعر ترتیب داده،

ابیات خوب از وی به نظر رسید ۱۲

۱۵ شاه خلیل الله، خلف الصدق خلیفه ابراهیم است، مطالب عالی تصوف را در رباعیات

موزون کرده است ۱۲

۱۶ پور بهار، از معاصرین بدرالدین جاجری بدرالدین کرمانی است، شاگرد میر حسن الدین قباوی

جانبازی است از خواجہ شمس الدین صاحب دیوان نواز شهادت دیده، در هجو و نثر قوت تمام داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
پیامی	شیخ عبدالسلام	۰	لار	فارس	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

باب تا فوقانی

تاشیر	میرزا محسن	۰	صفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
تاج	رئیس تاج الدین	۰	سرخس	خراسان	۰
تاج	میرزا تاج	۰	تبریز	عراق عجم	۰
تجلی	ملا علی رضا	سنه ۸۰۰	یزد	۰	شاه جهان دالی هند
تجلی	محمد محسن	۰	صفهان	عراق عجم	۰

له شیخ عبدالسلام از شاگردان علامه دانی بوده مدتها وزارت شاه علارالملک ابن نورالدین لاری کرده عاقبت مغول شده و از وطن بدکن شتافته بخدمت نظام شاه دجه بارت یا ۱۲
 له میرزا محسن شاعر شیرین مقام است دیوانش به هزار بیت است مدتی وزارت یزد
 با و مفوض بود مقدارن فتنه صفهان فوت کرد ۱۲

له تاج الدین رئیس سرخس بوده در نظم و شعر صاحب قدرت است ۱۲
 له ملا علی رضا در فضیلت و کمالات یگانه دوران بود از تلامذه آقا حسین خان ساری است
 اکثر در صفهان با فاده مشغول می بود در اواخر ایل شباب بهند آمده در گجرات با ملا نظیری رفقت
 داشت ۱۲

له محمد محسن اعمی مادر زاد بود در علم و ادب نظیر نداشت و در شعر شناسی منفرد
 زمان بود ۱۲

تخلص	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عمد
تختیر	شرفی خاں	.	.	.	.
تراش	میرزا ابوتراب	۱۱۴۳ هـ	اصفهان	عراق عجم	فرخ سیراب شاه والی هند
ترائی	ملا ترابی	.	بلخ	خراسان	امام قلی خاں الی بلخ
تشی	حاجی محمد ابراهیم	.	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
تشیسی	میر علی اکبر	.	کاشان	عراق عجم	"
تضیف	حاجی محمد طالب	.	اصفهان	"	شاه سلیمان صفوی الی ایران
تغییم	ملا محمد تقی	۱۱۴۴ هـ	مازندران	طبرستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
تغییم	شاه تغییم	.	قم	عراق عجم	.

له ابن محمد طاهر است ۱۲

۱۱ ملا ترابی شاعر سنجیده بود، امام قلی خاں الی بلخ ویرا بزرگشید ۱۲

۱۲ حاجی محمد ابراهیم، هندوستان آمده بایسح الزمان الهی می بود، مرید مولانا قاسم کاهی و

شاگرد فیست، بابا افضل محبت هادشت ۱۲

۱۳ میر علی اکبر، چهل سال در مملکت هند بسر کرده، صاحب دیوان است، بابا افضل، محبت بود ۱۲

۱۴ حاجی محمد طالب، بهند آمدن ۱۲

۱۵ ملا محمد تقی، در غزل های طریک شریک موزونان نمی بود، و در هیئت نجوم خالی از

هارت نبود ۱۲

۱۶ شاگرد میرزا صاب است، و بهند آمد. ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
تقی ^{۱۱}	میر تقی اوحدی	۵۰۰	صفهان	عراق عجم	شاه جهان والی هند
تقی ^{۱۲}	حکیم تقی الدین	.	قم	.	.
تقی ^{۱۳}	ملا تقی	.	نیشاپور	خراسان	جلال الدین کبر والی هند
تقی ^{۱۴}	آقا تقی معروف	.	صفهان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
تکمین ^{۱۵}	سید خاں	.	کرمان	خراسان	محمد شاه والی هند
تمنا ^{۱۶}	میرزا محمد علی	۶۰۰	کابل	خراسان	فرخ سیراد شاه والی هند

له میر تقی اوحدی از اولاد تقی اوحدی بپای هت در صفهان مدته در اورو و س شاه عباس زمان

صفوی لازم رکاب بوده بهند هم آمد تذکره مسی به عرفات که فرخزاد بسیار دارد تالیف نموده شملیر شت

هزار بیت و باز از آن انتخاب کرده هت و آن را کعبه خاں نام نهاده ۱۲

۱۱ حکیم تقی الدین از مشاییر عراق ست ۱۲

۱۲ ملا تقی از اقوام ملا نظیری ست در هند نیز همراه او بس میگرد ۱۲

۱۳ آقا تقی معروف در عهد جهانگیر بادشاه بهندستان آمده مدته ملازمت شاهزاده کرده

خطاشکسته خوب درست می نوشت معاصر مرشد یزدی هت ۱۲

۱۴ سید رضا خاں از اولاد شاه نعمت الله دلی کرمانی ست مطالب عالی تصوف را در کمال

تفیع و تحقیق فمیده هت امراد سلاطین هند غرض احترام او مرعی دهشته اند بادشاه عالم پناه محمد شاه

کمال توجه و حق او مبذول میفرمود ۱۲

۱۵ میرزا محمد علی در کابل متولد شده نسبت به اعلی مردان خاں مرحوم داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
تنه ^۱	میرزا عبداللطیف	۱۱۶۷	شهرستان	عراق عجم	اوزنگ نوب عالمگیر والی هند
تنه ^۲	میرزا محمد سعید	۰	قم	»	شاه عباس ثانی والی ایران

باب ثانی

ثابت ^۱	میر محمد فضل	۱۱۵۷	آباد	هندستان	محمد شاه والی هند
ثانی ^۲	ملا محمد حسن	۱۱۶۷	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند
ثانی ^۳	خواجه حسین	۱۱۹۶	مشهد	»	جلال الدین اکبر شاه والی هند

۱- میرزا عبداللطیف خان شاعر کامل خواهرزاده میرزا جلال اسیرست ۱۲

۲- میرزا محمد سعید خلف حکیم باقر از اطباء شاه عباس ثانی بوده دیوانش متداولست قریب به هزار بیت دارد، گاهی سعید هم تخلص میکرد. ابن عم میرزا جلال اسیرست ۱۲

۳- میر محمد فضل بنشانی اصل است مولدش در آله آباد بود، بنیره سلامت خان تخلص آله آبادی و در زمان نواب است خان است که در عهد عالمگیری بنصب امیرالامرای می پرداخت امرای دارالخلافه احترام می کردند و بخوران شهر در جمیع فنون شعر مشغول میشدند، و اغتائی گوید که تولدش در دارالخلافه دلی واقع شده، دیوانش تقریباً پنج هزار بیت بوده باشد ۱۲

۴- ملا محمد حسن پسر ثانی مشهدی است در عین جوانی فوت کرده، بهند آمد بود ۱۲

۵- خواجه حسین در غفوان جوانی در مشهد مقدس نجفست سلطان برهم جای صفوی بود، قبل از آمدن بهند باولی دشت بیاضی مشاعرات هاجات دشت در هندوستان باغالی فیضی عنی هم صحبت بود عذوبتی که در کلام شیخ فیضی است از فیض محبت خواجه حسین است مرقدش در لاهور است ۱۲

باب حیم

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
جابر	ملا ابوجابر	۰	غزنی	خراسان	،
جامی	مولانا عبدالرحمن	۸۹۵ھ	جام	،	سلطان حسین میرزا والی بهرات
جامی	ملا جامی	۰	نہاوند	عراق عجم	،
جاوید	ملا علی	۸۷۵ھ	مازندران	طبرستان	،
جایی	ابراہیم میرزا	۸۹۵ھ	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
جلی	سید عبدالواسع	۸۵۵ھ	غزستان	خراسان	سلطان نجر سبکتی والی خوارزم

۱۰ مولانا عبدالرحمن صاحب تصانیف عالیہ است کہ مدّ آتما موافق مدّ شش پنجاہ چہارمی شو،
 در فن مخوری قدرت بکمال دار، امیر علی شیر تاج وفاتش گفتہ کہ کاشف سر الی بود بیشک ز اس سبب
 گشت تیاج وفاتش کاشف سرا کہ ۱۲

۱۱ ملا علی در فضیلت مکالمات مشہور زمان بود، در اول دانش و آخر جاوید تخلص می کرد،
 در اصفهان فوت کرد ۱۲

۱۳ ابراہیم میرزا، از شاہزادہای والا گوہر صفویہ است جامع جمیع حسنات صورتیہ
 و معنویہ بود، روزیک شنبہ چہار دہم ذیحجہ در ۸۹۵ھ برادرش شاہ اسماعیل ثانی شہید کرد ۱۲

۱۴ سید عبدالواسع، در فن خویش گایہ دوران است، تا حال کہ راز شعر اشہود
 مخوری او دست نداده، مدّاحی سلطان نجر سبکتی می کرد، دیوانش قریب بہ ہشت ہزار
 بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
جلدی	میرزا جدلی	۵۰	خوانسار	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
جرات	میر موسوی خاں	۵۱	اورنگ آباد	هندستان	محمد شاه والی هند
جسمی	ملا جسمی	۵۰	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
جعفر	جعفر بیگ	۵۰	"	"	"
جعفر	ابوالحسن جلال الدین	۵۰	قزاقان	"	شاه عباس ماضی الی ایران
جعفر	میر جعفر	۵۰	کاشان	"	"
جعفر	قوام الدین	۵۱	قزوین	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند
جعفری	میر محمد جعفر	۵۰	تبریز	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران

۱۲ له میرزا جدلی از کائنات زاد های خوانسار است

۱۲ له میر موسوی خاں گیلانی اصل است پدرش محمد شیخ در اورنگ آبادی بود، خودش

باز نظام الملک آصف جاه بسمی برد، صاحب استعداد و در شعر نویسی ممتاز بود ۱۲

۱۲ له ملا جسمی جسم سخن اجان است در عهد اکبر شاه و جهانگیر شاه بهند آمدن ۱۲

۱۲ له ابوالحسن جلال الدین از افاضل عالی مقدار و شعری فصاحت شعار بود، شعرش

بر قصاید انوری مشهور است و غزلیاتش تخلص و ابوالحسن نوشته ۱۲

۱۲ له میر جعفر کتب را از خوشنویسان کاشان است، در عهد شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۱۲ له میرزا قوام الدین آصف خاں خلف میرزای بدیع الزمان است در اول حال

بهند آمدن ترقیات کرد، از شاه سلیمان شان هند (اکبر شاه) آصف خاں لقب یافته ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
جعفری	میر خود	۰	ساوه	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
جلال	خواجہ جلال الدین	۰	شروان	آذربایجان	شاه شجاع والی فارس
جلال	جلال الدین	۰	زواره	عراق عجم	صاحبقران فی شاه جهان والی ہند
جلال	ملک جلال الدین	۰	سیتان	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
جلال	سید جلال الدین	۰	یزد	عراق عجم	سلطان مظفر والی فارس
جلال	خواجہ جلال الدین	۰	اردستان	"	"
جلالی	میرزا قمر الدین خان	۰	بیجاپور	ہندستان	"
جمال	جمال الدین عبدالرزاق	۸۵۰ھ	اصفہان	عراق عجم	جلال الدین خوارزم شاہ والی خوارزم

۱۔ خواجہ جلال الدین از شعراے کامل و اطباءے حاذق بود، در خدمت شہ محمود و

شہ شجاع کمال تقرب داشت ۱۲

۲۔ ملک جلال الدین از ملازمان شہ عباس ماضی بود ۱۲

۳۔ سید جلال الدین، بغایت دانشمند و فہیم بود، وزارت سلطان محمد مظفر والی

شیرازی کرد ۱۲

۴۔ جمال الدین عبدالرزاق، پدر خلاق المعانی کمال الدین اصفہانی است، از

اساطین شعرا بود، بیشتر اشعارش در مدح صاعدیہ اصفہان است، کلیاتش قریب بہ ہزار

بیت میرسد، معاصر ملوک رشید و طوطا و طیر فریابی و مجاہد و رکن الدین و عوید ارتقی و اشہری

و تاجری بلقانی بہت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
جمال	میر جمال الدین	۰	خجند	خراسان	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
جمال	میر جمال الدین	۰	همدان	عراق عجم	
جمال	شیخ فضل الله	۹۲۲هـ	دهلی	هندستان	بابر شاه والی هند
جناب	میرزا ابوطالب	۱۱۳۵هـ	کشمیر	"	صاحبقران فی شاهجهان والی هند
جناب	میرزا فتح الله	۱۲۳۸هـ	صفهان	عراق عجم	فرخ سیر والی هند
جنتی	شیخ زین الدین	۰	"	"	"

۱- میر جمال الدین از استادان سخن بوده، مع جمال الدین عبدالرزاق بسیار کرده،

معاشر طیر فاریابی است، طیر بجوا کرده ۱۲

۲- میر جمال الدین از اجله آباد (از توابع همدان) است از علوم رسمی بهره یاب بود ۱۲

۳- شیخ فضل الله از معرفت بهره دانی داشت با مولوی جامی صحبت بوده

دفش در دهلی است ۱۲

۴- میرزا ابوطالب در فن انشا و حسن خط یگانه آفاق بود دیوانه مشتبه دوسه هزار

بیت دارد، در صفهان فوت و همانجا مدفون شد ۱۲

۵- میرزا فتح الله ولد میرزا مهدی در ترتیب نظم طبیعی بغایت قادر داشت بهمه طور سخن شنیده

بود، باخصوص بطرز قدما بسیار میل میکرد، دیوانش چهار هزار بیت میرسد ۱۲

۶- شیخ زین الدین از جمله درویشان صفهان است، کلیاتش قریب بهست هزار

ست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
جودت	میرزا ایوب بیگ	۱۱۲۵ هـ	دهلی	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
جوشی	حسین بیگ	.	.	.	.
جویا	میرزا ارباب بیگ	۱۱۱۸ هـ	کشمیر	هندستان	صاحبقران ثانی شاه جهان والی هند

باب حاء

حاتم	حاتم بیگ عطار	.	همدان	عراق عجم	.
حاتم	خواجه حاتم بیگ	۹۸۵ هـ	اردو باد	آذربایجان	شاه عباس ماضی الی ایران
حاتم	مولانا حاتم	۹۹۶ هـ	کاشان	عراق عجم	"
حاجی	ملا محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حاجی	ملا محمد حاجی	.	طهران	عراق عجم	.

۱- میرزا ارباب بیگ، پسرش از ایران ست تولدش در کشمیر بوده، بصحت میرزا ابوطالب
 کلیم و میرزا صائب در آنجا رسید در زمان عالمگیر فوت شد ۱۲
 ۲- خواجه حاتم بیگ، از اولاد خواجه نصیرالدین طوسی ست، در کرمان وزیر بکتابش خان
 بعد از آن بوزارت شاه عباس ماضی مقرر شد ۱۲
 ۳- مولانا حاتم، از شعرا و مقرر زمان شاه عباس ماضی ست، در سخوری صاحب رتبه بود،
 به چشمه و چشمی و فنی و شجاع، و نظیر مشاعرات مباحثات در میان داشت ۱۲
 ۴- ملا محمد، از افاضل زمان بوده ۱۲
 ۵- ملا محمد حاجی، مرد خوش حالتی بوده ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمر
حادثی	حکیم کمال الدین	سنه ۱۰۶۴	گیلان	طبرستان	صاحبقران ثانی شاهجهان دلی هند
حادثی	شیخ الاسلام حارثی	.	بلخ	خراسان	.
جمل	شاه باقر	سنه ۱۲۰۰	تبریز	عراق عجم	جهاگیر شاه دلی هند
حافظ	خواجہ شمس الدین	سنه ۱۰۹۱	شیراز	فارس	شاه شجاع دلی فارس

۱۰ حکیم کمال الدین، خلف حکیم بهرام ابن مولانا عبدالرزاق است کمال قابلیت داشت
اشعار خوب گفته، در خدمت صاحبقران ثانی شاهجهان می بود ۱۲

۱۱ شیخ الاسلام حارثی، قدوه ارباب طریقت است محمد عونی گوید در عالم سخن تبه بلند
داشت من از خدمت وی استفاده نموده ام، در مح اهل بیت سالت بزبان تازی قصایدش مشهور است ۱۳
۱۲ خواجہ شمس الدین، خسر فخر و معانی دیوسف مصر خدانی است که کلامش شورانگیز است
و سوز سینه اش آتش زن فرمها، در ابتدائی حال دامن سعی با کتاب علوم برزده بپایه علای فضیلت
ارتقا نمود، کسب علم تصوف از شیخ عطار نیشاپوری که از مشایخ آن زمان بود، نمود -

از شعرای صوفیه صافیه است، کلامش از غایت صفا آنبلال است از نهایت آبداری سلک آل،
از چاشنی در دو مشرق لذت دارد، حقائق و معارف الهیه پرده نشین استعارات مجاز کرده و
معانی خاص عبارت خط و خال بر آورده تا نظر هر ناظر بر ناظر بر خواره حالات ایشان نیفتد و جمال
حال از چشم ناظران محفوظ ماند، چون در سخن او اثر تکلف نیست فال دیوانش از غیب خبر میدهد،
لسان الغیب لقب یافته، در ۱۰۹۱ و بقول بعض در ۱۰۹۲ از عالم فانی رفت در خاک مصلای
مدفون گشت، خاک مصلای ماده تیغ اوست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عمید
حاکم	حکیم بیگ خان	۸۲۱ هـ	لاهور	هندستان	محمد شاه والی هند
حاکمی	قاسم بیگ افشار	سنه	طهران	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حالی	سید عبدالله	.	اصفهان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
حالی	شمس الدین	.	یزد	"	"
حالی	میرزا عالی	.	بخارا	خراسان	"
حالی	جمال الدین میرزا شیری	۹۲۸ هـ	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی هرات
حامدی	میرزا حامد	.	قم	عراق عجم	طهماسب ماضی والی ایران
حامدی	ملاحامدی	.	شوشتر	فارس	شاه عباس ماضی والی ایران
حائری	ملاحائری	.	یزد	عراق عجم	.
جیب	میرزا جیب	.	شوشتر	فارس	.

۱۱ قاسم بیگ افشار از مشاهیر شعرای شاه طهماسب صفوی است از علوم صاحب بود

اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۱۲ سید عبدالله، متبع اوضاع میرزا صاحب است تخلص نیز از ایشان یافته، دیوان قصیده

و غزلش تنمینا است هزار بیت باشد ۱۲

۱۳ شمس الدین از جمله افاضل زمان شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۱۴ میرزا حامد، از شعرای زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

۱۵ ملاحامدی از افاضل در شاعری کامل بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
حبیب ^{۱۱}	خواجہ حبیب اللہ	.	اصفہان	عراق عجم	
حبیب ^{۱۲}	میرزا حبیب اللہ	.	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حجت	میرزا احمدی	.	مشهد	خراسان	
حرفی ^{۱۳}	ملاحرفی	۹۹۴ھ	اصفہان	عراق عجم	شاه طہماسپ باضی الی ایران
حزین ^{۱۴}	شیخ محمد علی	۸۰۰ھ	"	"	سلطان حسین صفوی والی ایران
					محمد شاه والی ہند
حزنی ^{۱۵}	تقی الدین	۹۴۴ھ	"	"	شاه طہماسپ صفوی والی ایران
حسابی ^{۱۶}	میرزا اسلیمان	.	نطنز	عراق عجم	شاه عباس باضی والی ایران

۱۱ خواجہ حبیب اللہ، از قضاہ ترکہ اصفہان و فضل عالیشان بود ۱۲
 ۱۲ میرزا حبیب اللہ برادر میرزا عبد اللہ عشق و عم میرزا داؤد دست دزدان شاہ سلیمان صفوی در شیراز بحوار حجت الی سواست
 ۱۳ ملا حرفی، خواہر زادہ ملا یکسی است ۱۴
 ۱۵ شیخ محمد علی اصلش از لاجان است و در اصفہان نشو و نما یافتہ، در بعضی علوم مہارت داشت
 و جامع انواع طرز سخن در عمد خود بود، در اداسط عمر ہندوستان سید، در بنارس در گذشت و در ترکیہ
 پنج شہ مدفون گشت ۱۶
 ۱۷ تقی الدین، قدوہ فضل و کعبہ بلغا و شعر ابود از شعرای زمان شاہ طہماسپ باضی شاہ عباس باضی
 بود، اشعار خوب بسیار دارد ۱۸
 ۱۹ میرزا اسلیمان، در فضیلت موسیقی صاحب شگاہ بود و در طرز سخوری گمانہ عصر ۱۹

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
حضرت	ملا سید محمد	.	مشهد	خراسان	محمد شاه والی هند
حسن	مولانا حسن	.	کاشان	عراق عجم	
حسن	سید اشرف الدین حسین	۵۶۵هـ	غزنی	خراسان	براهم شاه والی غزنی
حسن	خواجه نجم الدین حسین	۵۳۱هـ	دهلی	هندستان	علاء الدین خلجی و تغلق شاه والی هند
حسن	ملا حسن متکلم	.	نیشاپور	خراسان	ملک مغرالدین کرتالی هرات
حسن	حسن علی	.	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران

له ملا سید محمد شاه شهسو دارسادات موسوی شهید مقدس بود، پدرش میرزا صدق اهنبد
 آمن تولد سید مذکور در آن بلاد اتفاق افتاد، در صغیر سن بهمراهی پدر خود بوطن معاودت نمود، در فن
 سخنوری از میرزا مهدی عالی مشهدی تربیت یافته، داغستانی گوید اگر چه شعرا و کثر است اما غنود
 و سلاست بسیار دارد ۱۲

له سید اشرف الدین حسن ابن ناصر علوی از اهل سلوک زهد و صلاح بود، محمد عوفی گوید
 "روزی و غلطی گفت هشتاد هزار کس در پای جمراد حاضر بودند و می گریستند، در محراب بهرام شاه
 غزنی قصائد غزاد دارد ۱۲

له خواجه نجم الدین میر حسن از مریدان قدوة السالکین حضرت خواجه نظام الدین اولیاد دهلوی
 قدس سره، فضائل کمالش از عایت شهرت محتاج بیان نیست صاحب خبانه عامه فائش در ۳۳۵هـ نوشته ۱۲
 له ملا حسن شهسو متکلم از ندیمان سلطان غیاث الدین کرت و معاصر مظفر بروجی است ۱۲
 له حسن علی، از اجله اصفهان است ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
حسن علی	حسن علی	.	شوشتر	فارس	.
حسن علی	قاضی حسن	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
حسن علی	میرزا احسان خان	.	مشهد	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حسن علی	آقا حسن خان شالمو	سنة ۱۱۰۰	هرات	خراسان	عباس شاه ماضی والی ایران
حسن علی	حسن علی	.	یزد	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
حسن علی	تاج الدین حسن	.	رے	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حسین	میر حسین ممبائی	سنة ۱۱۰۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
حسین	حسین خلف باقو	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۱ ملا حسن علی، خلف ملا عبد الله شوشتری است، در فضل و کمال هر دو مشهور مانده ۱۲
 ۱۲ قاضی حسن، کمال فضائل معروف بود، در خدمت اکبر شاه به مراتب عالیہ رسیدہ، مدتها
 صوبہ داری گجرات نمود ۱۲

۱۳ میرزا احسان خان، در اوایل حال در زمان شاه سلیمان صفوی به مات دیوانی مشغول بود،
 آخر در مشهد مقدس بعبادت پرداختہ در گذشت ۱۲

۱۴ آقا حسن خان شالمو، ولد حسن خان، بعد از پدر ب حکومت هرات سرفراز گردید، میرزا ملک شریقی
 و میرزا نصیحی هر دو و ملا اوجی از مصاحبان وی بوده، دیوانش قریب به هزار بیت است ۱۲

۱۵ حسن علی، بهند آں، باز بایران رفت، خوشش صحبت بود ۱۲

۱۶ تاج الدین حسن، شاگرد مولانا میرزا جان شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
حسین ^{۱۱}	خواجه حسین	۹۶۹ هـ	مرو	خراسان	جلال الدین اکبر شاه الی هند
حسین ^{۱۲}	آقا حسین	۱۰۰۰ هـ	خوانسار	عراق عجم	شاه سیلمان صفوی والی ایران
حسین ^{۱۳}	تاج الدین حسین	۱۰۰۰ هـ	اصفهان	"	"
حسینی ^{۱۴}	سلطان حسین میرزا	۹۱۱ هـ	هرات	خراسان	"
حسینی ^{۱۵}	میر حسینی بادات	۹۱۸ هـ	"	"	هلاکوخاں والی خراسان
حسین	مولانا حسین	۱۰۰۰ هـ	ارویل	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران

۱۱ خواجه حسین، حکم اکبر شاه ترجمه سنگاسن شیبی در نظم نموده ۱۲
 ۱۲ آقا حسین، اعلم علمای زمان بود، تلمیذ خلیفه سلطان است، تصانیف عالیه دارد،
 اکثر علمای ایران شاگرد اویند ۱۲
 ۱۳ امیر تاج الدین، از اکابر اصفهان است، بزرگ و صلاح و تقوی گوشتنشین بود ۱۲
 ۱۴ سلطان حسین میرزا، ابن منصور میرزا ابن بایقرا ابن عمر شیخ مرزا ابن امیر تیمور
 صاحبقران است، در ۸۳۳ هـ بر تخت نشست، کتاب مجالس العشاق از تصنیفات است دیوان هم
 در ترکی و فارسی دارد، اشعارش در کمال غنویت و چاشنی است ۱۲
 ۱۵ میر حسینی، قدوه ارباب دین صاحب کمالات است، تصنیفات عالیه از دیادگار ماند
 خرقة از شیخ شهاب الدین سهروردی قدس سره گرفته، بایشخ عراقی و شیخ اوحدی هم صحبت بوده،
 کنز الرموز، و زاد المسافرین، و نزهة الارواح، و موالات گلشن راز از جمله تصانیف او مشهور است
 در هرات فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
حشری	ملاحشری	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ناصی الی ایران
حشمت	امام قلی	۱۲۰۰	صنجان	"	محمد شاه والی هند
حشمت	میرحشمت علی	۱۱۶۲	دهلی	هندوستان	"
حنوری	میرغزین الله	سنه	قم	عراق عجم	شاه طماس صفوی والی ایران
حفیظ	میرحفیظ الله	سنه	صنجان	"	لودنگ زیب عالمگیر والی هند
حقیری	شهاب الدین احمد	۰	تبریز	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
حکاک	میرزا منعم	۰	شیراز فارس	"	"
حکیم	فضل الله	۰	اردستان	عراق عجم	شاه عباس ناصی الی ایران
حیدرم	میرزا جانی	۰	سند هندستان	"	"

۱۰ امام قلی در خدمت کلام از انشال گوی سبقت ربود ۱۲
 ۱۱ میرحشمت علی ملوی از بدخشان است دیوانش قریب بهفت هزار بیت است
 بسیار خوش سلیقه و شیرین زبان واقع شده ۱۲
 ۱۳ میرغزین الله برادر کوچک اشکی قلی است ۱۲
 ۱۴ شهاب الدین احمد پیرنگار است بود معروف معاصر شاه طماس صفوی است
 در فن شعر و معما معروف بود در نظم قصیده و غزل مهارت کامل داشت ۱۲
 ۱۵ میرزا جانی از شاهزاده های سند است در نظم سلیقه کامل داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
حمید ^۱	حمیدالدین	۷۶۰	بخارا	خراسان	سلطان بنجرجوتی والی خوارزم
حمید ^۲	شیخ حمیدالدین	۷۶۳	ناگور	هندستان	شهاب الدین غوری والی هند
خظله ^۳	حکیم خظله	۸۱۹	بادغیس	خراسان	یعقوب بن لیث والی خراسان
حیاتی ^۴	مولانا حیاتی	۸۱۱	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
حیاتی ^۵	ملاحیاتی	۸۱۵	گیلان	طبرستان	ر
حید ^۶	میر حیدر کلچہ	۸۲۸	ہرات	خراسان	شاه طہاسب یاضی والی ایران
حیدری ^۷	میر حیدر	۸۳۰	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
۱۔ حمیدالدین ابن استاد عمق بخاری ست بغایت شوخ طبع وزیرکد تہرال بود حکیم نوی ابو کردہ ۲۔ شیخ حمیدالدین از کبار طبقہ علیہ صوفیہ ست مولد ویدش ناگور ست بخند میت شیخ شہا الدین سہروردی رسیدہ و غرقہ از خواجہ معین الدین چشتی یافتہ ۱۲ ۳۔ حکیم خظلہ از استادان قدیم ست گویند از وی بیشتر کثر شعر فارسی گفتہ اند از شعرای آل لیث بود ۴۔ مولانا حیاتی از شعرای زمان شاه طہاسب صفوی بودہ تعلق اوصدی نوشتہ کہ من در ا دین نام در ہند وفات یافتہ ۱۲ ۵۔ ملاحیاتی در زمان اکبر شاہ ہند آمد یکبار جہانگیر بادشاہ اورا بزرگشید بہ تقلیدش شاہ عباس یاضی حیاتی کاشانی را بزرگشید ۱۲ ۶۔ میر حیدر کلچہ با آنکہ اُتھی بود در میدان فصاحت گوی از نگہان می ربود ۱۳ ۷۔ میر حیدر از شاگردان مولانا ناسانی ست با وحشی مباحثات دہشت در برابر ہوا لسان ستر تبریزی اشعار مولانا ناسانی را تصنیف نای خوب کردہ ہست ۱۳					

تخلص	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عهد
خیرتی	ملاحیرت	۹۶۱ هـ	تون	خراسان	شاه طهماسب ماضی والی ایران

باب خفا

خاری	ملاخاری	۰	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خازن	میرزا شریف	۰	"	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
خاقانی	حسان العجم فی الدین	۵۸۲ هـ	شروان	آذربایجان	سلطان محمد سلجوقی والی ایران
خاکی	میرزا جانی	۰	شیراز	فارس	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خالص	سید حسین	۱۲۲۲ هـ	اصفهان	عراق عجم	اوزنگ نیک عالمگیر والی هند

له ملاحیرت، صهلش از ماوراءالنهرست پیوسته به جواهل تسنن قصائد میگفت گفتمی توان دید، در کاخان از بام کاروانسرای اقد و بمرد، در زمان شاه طهماسب ماضی از وطن گریخته به ایران آمد و بملازمت شاه مشرف ماند ۱۲

۵ ملاخاری، از عزیزان عهد اکبری بوده است ۱۲

۳ میرزا شریف، از تبار ره اصفهان است وزیر یوسف خان بختاری بود ۱۲

۴ فضل الدین، در میان عجم با اتفاق خردمندان و سخوران محکوم گوی شاعر پیدانده است

احمد را عدیل خود نمیدانست مگر حکیم مرحوم سنائی غزنوی را، در او اهل حال قیامی تخلص میکرد، بالاخر از خاقان کبیر و نشان الپارسلان سلجوقی خاقانی لقب یافته، و در تبریز فوت کرد و در سرخاب فوشه ۱۲

۵ میرزا جانی، از اعظم زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

۶ سید حسین، در زمان عالمگیر بنده آمد و بخطاب امتیاز خان متار گردید و دانش بسبب هزار بیت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
خالص	فخرالدین	۰	هرات	خراسان	
خاله	فخرالدین	۰	مرو	"	سلطان سنجر سجوقی والی خوارزم
خروش	حسین بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
خسرو	امیر ابو الحسن	۶۲۵هـ	دهلی	هندوستان	سلطان غیاث الدین بلبن و تغلق شاه والی هند
خسالی	مولانا حیدر	۰	تون	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
خضری	ملا خضر	۰	تبریز	عراق عجم	
خضری	ملا خضر	۱۰۳۰هـ	لار	فارس	شاه عباس صفوی والی ایران

۱۰ فخرالدین از افضل دانشمندان بود؛ بایکیم انوری دوستی بسیار داشته ۱۲
 ۱۱ حسین بیگ در عهد شاه عباس ماضی بمرتبه امارت رسید و کمال قابلیت داشت ۱۲
 ۱۳ امیر ابو الحسن امیر شعراء خسرو و بلغارستان بعضی از افکار بلاغت اشعارش چاپ شده
 که هر یک با صد هزار بیت برابری می کند، اصل امیر خسرو از اترک است؛ هشتاد و چهار سال عمر داشت
 خیالات امیر خسرو از منشوی و دیوان قصاید و غزلیات از چهار صد هزار بیت بیشتر بود؛ طوطی شکوفا
 ماده تاریخ فوت دوست ۱۲

۱۴ مولانا حیدر بهندوستان آمدن بکازمت مهابت خاں لهری برد ۱۲

۱۵ ملا خضر، معاصر جامی است ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
خطاط	فخرالدین	۰	هرات	خراسان	۰
خطائی	شاه سبیل صفوی	۳۰۳	صفهان	عراق عجم	۰
خلقی	ملا خلقي	۰	شوشتر	فارس	جلال الدین اکبر شاه والی هند
خلقی	میر محمد یوسف	۰	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
خلیل	سلطان خلیل میرزا	۳۸۱	سمرقند	"	"
خلیل	میرزا باقر	۰	کاشان	عراق	شاه سلیمان صفوی والی ایران
خواجه	ابوالعطاء محمود	۳۵۳	کرمان	خراسان	سلطان ابوسعید خان والی فارس
۱ شاه سبیل صفوی از شهریار ایران ابن سلطان حیدر حسینی صفوی است در فارسی و ترکی صاحب دیوان است ۱۲ ۲ ملا خلقي از شاهان اکبر شاه بود، آخر بشیر از مراجعت کرد ۱۲ ۳ میر محمد یوسف به تجارت معیشت می کرد ۱۲ ۴ سلطان خلیل ابن میران شاه ابن امیر تیمور صاحبقران است بعد از امیر تیمور بر سریر سلطنت سمرقند جلوس فرمود، در نظم کمال قدرت داشته ۱۲ ۵ میرزا باقر، در مشهد مقدس کن بود و هماغذافت شد دیوانش چهارده هزار بیت است ۱۲ ۶ ابوالعطاء محمود، مرید شیخ علاء الدین سمنانی و تلاح سلطان ابوسعید خان بوده، معاصر شیخ سعدی است صاحب دیوان است مثنوی روضه الانوار در جواب مخزن اسرار گفته و مثنوی هایون بنیامی در بغداد گفته، خواجگان هشت قل الله اکبر بشیر از است ۱۳					

تخلص	نام	سند و پیا	وطن	ملک	عهد
خواجگه خیال	میرزا غیاث	.	هرات	شیراز فارس	شاه عباس ماضی والی ایران

باب ۵

داعی	ملاداعی	.	انجمن	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
داعی	شاه داعی الی الله	۸۴۵	شیراز	فارس	شاه شجاع والی فارس
دشمن	میرضی	۱۰۴۵	مشهد	خراسان	صاحبقرانی شاه جهان لی هند

۱۵ داغستانی در تذکره خود ذکر او کرده ۱۲

۱۶ میرزا غیاث، خلف الصدق میرزا صدر او نواده میر باقر داماد است، بهر طور سخن آشنا

بود، در نظم کمال قدرت داشت و در فضل و عرفان نمونه جد خود بود ۱۲

۱۷ ملاداعی مرد صوفی منش برادر ملک طیفور است، بیشتر در کاشان بسر میکرد ۱۲

۱۸ شاه داعی الی الله مولود و دانش شیراز است از کاملان محقق و اصلا حقیق بود

معاصر شاه نعمت الله ولی و حافظ شیرازی است، علم حایت از ابن حجر ذاکر گرفته، دیوانش پنجاه هزار

بیت بوده باشد، شش منظوم سیمی بسته منظم است و در منظوم مولانا و مثنوی شرح نگاشته است،

مرقدش خارج شیراز زیارتگاه اهل راز است ۱۲

۱۹ میرضی، از باب دانش کمال بود، بهند آموخ در خدمت شاه جهان نوازش یافت،

و آخر بطن باز گردید ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
داود ^{۱۰}	میرزا داود	۳۳۰ هـ	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
درکی ^{۱۱}	ملا درکی	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
درویش ^{۱۲}	غزیر الله	.	قزوین	"	سلطان حسین میرزا الی خراسان
دستو ^{۱۳}	میرزا رفیع	.	.	.	جلال الدین اکبر شاه والی هند
دقیقی ^{۱۴}	استاد ابو منصور	۳۴۰ هـ	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غنی
دوست ^{۱۵}	دوست علی	.	سننوار	"	سلطان حسین مرزا الی خراسان
دولت ^{۱۶}	دولت شاه	۳۹۰ هـ	سمرقند	"	"

۱۰ میرزا داود، خلف الصدق میرزا عبدالله عشق است، در وفور فضل کمال گیاره زمان خود بوده،
اشاره آید از وی یادگار است، مدتی بتولیت مشهد مقدس سر فرزند بود ۱۲

۱۱ ملا درکی، از شعرا و مقرر زمان معاصر شاه عباس است ۱۲

۱۲ غزیر الله، در قرن پنجم کمال داشت، از نمای مجلس سلطان یعقوب بود، هفت هشت هزار
بیت دارد، معاصر مولوی جامی است، و منکر کمال شاعری او است ۱۲

۱۳ میرزا رفیع، در حکمت صاحب تشنگاه بود، همراه شیخ محمد خاں بهند آمد و از اصف خان
نوازش یافت ۱۲

۱۴ استاد ابو منصور، ملک الشعرا، عهد سلطان محمود غزنوی است، کتاب گزاش سپهر

از دوست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عہد
دہلوی	علامہ جلال الدین	۹۰۸ھ	دوان	گازرون	ابوسعید بن درحال الی فارس

باب ذ

ذریہ	میرزا عبداللہ	۱۱۳۷ھ	ہمدان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
ذکی	لطیف الدین مرغی	.	تبریز	"	.
ذکی	ملا ذکی	۱۱۳۸ھ	ہمدان	"	شاہ عباس ماضی الی ایران
ذوقی	علی شاہ	.	اردلان	"	"
ذوقی	محمد امین ترمکان	۱۱۴۹ھ	کاشان	"	شاہ طہاسب ماضی الی ایران

۱۱ علامہ جلال الدین معاصر شیرازی ست کہ در سنہ فوت شد علامہ دوانی را تخفیف تخلص فرمودہ است، دوان از تولیع کا ذرون ست، سالہا در شیراز تحصیل علوم کردہ مسلم عہد شد، صاحب تصانیف عالیہ ست ۱۲

۱۲ میرزا عبداللہ فرزند ملا محمد باقر مجلسی ست، طبعی در کمال سخن شناسی دہشت در بلدہ خرم آباد فوت شد، مادر رمضان مادہ تاریخ فوت اوست ۱۲

۱۳ ملا ذکی، معاصر شکوہ ہمدانی و شاگرد ابراہیم ہمدانی ست ۱۲

۱۴ علی شاہ، اگرچہ از کتب علوم بے برہ بود، اما در سخوری مرتبہ عالی دہشت و قی حکیم شغالی از وی بخیہ شد، صدر باغی در ہجو او گفتہ، ذوقی اصنافی و از دستانی کیے ست ۱۲

۱۵ محمد امین، با کمال فضیلت پرہیزگاری در عالم سخوری چو آفتاب عالم بے مثل بود، از شاگردان میرزا جان شیرازی ست، چندی در آسان فارس و عراق سیاحت کردہ، در قصبہ لاجان فوت شد ۱۱

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عم
ذوالفقار	سید قوام الدین حسینی	۶۹۷	شروان	آذربایجان	سلطان محمد بن تکش والی عراق فارس
ذهبی	میر حیدر	.	صفهان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی بجاپور

باب ر

رابعه	رابعه	.	بنج	خراسان	امیر نصیر بن احمد سنائی والی خراسان
رازی	میر عسکری عاقل خان	۱۰۸۷	خواف	"	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
رازی	مولانا رازی	.	شیراز فارس	سام مرز صفوی والی ایران	
رازی	زمانای نقاش	.	صفهان	عراق عجم	

سید قوام الدین حسینی، معاصر غفائی و فکلی شترانی و جمال اصفهانی ست، مدفنش در مقبرة الشعرا سرخاب است ۱۲

سید میر حیدر، در خدمت عادل شاه می بود ۱۲

سید رابعه، زین الغرب بنت کعب، صاحب اقا هر دوزبان تازی در می بود، در هر دو لغت شعرا آداب بسیار گفته است، آخو زمان سامانیه دریافت و معاصر آل بابویه و رودکی بود ۱۲

سید میر عسکری عاقل خان، در خدمت عالمگیر بادشاه کمال اقتدار داشت، قصه پداوت از هنری بفارسی نقل نموده است، دوره شنوی دیگر هم گفته، اما شعرش چندان نکات اردو، صلتش از خواف است اما در هند متولد شده، ناصر علی سرهنوی ماده تاریخ فوت او ناظم عادل بود، گفته ۱۲

سید مولانا رازی، سام میر اصفوی در تذکره خود موصوفه بنحیه السامی ذکر او کرده است ۱۲

سید زمانای نقاش، در اول حال آنور تخلص میکرد ۱۱

شخص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عہد
راستخ	میر محمد زمان	۱۰۸۰ھ	سرہند	ہندوستان	اورنگ زیب عالمگیر والی ہند
رضی	فصاحت خاں	.	.	.	(از بہار عجم)
راضی	ابوسعید بابویہ	.	قزوین	عراق عجم	سلطان منوچہر سلجوقی والی سردا
رافعی	عزالدین	.	نیشاپور	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
راقم	میرزا اسعد الدین	۱۱۸۰ھ	مشہد	"	شاہ سلیمان صفوی والی ایران و شاہ جہاں والی ہند
راہب	میرزا جعفر	۱۱۶۶ھ	اصفہان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران و اورنگ زیب عالمگیر والی ہند

۱۔ میر محمد زمان از مردم سرہند بودہ، در آخر عہد عالمگیر بادشاہ در سرہند فوت گردید، مادہ تاریخ از سر خوش و خرد گفت بادل کہ راستخ بمرد ۱۲

۲۔ ابوسعید بابویہ خاقانی مدح دے کردہ است ۱۲

۳۔ عزالدین مولدش اسفراین است اما بعضے از سبزوارش گفتند محمد عینی گوید کہ از سبزو ارش است ۱۳

۴۔ میرزا اسعد الدین خلف خواجہ عنایت است، باید خود بہند آمد و آخر در زمان شاہ سلیمان صفوی بہ منصب وزارت سرفراز گردید، مدوح عظامے نیشاپوری و شوکت و مقماے مشہدی است ۱۲

۵۔ میرزا جعفر طباطبائی، تولد دے در اصفہان است، نوادہ فاضل مرحوم میرزا رفیع نائی است، در اقسام شعر بہ تمام زبان است، میرزا امام قلی برادر است کہ با آزاد بگرامی در سفر لاہور رفیق طریق بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عمر
راج	میر محمد علی	۱۱۵۰	سیالکوٹ	ہندوستان	محمد شاہ والی ہند
رباعی	شیخ رباعی	.	مشہد	خراسان	شاہ طہماسپ ماضی الی ایران
رباعی	طابریع	.	اہر	عراق عجم	شاہ طہماسپ ماضی الی ایران
رباعی	خواجہ سیف الدین محمود	۹۶۲ھ	صفہان	"	شاہ طہماسپ ماضی الی ایران
رباعی	زین العابدین	.	تون	خراسان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
رباعی	عبدالرحیم خاں	.	آگرہ	ہندوستان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
رباعی	رسمی قلندر	.	یزد	عراق عجم	شاہ طہماسپ ماضی صفوی الی ایران
رباعی	ملارشدی	.	قم	"	"
رباعی	محمد محسن بیگ	.	بہدان	"	"

۱۔ میر محمد علی، از سادات سیالکوٹ بود، مرد قلندر مشرب بوده و در شہر خود میرمی برد،

۲۔ رفت راج ب عالم باقی، تیاج فوت دوست ۱۲

۳۔ خواجہ سیف الدین محمود، در سنخوری بے نظیر بوده ۱۲

۴۔ زین العابدین، از سادات حسینی بود ۱۲

۵۔ عبد الرحیم خاں خانخاناں، در انشای نظم و ثربہ لغات ثلثہ ہندی و ترکی و فارسی

کمال مهارت داشتہ ۱۲

۶۔ محمد محسن بیگ در میدان سنخوری گوی از دیگران بردہ در عهد شاہ طہماسپ صفوی

در تبریز عسکرتہ دوم در آن جاکشتہ شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قاط	وطن	ملک	عهد
رشید ^ش	رشید الدین طوطا	۷۷۷هـ	بلخ	خراسان	جلال الدین خجری سلجوقی و الخوارزم
رشید ^ش	خواجه رشید الدین	.	همدان	عراق عجم	سلطان محمد خدابنده الی ایران
رشیدی ^ش	استاد ابو محمد	.	سمرقند	خراسان	سلطان ابراهیم بن مسعود الی غزنی
رضا	میر محمد رضا	.	خوانسار	عراق عجم	.
رضا	رضابگ	.	همدان	..	شاه سلیمان صفوی و الی ایران
رضا ^ش	آقا رضا	.	گیلان	طبرستان	.
رضا ^ش	میرزا محمد رضا	.	صفهان	عراق عجم	.
له رشید الدین طوطا، جامع اکثری از فضائل و منیر بود، اندک شعر و فصاحت و بلاغت استادی او اعتراف دارند، معاصر ادیب صابر و انوری و حکیم سوزنی است ۱۲ له خواجه رشید الدین، از وزیران جلیل القدر است، جامع رشیدی از مصنفات دست بغایت فیم و دانشمند و نیک اندیش بود، در تمارد وزارت ارغون خان سلطان محمد خدابنده بسر برده ۱۲ له استاد ابو محمد، معاصر مسعود سعد سلمان و عمیق بخاری و لولوی و کلامی و نجیبی و سپهری و جوهری و سعدی و علی شطرنجی و علی تائیدی و یحیی فرغانی است، ششوی مهر و وفا از دست ۱۲ له آقا رضا، به اکثر مراتب علمیه مربوط و سیلقة سقیم و فطرت عالی داشت، در ایام هشتیلا افغانه بر حمت اینوی در پیوست ۱۲ له میرزا محمد رضا، خلف اخوند آبادی و مجلسی است، در فقه و حدیث و تفسیر هر دو دانی داشت، به شعر و انشا بسیار مانوس بود، انشای سخی بهراج لهنس در کمال متانت از دست، در ایام هشتیلا افغانه در صفهان در گذشت ۱۲					

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
رضا ^۱	آقا رضا پاشا	۰	صنہان	عراق عجم	۰
رضا	میر محمد رضا	۰	قم	۰	شاه سیلیمان صفوی والی ایران
رضائی	۰	۰	صنہان	۰	۰
رضی ^۲	میر رضی	۰	ارتیمان	۰	شاه عباس ماضی والی ایران
رضی ^۳	رضی الدین	۰	نیشاپور	خراسان	سلطان ارسلان سلجوقی والی خوارزم
رضی ^۴	شیخ رضی الدین علی ^۱	۴۲۳ھ	اسفراین	۰	سلطان محمد خوارزم شاہ والی خوارزم
رضی	رضی الدین بابا	۰	قزوین	۰	ابا قاجان بن ملا کوخان والی خراسان
رضی ^۵	قاضی محسن	۲۲۵ھ	صنہان	۰	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند

۱۔ آقا رضا پاشا، جلالت تارزہ عباس آباد صنہان ست باہم تخلص میکرد میرزا طاہر نصیر آبادی شہنا
از نقل کردہ، بولایت روم رفتہ چندی پاشای مصر گردید، آخر العمر در حرم کعبہ مجاور شد ۱۲

۲۔ میر رضی، پدر مرزا ابراہیم، ادہم ارتیمانی ست کہ در عہد شاہجہاں بودہ، اشعارش
در نہایت غدوبت و شستگی واقع شدہ ۱۲

۳۔ رضی الدین، اعتنائی گوید کہ صیت دانش و اتادی و از مشرق تا مغرب بین ۱۲
۴۔ شیخ رضی الدین علی^۱ لا لا، از مریدان شیخ نجم الدین کبری ست گویند از یک صد و شصت
چهار شیخ فرقہ گرفتہ و در ہند صحبت بابا رتن جوگی را دریافتہ، ابن عم حکیم سنائی غزنوی ست،
در صنہان فوت کردہ و ہماںجا مدفون شد ۱۲

۵۔ قاضی محسن، در حدت ذہن و دقت فہم عجوبہ روزگار بود ہر فقرہ کہ از نظم و نثر بر دے
خواندندے، بے تامل گفتے کہ چند حرف ست ۱۲

تخلص	تام	سنه و قفا	وطن	ملک	عهد
رفع ۱۰	رفع الدین	۰	کرمان	خراسان	۰
رفع ۱۱	رفع الدین	۰	ابهر	عراق عجم	سلطان محمود غازان خاں الی صفهان
رفع ۱۲	میرزا حسن بیگ	سنه ۷۸۰	مشهد	خراسان	شاه جهان والی هند
رفع ۱۳	عبدالعزیز	۰	لنجان	عراق عجم	جلال الدین خج ارزم شاه الی خوارزم
رفع ۱۴	ملا رفیع	۰	شهرستان	»	شاه عباس ماضی الی ایران
رفع ۱۵	میرزا رفیع	۰	ناین	»	شاه سیمان صفوی الی ایران
رفع ۱۶	میرحیدر معالی	سنه ۸۲۵	کاشان	»	جلال الدین اکبر شاه والی هند
رفع ۱۷ رفع الدین، از دارستگان بود، گویند طبع دقیق یاس از حقیقت اشیا، آگاهی داشته ۱۲ رفع ۱۸ رفع الدین، معاصر کمال صفهانی و اثیر ادمانی است ۱۲ رفع ۱۹ میرزا حسن بیگ، صلش از قزوین است، مدتی با قامت مشهور مقدس فی خیر سادات اندوخت، لهذا به مشهدی علم گردید ۱۲ رفع ۲۰ عبد الغفری، معاصر کمال صفهانی و از آذران دست، اثیر ادمانی توصیف سخورنی استاد او بسیار نموده در صفهان فوت شد، ۱۲ رفع ۲۱ ملا رفیع، در زمان شاه عباس ماضی منصب احتساب ممالک سرفراز بود ۱۲ رفع ۲۲ میرحیدر معالی، معاصر ششم کاشی یزدی غیرتی فنی حاشی کاشی است، دفن تینج، معما سرآمد روزگار خود بود نزد سلاطین ایران بهند محترم بود، در کاشان فات یافت، میر ششم بن خیر خلف او است ۱۲ مع از توابع صفهان است ۱۲ معه قریب است از مضافات صفهان، ۱۲۰					

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
رکن ۱۰	رکن الدین علاء الدوله	۷۳۶ هـ	سمنان	خراسان	سلطان ابوسعید خاندانی فارس
رکن ۱۱	رکن الدین مسعود	۰	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
روح ۱۲	میرزا امین	۰	شهرستان	»	»
روحانی ۱۳	حکیم ابوبکر	۷۲۲ هـ	سمرقند	خراسان	شمس الدین لکنویس والی هند و بهرام شاه ابن مسعود والی غزنی
روحی ۱۴	ملاروحی	۰	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
روحی ۱۵	سید جعفر	۱۱۵۳ هـ	زبیر پور	هندستان	شاه عالم والی هند
رونتقی ۱۶	ملارونقی	۰	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
روحی ۱۷	محمد بن ابونصر	۷۶۶ هـ	شیراز	فارس	سلطان شجر سلجوقی والی خوارزم

۱۰ رکن الدین علاء الدوله، معاصر شیخ نجم الدین کیری و مرشد خواجوی کرمانی است ۱۲

۱۱ میرزا امین، مخاطب به میر حمله در گوگنده مرئی میرزا حکیم بود ۱۲

۱۲ حکیم ابوبکر، شاگرد رشیدی سمرقندی است، معاصر ادیب صابر و رشید و طوطا بود ۱۳

۱۳ ملاروحی، بسیار خوش طبع و نهزال بود ۱۴

۱۴ سید جعفر، سید پاک نژاد بود، همواره بتوکل از دایم میگذرانید، اکثر مطالب صوفیه را

در رباعیات ادا می کرد ۱۵

۱۵ ملارونقی، بهند آمده باز بایران بازگشت ۱۶

محمد بن ابونصر بقلی، مولدش فساد موطنش شیراز است از جلاولایای عصر بود

در جمیع علوم و فنون کامل بود، تصانیف عالیله در اکثر علوم دارد، در شیراز مدفون شد ۱۷

تحصیل	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
رئیس دی	فیدالدین عبداللہ	۳۳۰ھ	سمرقند	خراسان	امیر نصیر بن احمد سامانی والی بخارا
رہی	سلطان علی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
ریضی	ملار یاضی	.	سمرقند	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

باب ز

زاری	زاری کمانچہ	.	.	.	.
زائر	خاتون زائر	.	.	.	.
زاهد	میرزا قاسم	.	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
زجری	ملا زجری	.	.	.	شاه طہماسپ صفوی والی ایران
زلالی	ملا زلالی	۳۳۰ھ	خوانسار	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران

لہ فیدالدین عبداللہ از قدماں بلقہ علیہ بلغا و فصاحت، جمیع شعرائ زماں یزہ خواخوان بلاغت
اویند زبان طبع عرب از عجم کوتہ کردہ، و عربی ب فصاحت عجم معترف ساخت، اکثرے از شعرا عالمی مقید

مروج وے کردہ اند ۱۲

۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

دارد، شیخ عبدالحسین کرہ درہند دیوانش را ترتیب داد و طغرای مشہدی بر آن بیاجہ نوشتہ ۱۲

تخلص	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عهد
زمانی	ملا محمد زمان	۱۲۱۵	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
زمانا	میر شاکبی نقاش	.	اردستان	"	.
زمانا	میر محمد زمان	.	هرات	خراسان	.
زین	حکیم زین الدین محمود	.	صفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
زیمتی	سید حسن	.	نطنز	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران

باب س

سابق	حاجی فیض بیگ	.	.	.	شاه سلیمان صفوی والی ایران
سانغی	.	.	.	.	جلال الدین اکبر شاه والی هند
سامری	.	.	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
سلاک	محمد ابراهیم بیگ	.	قزوین	"	صاحبقرانی شاه جهان والی هند

۱ ملا محمد زمان گویند دیوان خواجه حافظ را تمامی جواب گفته و بنظر پادشاه عصر رسانید که دیوان خواجه را
جواب گفته ام، شاه فرمود خدا را چه جواب خواهی گفت ۱۲

۲ از خوش طبعان زمانه بود ۱۲

۳ سید حسن با کمال صلاح در نهایت فقر و تنگدستی بسری بزم صاحب تشکله زینتی راضیانی نوشته ۱۱
۴ سامری دلخیزد تبریزی ست ۱۲

۵ محمد ابراهیم بیگ از رفقای کلیم همدانی ست چند بار در عهد شاه جهان آهنگ آمده مراجعت کرد
مدتی در صفهان سکونت داشت در قزوین فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
ساکت	ملا ساک	۰	یزد	عراق عجم	عبدالله قطب شاه الی دکن
ساکت	میر محمد علی	۰	کاشان	"	"
ساکت	میرزا امین	۰	تبریز	"	شاه جهان والی هند
سالم	حاجی محمد اسلم	۱۱۱۹	کشمیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
سامع	برام بیگ	۰	همدان	عراق عجم	"
سامی	لطف علی بیگ	۰	صفهان	"	شاه یسلمان صفوی والی ایران
سجانی	"	۰	شوتر	فارس	"
سجانی	مولانا کمال الدین	۱۱۰۲	استرآباد	طبرستان	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
سختا	میرزا بهد علی	۱۱۲۶	لار	فارس	محمد شاه والی هند

له ملا ساک، متی در شیراز بود آخر بدکن آمد و در خدمت عبدالله خاں قطب بهر مکر و دغا بجا داشت

له میر محمد علی، در شاعری و دستگاه عالی داشت ۱۲

له میرزا امین، شاگرد میرزا صاحب است ۱۲

له حاجی محمد اسلم، از برهمنان کشمیر بود، آخر بشف اسلام مشرف شد و زیارت بیت الله رسید

له طبعش در شعر فارسی درستی تمام داشت، معاصر مرزا بیدل و محمد بخش فانی است ۱۲

له لطف علی بیگ، در ادب و نخبه تخلص میکرد و من بعد بسامی قرار گرفت ۱۲

له مولانا کمال الدین، چهل سال در نجف سکونت داشت علاوه بر غزلیات شش هزار رباعیات دارد

له میرزا بهد علی، خلف میرزا اسعد الدین لاری است از نیم نادر شاه ضبط بناورد و ایالت لار را ترک نموده

بهند آمد، در دارالخلافه شاه جهان آباد فوت شد و در مقبره برهان الملک مدفون گردید ۱۲

تخلص	تام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
سخنی	ملا محمد سخنی	۰	کرمان	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
سید	سید الدین محمد عوف	۰	۰	۰	۰
سراج	سراج الدین	۰	سبز	خراسان	ناصرالدین بن مجوسنگلیس والی غزنه
سرخوش	میر محمد فضل	۱۱۲۶ هـ	دهلی	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُروی	عالم بیگ	۰	کابل	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
سُوری	ملا محمد قاسم	۰	کاشان	عراق عجم	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُردی	ملا سرودی	۰	۰	خراسان	۰
سُوری	اشرف	۰	۰	۰	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
سُرش	مرضی قلی بیگ	۰	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران

له سید الدین محمد اعور، معاصر اثر الدین خستکی بود ۱۲

له سراج الدین، از استادان زبردست فن نخوری هست ۱۲

له میر محمد فضل، شاگرد میرزا محمد علی ماهر و موسوی خان فطرت هست، صحبت بسیار

از شعرا و اهل کمال دریافت، تذکره او موسوم به کلمات الشعراست ۱۲

له ملا محمد قاسم، هاش از صفهان است، در آخر گذرش به بند و تن افتاد،

فرهنگش در لغت درس مشهور است ۱۲

له ملا سرودی، از خوش آهنگان خراسان هست معاصر جلای بود ۱۲

له مرضی قلی بیگ، در سلک غلامان شاه سلیمان صفوی بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و ق	وطن	ملک	عهد
سعدی	شیخ مصلح الدین	۴۹۱ هـ	شیراز	فارس	اتابک ابوبکر والی شیراز
سعد	سعد الدین حموی	۶۳۰ هـ	هرات	خراسان	چنگیز خان الی خوارزم خراسان
سعید	حکیم سعید خاں	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ثانی والی ایران
سعید	محمد سعید	.	"	"	.
ستائی	درویش ستائی	.	بخارا	خراسان	همایون شاه والی هند
سلطان	خدیجه سلطان	.	صفهان	عراق عجم	نادر شاه قهرمان ایران
سلطان	سلطان محمد	.	تربت	خراسان	.

شیخ مصلح الدین از اکابر شیخ و شاگرد شیخ ابو الفرج بن جوزی است، تصانیفش مشهور آفاق است، از جمله کتاب گفتار کافی تحقیق طلسمی است که بفرسب پنجه شل او کشف شده گردیده گویند حضرت شیخ یکصد و بیست سال عمر یافت، چهل سال در خدمت درویشان بسر کرد و چهل سال دیگر ریاضت نموده اکثر ربع مسکون را دیده و بطن مراجعت کرد و چهل سال دیگر با فادّه تربیت خلق اشتغال فرمود، در شیراز بر جنت ایزدی پیوست و در مکانیکه خود ساخته بود مدفون گردید، فخر غزل شیخ است، لفظ خاص ماده تاریخ فوت او مست ۱۲

سعد الدین جمعی از اصحاب شیخ نجم الدین کبری است بدو زبان عربی و فارسی شعر میفرمود، در تصوف اسما و عرف تصانیف عاید دارد، از آن جمله سجده الارواح است، در تبر آباد مدفون شد ۱۲

حکیم سعید خاں به اکثر مراتب حکمیه خصوص حکمت نظری مربوط بود، مدتی در خدمت شاه عباس ثانی در سلک الباء منسلک بود، صاحب دیوان است، در قم فوت گردید ۱۲

خدیجه سلطان صبیّه امیری است از امراء عظیم الشان ایران با نشانی نظم میل میفرمود ۱۲

سلطان محمد در اصنفان تجارت می کرد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
سلطان	سلطان سويدق	.	.	.	.
سلطان	سلطان محمد	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
سلطان	خواجه جمال الدین	۶۶۹هـ	ساوه	"	سلطان اویس طابروالی آذربایجان
سلیم	میرزا محمد قلی شالمو	۱۰۵۴هـ	طهران	"	صاحبقران ثانی شاه جهان
شانی	حکیم مجدالدین	۵۳۳هـ	غزنی	خراسان	والی هند سلطان ابراهیم بن مسعود والی غزنوی

له سلطان سويدق، از کبار افاضل عهد خویش بود، در مخوری کمال قدرت داشت
 بسیار شیرین بان خویش یاب بود ۱۲

له سلطان محمد، پسر شهاب الدین معالی قمی ست ۱۲

له خواجه جمال الدین، در معرکه سنخوری پهلوان زمان بود، دیوانش از تحائف و زکات
 طرز کلاش با طرز خواجه حافظ بسیار ماناست، معاصر حافظ شیرازی و ناصر قلی در بخاری ملج
 و معاصر شیخ صن و مهد علیا دشت و خاتون ست، شیخ علاء الدوله سمنانی گفته که مانند شعر سلمان
 و انار سمنان در همه عالم ندیده ام، بساط دار و قرار مادی تیغ اوست ۱۲

له میرزا محمد قلی شالمو، صاحب دیوان ست ۱۲

له حکیم مجدالدین، صاحب از غزنی ست در علوم متداوله درجه فیضیت داشت
 مصنفات و منظوماتش چهره شاهد حاشش آئینه است روشن، شاگرد حکیم مختاری
 غزنوی ست، ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
سبحو	میر محمد ہاشم	۱۰۲۱ھ	کاشان	خراسان	جلال الدین کبروالی ہند
سبحی	زین الدین	.	.	.	سلطان سنجہ سلجوقی والی خوارزم
سبحی	حکیم شمس الدین	.	سمرقند	.	.
سوزی	ملاحسن علی	۱۰۲۲ھ	سادہ	عراق عجم	.
سودائی	بابا سودائی	.	ابورد	خراسان	شاہ رخ مرزا والی خراسان
سوزنی	حکیم شمس الدین	۵۶۹ھ	سمرقند	.	سلطان سنجہ سلجوقی والی خوارزم
سوسنی	مولانا سوسنی	.	.	.	.

۱۰ میر محمد ہاشم، پسر میر حیدر رحمانی، دازامرای کبری ست، آخر نزد ابراہیم عادل شاہ والی بجا پور و قصید طولانی انشا کردہ گزرنید عادل شاہ خلعت بلوس خاص انگشتی زمر دیش باصلہ مرحمت فرمود، شاہ عباس ماضی با خلعت فافروہ اور از بجا پور بایران طلبید، اما پیش از وصول فرمان فوت کرد ۱۲

۱۱ زین الدین، از اعظم شعرا و افاضل قدما ست، معاصر انوری ست ۱۲
 ۱۲ حکیم شمس الدین، مولدش قریہ کلاش از مضافات سمرقند ست، در عالم نظم رضوانی ست کہ ابواب جنان بلاغت بر روی خلق کشادہ ست، از قدما ی حکما ست، چارہ ہزار بیت در ہجو و نثر دارد
 ۱۳ ملاحسن علی، در اول حال جفاکش تخلص میکرد، آخر بعد سفر خراسان سوزی تخلص کرد
 در اصفہان وفات یافت ۱۲

۱۴ بابا سودائی، در شاعری نہایت روانی طبع داشت، نخست خاوری تخلص میکرد، در
 لوح میرزا یوسف اقصا غرابہ نظم در آورده ۱۲
 ۱۵ حکیم شمس الدین، سخن از معارف نصائح میفرمود و درین باب قصاید بسیار قویہ چارہ ہزار
 بیت دارد، در سمرقند فوت کرد، ردی سمرقندی از شاگردان اوست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عبد
سپهلی	میر نظام الدین احمد	۹۰۷	.	خراسان	سلطان حسین مرزا والی خراسان
سید	سید عبدالله	.	کاشان	عراق عجم	.
سید	سید علی	.	سبزوار	خراسان	.
سیادت	میر حلال سادات	.	لاهور	هندستان	صاحبقران ثانی شاهجهان والی
سید	میر سید علی	۱۲۰۰	فخپور	"	.
سیری	میرزا محسن	.	جرباقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
سیری	میر سیری	.	مشهد	خراسان	سلطان ابراهیم والی شیراز
سیری	محمد حسین غفاری	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند
سیف	سیف الدین اعرج	۹۵۲	اسفنگ	خراسان	سلطان محمد کش والی خوارزم

له مولانا سید علی، از مردم معین خراسان است، گاهی سبیل و گاهی سبیل تخلص میکرد، شیخ آذری
این تخلص بوی داده، دو دیوان در ترکی دفاوسی تمام کرده و مثنوی لیلیه مجنون گفته ۱۲

۱۱ سید عبدالله، نواده خلیفه سلطان است ۱۲

۱۳ میر حلال، معاصر شیخ محمد سعید قرشی است ۱۲

۱۴ میر سید علی، معاصر میر معز فطرت است ۱۲

۱۵ میرزا محسن، فطرت عالی دهشت، معاصر فصیح هروی است ۱۲

۱۶ سیف الدین اعرج، از استادان سخن و دانشوران این فن است، از دست شیخ

نجم الدین کبری خرقه خلافت یافت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
سیفی	ملاسیفی عروضی	.	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
سیفی	.	.	ہرات	"	.
سیفی	شمس الدین	.	مرو	"	.
سیفی	مولانا سیسی	.	نیشاپور	"	میرزا نفع بیگ الی سمرقند

باب ش

شاپور	آقا ارجاسپ	سنه	طهران	عراق عجم	نور الدین جهانگیر شاہ والی ہند
شادمان	شادمان لکمر	.	.	.	.
شاکر	انخوند شاکر	.	طهران	عراق عجم	.

۱۔ ملا سیفی عروضی، در فن عروض قافیہ استاد کامل است، معاصر ملا جامی است، بلوے معاصرانند

۲۔ مولانا سیسی، در ہر ہندی و اکثر فضائل منفرد زمان بود ۱۲

۳۔ آقا ارجاسپ، عم اعتماد الدولہ جهانگیری از اولاد امیر طبرانی است، شاعر غزل سرا بود، اول قریبی تخلص میکرد، بعد از مراجعت از ہند شاپور تخلص میکرد، صاحب دیوان است، اشعار خوب ارد، در ہند جهانگیر دہند فوت شد ۱۲

۴۔ شادمان لکمر، از قوم رؤسای لکمر بود، لکمر طائفہ است کہ ماہین لایت پنجاب حسن ابدال

سکونت دارد، دریں طائفہ غیر از شادمان شاعرے ہم نرسیدہ ۱۳

۵۔ انخوند شاکر، از کلمہ شاعران سخن شناس بود، در معانی و بیان عروض قوافی ہارت تمام داشت

در ملک طلبہ علوم منسلک، با شعرا ہم طبع بود، در ہند فوت شد، اشعارش اگرچہ اندک است، مالمطیعت ۱۴

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
شاهنشاهی	ملاشانی تنکمه	۱۰۲۳ هـ	مشهد	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
شاکم	شاکم میزرا	.	.	.	.
شاه	شاه نصیرالدین	.	کبود جابه	خراسان	سلطان بخش خوارزم شاه والی خراسان
شاه	شاه رکن الدین محمود	۵۹۹ هـ	سنجان	"	.
شاهی	آقا ملک	۸۵۴ هـ	سنجوا	"	شاه رخ میرزا والی هرات
شجاع	شاه شجاع الدین	۸۵۷ هـ	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شجاع	میر شجاع الدین محمود	.	"	"	.
شجاع	مولانا شجاع	.	کاشان	"	ابراهیم خاں حاکم کاشان

له ملاشانی، معاصر تنکی و ملک قتی و دوقعی است، شاه عباس ماضی در صدد این بیت است
 اگر دشمن کشد ساروغرد و دست ده، بطلاق ابروی مستانه دوست - در قزوین اورا بزرگشید ۱۲
 له شاکم میزرا، در خدمت محمد خاں شیبانی بسر میکرد ۱۲
 له شاه نصیرالدین، در سخن سنجی و تربیت اهل سنجگانۀ افاق بود ۱۲
 له رکن الدین محمود، از حضرت مود و وحشی که مرشد دوست شاه سنجال لقب یافته، اشعار و اکثر باغی است ۱۲
 له آقا ملک، در شاعری مهارت تمام داشت، استاد مولوی جامی است، جناب لوی هزار بیت
 از دیوانش انتخاب نموده، متداول است ۱۲

له میر شجاع الدین محمود، در فضیلت دانش مشهور زمان بود ۱۲
 له مولانا شجاع، در میدان بخوری داد شجاعت داده، قبل از که بشاه بوده ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
شجاعی	سیف الحکماء	.	دماوند	خراسان	جلال الدین الکبشاه الی هند
شرر	میرزا هادی قلندر	۸۰۷هـ	شیراز	فارس	.
شرر	میر کاظم	.	قم	عراق عجم	.
شرف	شیخ شرف الدین کجی	۸۲۷هـ	منیر	هندستان	فیروز شاه والی هند
شرف	شرف الدین کتّاب	.	غزنی	خراسان	.
شرف	شرف الدین	.	طوس	"	.
شرف	میرزا اشرف جهان	۹۶۳هـ	قزوین	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شرف	بوعلی شاه قلندر	۸۷۷هـ	.	"	علاء الدین خلجی والی هند

۱۱ له میرزا هادی قلندر، معتبر الملک حکیم علوی خاں خلف صدق اوست ۱۲

۱۲ له میر کاظم، بحدوث طبع و صفائی ذهن در اقران خویش ممتاز بود ۱۳

۱۳ له شیخ شرف الدین کجی، از کمالاں بود، مکتوباتش مشهورست که بمردان خود نوشته،

دینش قصه چهارست از مضافات بگال ۱۴

۱۴ له شرف الدین کتّاب، فاضل و محاسب و خوشنویس و شاعر بے نظیر بود ۱۵

۱۵ له از قدماي شعر و حکماست ۱۶

۱۶ له میرزا اشرف جهان، خلف تاقی جهان است، در علوم عقلیه شاگرد میر غیاث الدین منصوری

دشمنی است، در خدمت شاه طهماسب صفوی کمال اعتبار یافته ۱۷

۱۷ له بوعلی شاه قلندر، از زمره اولیای کرام است از عراق که مولد اوست بهند آمده و قصه پانی پت

ساکن گردید و همان جا فوت شد، معاصر حضرت سلطان نظام الدین نظام الاولیا و امیر خسرو و شمس تبریزی

بود، با حضرت شمس تبریز کمال اتحاد و خصوصیت داشت ۱۸

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
شرف	شرف الدین علی	۸۳۳هـ	یزد	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی هرات
شرف	شرف الدین مقبل	.	.	.	.
شرف	شرف الدین	۹۲۲هـ	یافق	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
شرف	شرف الدین مسعود	.	بخارا	خراسان	.
شرف	شرف الدین سفده	.	سفده	عراق عجم	آتابک قزل ارسلان الی شیراز
شرف	شرف الدین فضل الله	.	شیراز	فارس	ناصرالدین آتابک الی شیراز

۱۰ شرف الدین علی، رفت شانش از تصانیف، مالیش پدیدست اگر چه تاریخ نگاری و بی سبب بود
اما بنا بر مبالغه شاهرخ میرزا والی خراسان تاریخ طغنه نامه، که در سلاست و جنگی و عدوت و شنگی الفاظ و قوت
تحریر و صفائی تقریر و صدق مقال ناسخ جمیع کتب تاریخ است، ریخت ککاب دست، مد فتنش در زیر دست ۱۲
۱۱ شرف الدین مقبل، شانش مقبول طابع و مشتمل بر صنائع و بدائع است ۱۲
۱۲ شرف الدین، مشهور بشرف جهان، از اهل قصه باقی (از توابع کرمان) است، به صفت کمالات
مشهور جهان بود، وزیر شاه طهماسب صفوی بوده، در قزوین فوت شد ۱۲

۱۳ شرف الدین مسعود، از اعظم علماء و اکابر فضلا بود، نظامی عرونی گوید که آند آخان آل ناصر است ۱۲
۱۴ شرف الدین، متوطن سفده (از توابع صهنا) است، از قرآن جمال الدین عبدالرزاق و
رفیع الدین لبانی است، بغایت دانشمند و فاضل بوده، رساله اطواق الذهب در برابر اطواق الذهب علامه
زنجشیری، مشتمل بر چند کلمه پند و موعظت و شرح حالات اصناف خلایق نوشته، در زمان آتابک شیرگیر ملک الشعرا
بود، میان او و مجیر سقانی ابا جی، رکیکه اتفاق افتاد ۱۲

۱۵ شرف الدین فضل الله، از دانشمندان و دیگر کار و فضیلتی بلند اقدار بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عہد
شریف	مولانا شریف	۹۵۶ھ	تبریز	عراق عجم	شاه طہماسپ صفوی الی ایران
شریف	ملا شریف	.	سبزوار	خراسان	.
شریف	سید شریف	۸۱۶ھ	جرجان	طبرستان	جلال الدین اکبر والی ہند
شریف	میر شریف	۱۱۰۵ھ	آمل	.	امیر تیمور گورگان والی سمرقند
شریف	ملا شریفی	.	بلخ	خراسان	.
شطنجی	ابو علی	.	سمرقند	.	.
شعلہ	میر سید محمد	۱۱۵۰ھ	اصفہان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
شعیب	ملا شعیب	۱۰۸۳ھ	خوانسار	.	.

۱۔ مولانا شریف از سخنوران عالی قدر بود، شاگرد لسانی شیرازی است، بعضی ابیات معشوش لسانی از دیوان برآوردہ نسخہ ساخت آنرا سموالسان نام گذشت لسانی بنجدہ زبان بفرس کشادہ ۱۲

۲۔ سید شریف مشہور بہ علامہ شیرازی، در فضائل و کمالات مشہور آفاق است، تصانیف عالیہ دارد، قبرش در شیراز است صاحب اغتانی سنہ وفاتش مفقود و نہد و ہفت نوشتہ است ۱۲

۳۔ ملا شریفی، از افاضل عصر بود، تداحی شاہان بخشاں کردہ ۱۲

۴۔ میر سید محمد، در سخن شناسی سلم جہور بود، و در ترتیب نظم طبع مستقیم داشت، تہذیب اطوار قدانودہ بہمہ شیوہ گفتگوی نمود، اگرچہ کم فکر بود اما اشعار خوش پسندیدہ دارد، بہ اصفہان پیشرو طبابت مشغول بود، و در تہذیب حکایت فن طبابت مسلم زمان ۱۲

۵۔ ملا شعیب، شاگرد آقا حسین خوانساری است، در مدرسہ جدہ واقع اصفہان ساکن بود ۱۲

تخلص	نام	سنة و قاف	وطن	ملک	عمر
شعیب	خواجہ شعیب	۰	جوشقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
شفا	حکیم شرف الدین حسن	۱۰۲۶ھ	صفهان	"	"
شیف	میرزا شیف	۰	مازندران	طبرستان	شاه سلیمان صفوی دلی ایران
شیف	ملا شیف	۰	بخارا	خراسان	"
شکوی	ملا شکوی	۰	بهمن	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
شکبی	محمد رضا	۱۰۲۲ھ	صفهان	"	جلال الدین اکبر دلی ہند

۱۔ خواجہ شعیب از تہمید زوایات جوشقان است کہ از توابع صفهان محسوب می شود، ملک الشعرا و وزیر شاه عباس ماضی بود، مشنوی داتق و خدرا از ویادگار است ۱۲

۲۔ حکیم شرف الدین حسن مرے فاضل بود، میراورد و اما دوا و امی ستود، دیوان اشعار و مشنوی مہموم بہ نکلان حقیقت بطور حدیث حکیم شنائی از ویادگار است، در طور غزل مقلد فغانی شیرازی است ۱۲

۳۔ میرزا شیف، از سادات مازندران است، تاریخی در نہایت بطور از ابتدای آفرینش آدم تا عہد خود تالیف نموده، مستجمع مبع کمالات صوری و معنوی بود ۱۲

۴۔ ملا شکوی، شاگرد میرزا ابراہیم بہمانی و معاصر کی بہمانی است ۱۲

۵۔ محمد رضا، ساتی نامہ برای خانخانان در سلک نظم کشید و بصلوہ ہزار و پیمہ کامیاب گردید در آغاز سال ہزار و چہارم از ملازمت خانخانان بر فاقظ نظیری منیا پوری و بلقی بیگ انیسبی، و ملا محمد علی سندی و شریف کاشی و کاتی سبزواری و ملا بقائی و دیگر جامع اہل سخن عازم یورش دکن بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
شگونی	میر حیدر	.	جرباقان	عراق عجم	.
شمس	میرزا شمس الدین	.	شهرستان	.	شاه سلیمان صفوی الی ایران
شمس	شمس الدین	.	بلخ	خراسان	جلال الدین خوارزمشاهی و الی خوارزم
شمس	شمس الدین خالد	.	بغداد	عراق عرب	سلطان نجبر سلجوقی و الی خوارزم
شمس	شمس الدین محمد	.	سین	.	.
شمس	شمس الدین	.	ساده	عراق عجم	.
شمس	قاضی شمس الدین	.	نیشاپور	خراسان	.
شمس	شمس الدین	۶۷۶ هـ	.	.	.

۱۰ میر حیدر، صلش از گلیان نشو و نمایش در مہد بوده ۱۲

۱۱ شمس الدین، در سمرقند در خدمت صدر الدولہ بود ۱۲

۱۲ شمس الدین خالد، از منسوبان خواجہ نظام الملک، مداحان سلطان نجبر سلجوقی بود ۱۲

۱۳ شمس الدین محمد، از متحقات بود، در مواظبت و نصائح نظیر نداشت، کتاب مجمع البحرین

از تصنیفات اوست ۱۲

۱۴ شمس الدین، از اجلہ سنخوران قدیم بود، مصاحب لاسمی تجاری و جنتی و علی شطرنجی و شاگرد

حکیم سوزنی است ۱۲

۱۵ قاضی شمس الدین، صلش از نسا من توان و شمس الدین است، دیشاپور بعد از قضاوتماز بود ۱۲

۱۶ شمس الدین، ملک کرت (کرد) اول کسے است کہ از ملک کرد بر سر سلطنت نشست ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
شمس ^{۱۰}	قاضی شمس الدین	۰	طبرس	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شمس ^{۱۱}	قاضی شمس الدین	۶۲۲هـ	هرات	"	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
شمسی ^{۱۲}	ملاشمسی	۰	بغشان	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوقی ^{۱۳}	میر محمد حسن	۰	ساده	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
شوکت ^{۱۴}	محمد اسحاق	۱۰۱۰هـ	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوکتی ^{۱۵}	ملا ابراهیم	۱۱۱۱هـ	"	"	"
شوکتی ^{۱۶}	میرزا ابوالقاسم	۰	سمرقند	"	"
شوکتی ^{۱۷}	میرزا محمد ابراهیم	۰	صفهان	عراق عجم	"

۱۰ قاضی شمس الدین، پیش از طبرس در قریه سیت از توابع خراسان بود و در هرات متوطن بود، در فن نظم و شعر قدرت کامل داشت، هر یک بنامی معروف فرغانی است که در خراسان بعد از شریعه مشهور بود، معاصر علیشیر بود، در هرات
 ۱۱ قاضی شمس الدین، در هرات نشو و نمایافته، در سمرقند بخدمت صدرالدوله نظام الملک وزیر سلطان جلال الدین بود، دیوانش و نهرا بیت است ۱۲

۱۲ ملاشمسی، معاصر ملا جامی است ۱۲

۱۳ میر محمد حسن، بهند آمده مراجعت کرد ۱۳

۱۴ محمد اسحاق، مدتی در محبت فرزند علی الدین اتم تخلص و وزیر خراسان بسر برد، آخر شکر آبی بیان آمد
 ۱۵ باصفهان رسیده در مقابل علی بن سیل مکان اختیار نمود و در اختلاط خلایق بر خود بست، نهایت نجافت شد ۱۲

۱۶ ملا ابراهیم، بهند آمد ۱۲

۱۷ میرزا ابوالقاسم، رضاره هاشم بزیب دانش و کمال آراسته بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
شهاب	شهاب الدین	۰	ترشیز	خراسان	شاهرخ میرزا والی هرات
شهاب	شهاب الدین احمد	۰	سمرقند	"	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
شهاب	شهاب الدین	۰	یزد	عراق عجم	.
شهرت	حکیم الملک محمد حسین	۱۱۴۹ هـ	شیراز	فارس	اوزنگ زیب المکیه والی سبز
شهودی	میر حسین مال	.	صفهان	عراق عجم	.
شهودی	.	.	سبزوار	خراسان	.
شهیدی	مولانا شهیدی	۱۱۳۵ هـ	قم	عراق عجم	.

۱- شهاب الدین احمد خلاوت قذا شعارش در عالم تمدن از ملاحات افکارش جهان پر شور و
مدح قلیچ طعناج خاں حاکم سمرقند است ۱۲

۲- حکیم الملک محمد حسین در زمان اوزنگ زیب از شیراز بهند آمد و در عهد شاه عالم پناه
بخطاب حکیم الممالک مخاطب گردید، دیوانش بیش از چهار و پنجاه بیت است، شهرت فرد،
ماده سال وفات است ۱۲

۳- میر حسین مال، نشو و نمایش در صفهان بود، ریاضی میدانست از رطل مستحضر بود ۱۲
۴- شهودی، از افاضل خراسان بود ۱۲

۵- مولانا شهیدی، در طرینخوری مسلم زمان بود، ملک الشعراء سلطان یعقوب الی
تبریز است، بهند آمد در گجرات سکونت گزید و همانجا فوت شد، در سر گنج گجرات مدفون گردید،
صد سال عمر یافته ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
شیدیم	ملا شیدا	سنه ۱۰۳۲هـ	فجوه سیکری	هندستان	صاحبقرانی شاه جهان والی هند
شیخ الاسلام	شیخ الاسلام	.	بلخ	خراسان	

باب صاد

صابر	میر صابر	سنه ۱۰۴۰هـ	اصفهان	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
صاحب	حکیم محمد کاظم	سنه ۱۰۴۰هـ	.	.	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
صادق	میرزا صادق	.	شیراز	فارس	.
صادق	آقا صادق	.	نفرش	عراق عجم	نادر شاه قمران
صلح	امیر محمد صاحب	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
صالحی	ملا صالحی	.	"	"	جلال الدین اکبر والی هند

۱- ملا شیدا، در زمان جهانگیر در فقه احدیای بادشاه نوکر بود، مولدش قندهار و پهلش از مشهد
در هند نشو و نمایافته، بیک قصیده قدسی تا آخر اعتراض کرده است ۲- بود شیدا طوطی شکر مقال،
ماده سال وفات او مست ۱۲

۳- میر صابر، استخوان عینی شیرازی در سنه ۱۰۲۰هـ به نجف اشرف برد ۱۲
۴- حکیم محمد کاظم، در عهد عالمگیر به آمد معاصر صیدی طهرانی است صاحب طایفه، ماده سال وفات او ۱۲
۵- میرزا صادق، از سادات دست غیب شیراز است ۱۲
۶- آقا صادق، دانشمند خانی از امرای سلطان حسین میرزا والی هرات از شاگردان حکیم محمد صادق
اردستانی است در شعر صاحب مذاق خوش بود، بطور شنوی شیخ بهای شنوی ها گفته، و اقام دیگر شعر کمتر دارد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
صامت	حاجی محمد صادق	۱۱۱۰	صفهان	عراق عجم	اوزنگتیب عالمگیر والی هند
صائب	میرزا محمد علی	۱۱۰۸	"	"	صاحبقرانی شاهجهان والی هند
صبری	امیرروزبهان	.	"	"	شاه طهماسب صفوی الی ایران
صبوحی	ملا صبوحی	۹۳۷	سمرقند	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
صبوری	ملا صبوری	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران

۱. حاجی محمد صادق، در عهد عالمگیر هجدهم ۱۲
 ۲. میرزا محمد علی، هشتاد و نهمین سال از تربیت آباد اجدادش حکیم شاه عباس از تبریز باصفهان ساکن شدند
 بین تربیت حکیم رکنی کاشی، فیض صحبت حکیم شافعی صفهانی بدراج کمال ارتقا یافت، در اوایل
 شباب بهندوستان افتاد و بتوجه ظفر خاں بکار مت شاہجهان سیده بمنصب هزارم انعام نسبت
 روپیه سرفرازی یافت، و در همان سال باصفهان بازگشت، در خدمت شاه عباس ثانی و شاه سلیمان محترم
 می زیست از اهل حال و صاحب اخلاق پسندیده بود، مولف تذکره مجمع الفصحی گوید "صائب طریقی
 شاعری طرز غریب داشت که اکنون پسندیده نیست" کلیات میرزا به صد بیت هزار بیت میرسد
 و اکثر اشعارش منتخب بلند و بیشتر آن مرغوب و پسندست، صائب وفات یافت، ماده سال فوت
 اوست، در صفهان مدفون شد ۱۲ (حمید)

۳. امیرروزبهان، از اعظم اهل صفهان است، در علوم طبع و صفاتی ذہن بے مثل بود،
 و از همه علوم بهره داشت، در اوایل حال فارس تخلص می نمود، صاحب دیوان است، اهل عراق
 و در ادب و شعر خود شایسته ثانی میدانستند ۱۲

۴. ملا صبوحی، پسر قریب زگر است، اشعار آبدار ازودی بیادگار مانده ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
صبوری ^{۱۱}	کمال الدین حسن	۰	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
صبوی ^{۱۲}	محمد ہاشم	۰	خوانسار	"	"
صحبتی ^{۱۳}	ملا صحبتی	۰	روہہ	"	سلطان حسین میر والی ہرات
صحیفی ^{۱۴}	مولانا صحیفی	۱۰۲۲ھ	شیراز	فارس	شاہ عباس ماضی الی ایران
صدنی ^{۱۵}	سلطان محمد	۰	استرآباد	طبرستان	شاہ طہاسب ماضی الی ایران
صفائی ^{۱۶}	جلال الدین	۰	اصفہان	عراق عجم	"
صفی ^{۱۷}	صفی الدین	۰	کے	"	"
صفی ^{۱۸}	شیخ صفی الدین	۰	یزد	"	طغان شاہ سلجوقی والی خوارزم
صفی ^{۱۹}	صفی قلی بیگ	۰	صفہان	"	شاہ سلیمان صفوی الی ایران
صفی ^{۲۰}	صفی الدین	۰	"	"	شاہ عباس ماضی الی ایران

۱۱ کمال الدین حسن، در عہد اکبر شاہ ہند آمد و در خدمت شاہ اغزا زیافت ۱۲

۱۲ ملا صحبتی، باہاتنی دہلالی مصاحب بود ۱۳

۱۳ مولانا صحیفی، در صفہان توطن داشت ۱۴

۱۴ صفی الدین، ستجیع کمالات جامع محنات بود، پسر قاسم نور بخش ست ۱۵

۱۵ شیخ صفی الدین، از ارباب مجدد حال بود ۱۶

۱۶ صفی قلی بیگ، از اُمرا زادہای ایران ست ۱۷

۱۷ صفی الدین، صاحب لب الالباب گوید "بخدمت دے بریدم و از کشت

فضائلش خوشہ ہاچیم ۱۸

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عمد
صفی ^{۱۱}	شاه صفی الدین	۰	اردیل	آذربایجان	سلطان ابوسعید خلیلی فارس
صفی	صفی قلی خاں	۰	سے	عراق عجم	۰
صلای ^{۱۲}	میر جلال الدین حسین	۰	صفهان	۰	شاه عباس ماضی الی ایران
صوفی ^{۱۳}	سلطان صوفی	۰	شیراز	فارس	۰
صیدی ^{۱۴}	میر صیدی	۰	طهران	عراق عجم	صاحبقران فی شاهجهان الی هند
صیرنی ^{۱۵}	صلح الدین	۰	ساده	۰	جلال الدین اکبر شاه الی هند
صیقلی ^{۱۶}	ملا صیقلی	۰	یزد	۰	شاه عباس ماضی والی ایران

۱۱ شاه صفی الدین قطب زمان مغوث دوران بود، نسبت شاهان صفویه بوی می رسد،
 ۱۲ سبجمع کمالات بوده، بعد از آنکه برادرش شاه قوام الدین بقصاص خون امیدی کشته شد گوشه نشین شد

۱۳ میر جلال الدین حسین در انشاء شعر کمال قدرت داشت ۱۲

۱۴ سلطان صوفی، هلاک از کرمان است، از بام افتاده فوت شد ۱۲

۱۵ میر صیدی شاعر خوش سخن بود، دیوانش اگر چه کم است اما شعرها خوب ارد، از صفهان به هند

۱۶ پنجم ربیع الاول ۹۵۰ هجری بملازمت صاحبقران ثانی سمرقند گشت، قصیده سایش بعضی سائید و هزار
 روپیه جائزه اندوخت ۱۲

۱۷ مولانا صلاح الدین از شاگردان ملا محمد شمس کاشانی از شعرای مسلم زمان خود بود، مدته

در هند سیاحت کرد ۱۲

۱۸ ملا صیقلی در صفهان میبود، با مولانا شانی و صفی مہاجات دشت، هلاک از قصبه یزد جبرست

در صنعت شمشیرگری کمال قدرت داشت ازین رو صیقلی تخلص کرد ۱۲

باب ضاد

تخلص	نام	سند و وقت	وطن	ملک	عهد
ضمیری	کمال الدین حسین	سنه ۱۰۳۶	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب ضعیفی الی ایران
ضیاء	ضیاء الدین	.	نخشب	خراسان	.
ضیاء	ضیاء الدین	.	طهران	عراق عجم	.

باب طاء

طالب	ملا طالب	سنه ۱۰۳۶	آمل	طبرستان	نورالدین جهانگیر شاه الی هند
طالب	بابا طالب	.	صفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر الی هند
طالب	میرزا طالب	.	گیلان	طبرستان	.
طلح	میرزا نظام الدین احمد	.	دهلی	هندستان	اوزنگ نسیب عالمگیر الی هند

له کمال الدین حسین در فن شاعری یگانه و در آستادی مسلم بود، به تقریب بارت علم رمل ضمیری تخلص میکرد، شش مثنوی مسی به راز و نیاز، بهار و خزان، یلی و مجنوں، دامت و عذرا، حسنة الاخبا و سکنه ز نامه گفته ۱۲

له ملا طالب معاصر تقی اوحدی و خالزاده حکیم رکن مسیح کاشی است، اشعارش در کمال غنوت و بلاغت تازگی و روانی و نازکی واقع شده، عمر او کم و فاکرد، اعتماد الدوله جهانگیری داد و در سلک طایفه جهانگیری منظم ساخته بپایه ملک الشعرائی رسانید ۱۲

له بابا طالب، محقق و فاضل بود، بهندوستان آمده ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عہد
طاہر	محمد طاہر	۰	نصیر آباد	عراق عجم	۰
طاہرؑ	شاہ محمد طاہر	۹۵۵ھ	انجمن	۰	ہمایوں شاہ والی ہند
طائفؑ	محمد علی	۰	اصفہان	۰	۰
طنجیؑ	ملا طنجی	۰	قزوین	۰	شاہ عباس فاضل الی ایران
طیبؑ	میرزا عبدالباقی	۱۱۷۷ھ	اصفہان	۰	محمد شاہ والی ہند
طبعیؑ	کمال الدین حسین	۰	سید شاہ خراسان	۰	۰
طرزیؑ	ملا طرزی افشار	۹۰۲ھ	شیراز	فارس	۰
طریفی	میرزا طریفی	۰	ساوہ	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۔ شاہ محمد طاہر از سادات انجمن (از توابع قم) ست در ہمان متولد شد؛ درابتداء
 سن در بلکہ کاشان با فادہ و اشعار مشغول می بود، بہند آمدہ در ترویج مذہب اثنا عشری اہتمام
 تمام داشت و ہما نجافوت شد ۱۲

۲۔ محمد علی، در خدمت آقا حسین خوانساری بتحصیل علوم ہشتغال دہشت ۱۲

۳۔ ملا طنجی، معاصر تقی اودھی ست ۱۲

۴۔ میرزا عبدالباقی، در میدان قابلیت گوی از اقوان ربودہ، مدتے بہ طبابت

نادر شاہ سرفراز بود ۱۲

۵۔ کمال الدین حسین، طبع خوب دیان مرغوب دارد ۱۲

۶۔ ملا طرزی افشار، از شعراے زمان صفویہ ست، متبع فتائی می کرد؛ و در طرزی

اخر اے کردہ ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
طغرا ^۱	ملا طغرا	سنه ۱۱۰۰	مشهد	خراسان	ماجدقراشانی شاهجهان الی هند
طفلی ^۲	حکیم طفیلی	.	لاهیجان	طبرستان	.
طفیلی ^۳	ملا طفیلی	.	مشهد	خراسان	شاه طهماسب صغری الی ایران
طفیلی ^۴	میر حسین جلایر	.	.	.	سلطان حسین میرزا والی هرات
طلحه ^۵	خواجه طلحه	.	مرود	خراسان	.
طوسی ^۶	ملا طوسی	.	مشهد	.	بابر شاه والی هند
طوفی ^۷	ملا طوفی	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
طیان ^۸	حکیم طیان	.	مرغزکرمان	خراسان	.

۱ ملا طغرا، در نظم و شعر دستگاه عالی داشت در خط کشمیر پاپی همت در دامن عزت کشید و هاجخا در گذشت ۱۲

۲ حکیم طفیلی، از اطباءی حاذق بود و در انشاکمال مهارت داشت ۱۲

۳ میر حسین جلایر، از امرای سلطان حسین مرزا است، خوش طبع و شیرین کلام در فن قصیده مسلم است ۱۲

۴ خواجه طلحه، در شاعری و سحر سامری دهشته ۱۲

۵ ملا طوسی، از بابر شاه نوارشات بیارفت ۱۲

۶ ملا طوفی، از شعرای زمان طهماسب است، اشعارش در کمال غنویت واقع شده، مرقدش

در اردبیل است ۱۲

۷ حکیم طیان شاعر خفا، از قدامی شعر است، اشعارش در کمال فصاحت و بلاغت واقع شده ۱۲

باب ظاء

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
نظوری	نورالدین	۱۰۲۵ھ	ترشیز	خراسان	ابراہیم عادل شاہ الی بجاپور
ظہیر	ظہیر الدین	۵۹۸ھ	فاریاب بخ	خراسان	اتابک قزل ارسلان الی شیراز
ظہیر	ملا ظہیر الدین	.	تفرش	عراق عجم	.
ظہیر	ملا ظہیر	.	ہناوند	.	شاہ سلیمان صفوی الی ایران

۱۔ نورالدین ملک الشعراء، در نظم و شعر کمال قدرت داشت، در اقسام سخنوری بروش خود بے مثل و بے نظیر افتاده، قصائد خوب نیز بہرہ رویش دارد، در زمان ابراہیم عادل شاہ از ایران بکن آمد و قسکہ ساتی نامہ را پیش برہان نظام شاہ در احمد نگر ارسال داشت، بادشاہ کہیم چند ریخیر فیل پرانقص و جنس صلا آن فرستاد، نظوری در قموہ خانہ تباکوی کشید، فرستادہ ہا را قبض الوصول خواہند، قلم برداشت و ہر پارہ کاغذ بزنگاشت "تسلیم کردہ تسلیم کردم" در دکن فوت شد، ساتی نامہ، پنجر ققہ، مینا بازار، نورس، گلزار ابراہیم، سنہ نشر، از تصنیفات مشہور است ۱۲

۲۔ ظہیر الدین صدر الحکماء، در حکمت و فلسفہ کتبی روزگار بود، دولت شاہ گوید "اکابر و فضل متفق کہ سخن ظہیر نازک تر و باطراوت تر از سخن انوری است" از خواجہ محمد الدین ہجر دین باب فتوای خواہند و حکم کرد کہ سخن انوری افضل است، مداح اتابک قزل ارسلان والی شیراز است، آفراد وے رنجیدہ بخدمت برادر زادہ اش اتابک ابوبکر بن نصرۃ الدین جہاں پہلوان آمد، در تبریز فوت شد، در جوار خاقانی در کوہ سرخاب مدفون گردید ۱۳

۳۔ ملا ظہیر الدین، خلف ملا محمد رافضی است، در شعر و انشاد ستہ تمام داشت، جامع فنون علیہ بود ۱۴
 ۴۔ ملا ظہیر، معاصر مرزا ظاہر دجید بود ۱۵

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
ظہیرؒ	ظہیر الدین محمود	.	سمرقند	خراسان	.

باب ع

عارفؒ	میرزا محمد علی	۱۱۶۴ھ	تبریز	عراق عجم	محمد شاه والی ہند
عارف	میرزا ابرہیم	.	اصفہان	"	.
عارف	ملا عارف	.	لاہور	ہندستان	.
عاشقؒ	میر کرم اللہ عاقل خان	۱۱۲۵ھ	دہلی	"	فرخ سیر والی ہند
عاشق	آغا محمد	۱۲۰۰ھ	اصفہان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
عاقل	نواب عاقل خاں	.	رے	"	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
عاقلؒ	میرزا عاقل	۱۲۰۰ھ	دہلی	ہندستان	محمد شاه والی ہند

۱۱۶۴ھ ظہیر الدین محمد بن علی، فضیلت ہنرمندی بے مثل بود، محمد عوفی گوید "مدتھا صاحب یولان قلیچ طغاج خاں بودہ"، ۱۲

۱۱۶۴ھ میرزا محمد علی، از سمجہان مرزا صائب بود، و در سلک ملازمان نادر شاہ منتظم، نادر شاہ اورانظم شاہ نامہ خود مامور ساخت، ہمراہ دے بہند آمد و باز رفت، در آخر کہ نادر شاہ از و ناخوش شد میرزا اگر سختہ بہند آمد، مدتی بانواب ابوالمنصور خاں صفدر جنگ نیشاپوری کہ صوبہ دار او دہ والہ آباد بود بسر برد، بعد چندی باز قصد ایران کرد لیکن اجل نگذاشت در حوالی سندھ فوت شد ۱۲

۱۱۶۴ھ میر کرم اللہ عاقل خاں، خلف نواب شکر اللہ خاں خاکسار است ۱۲

۱۱۶۴ھ میرزا عاقل ہنرور خاں، چندی در دکن بانواب آصفیہاہ بسر برد، بسا خوش فکر بود، صاحب دیوان ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
عالی ^{له}	ملا محمد	۱۱۳۶ هـ	صفهان	عراق عجم	.
عالی ^{له}	میرزا محمد نعمت خان	۱۱۴۱ هـ	شیراز	فارس	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
عباسی	سید عباسی	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس باضی الی ایران
.	شیخ عبد الحمید	.	لاهور	هندستان	صاحبقرانی شاه جهان والی هند
.	عبد الوهاب	.	صفهان	عراق عجم	.
.	میر عبدالقادر ^{له}	.	تون	خراسان	.
عبدی	ملا عبدی	.	خانبد	"	سلطان حسین میرزا والی هرات

^{له} ملا محمد، در سخن و ذکر شناسی استاد، طبیعی در تأسیس بلاغت خلک بنیاد داشت، اشعارش سر اسرار عالی و مضامینش اکثر عالی بود ۱۲

^{له} میرزا محمد خطاب حکیم دهنده خان شیرازی الاصل است؛ پدرش حکیم فتح الدین بهنده وزیر محمد در هند متولد شد، و با پدرش از رفته کتات علوم کرد و باز به هند مراجعت کرد و در زمرة ملازمان خلد مکان منتظم گردید، رفته رفته خطاب نعمت خان و داروغگی با درچی خانه، و در آخر عهد خطاب مقرب خان و خدمت جواهر خان امتیاز یافت، و بعد فوت خلد مکان در ملازمت شاه عالم خطاب و دشمنده خان سرافرا شد و بتجریب شاه نامه فرمان یافت، اما هنوز با تمام نرسانیده بود که وفاتش در رسید، قطعه که بتقریب که خدائی کامران خاں موزون کرده بود، انمودگی از شوخیهای دست، علامه آزاد بگلرامی شریعتی بر آن قطعه نوشته است ۱۲

^{له} شیخ عبد الحمید، شاگرد ابوالفضل اکبر آبادی است، در عهد شاه جهان تجرید شاه جهان نامه مامور شد، اما بوجه کبر سن توفیق اتمام نیافت ۱۲

^{له} میر عبدالقادر، وزیر ولایت خراسان بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
۰	شیخ عبدالخالق	۰	غجدوان	خراسان	سلطان محمد خوارزمشاه الی خوارزم
۰	عبدالنسبی	۰	طهران	عراق عجم	ناصرالدین شاه قاجار الی ایران
عبید	خواجه عبید	۵۵۰	زاکان	۰	شاه ابواسحق انجودی شیراز
عثمان	محمد عثمان	۰	بخارا	خراسان	۰
عجبی	شمس الدین	۰	جرجان	طبرستان	۰
عجری	حسن بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
عراقی	شیخ فخرالدین ابراهیم	۶۸۵	همدان	۰	علاءالدین بلبن الی هند
عرشی	طهاسپ قلی بیگ	۰	صفهان	۰	شاه طهاسپ ماضی الی ایران

شیخ عبدالخالق، از خلفای اربعه شیخ نجم الدین گبری است ۱۲
 خواجه عبید، فضل عظیم الشأن بود، رساله در علم معانی و بیان بنام شاه ابوسحق حموی تصنیف
 کرده خواست که بگزارد میراث، قصه موش و گربه از تصنیفات دست، با خواجه سلیمان و غیره
 صحبتها داشت ۱۲

شمس الدین، معاصر حکیم سنائی است، در بحر سام بن حسین قصیده قصیده رباعیت سب گفته ۱۲
 شیخ فخرالدین ابراهیم، معاصر لانا تمس تبریزی کمال مجتهدی مرید شیخ بهارالدین دکیا ملکانی است
 تصانیف خوب از وی یادگار ماند، از جمله لغات است که بطور سوانح شیخ محمد غزالی تعلیم آورده دیوان غرضش
 مشهور است، در دمشق بقی پوست و در صاحبه زیر پای شیخ ابن عربی مدفون شد ۱۲
 طهاسپ قلی بیگ، در اول حال عهدی تخلص میکرد، از شعرا غزالی زمان

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
عرفی ^{له}	سید محمد جمال الدین	۹۹۹ ^{هـ}	شیراز	فارس	جلال الدین کبرشاه الی ^{له}
غزنی ^{له}	خواجه باقر	.	شیراز	"	شاه سلیمان صفوی الی ایران
غزنی ^{له}	شیخ عبدالغزیز	۱۰۸۹ ^{هـ}	هرات	خراسان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
غزنی ^{له}	خواجه غزیز الدین	.	شروان	آذربایجان	ابوالمظفر منوچهر شروان شاه والی شروان
غزنی	ملا محمد مومن	.	فیروزآباد	فارس	.
غزنی	ملا غزنی	.	یزد	عراق عجم	.
عسجدی ^{له}	حکیم عبدالغزیز	۱۱۱۱ ^{هـ}	هرات	خراسان	سلطان محمود غازی الی غزنی

سید محمد جمال الدین، اول که بفتور رسید پیشتر از همه بایش فغنی آشنایند، شیخ هم با او خوب پیش آمد آخر در میان شکرآب بافتاد، او بحکیم ابوالفتح ربط پیدا کرد و بتقریب سفارش حکیم موصوف خان^{له} مرتبط شد، غزنی بچنگی معانی و شستگی الفاظ و غنویت کلام، و نازکی ادا، و نازکی مضمون، اباسهم جمع نموده است مولف بجمع تفصیحا گوید که دیوان غزنی مکرر بنظر رسیده، سیاق اشعارش پسندیده اهل این دیار نیست، سی و شش سال عمر یافت و در لاهور فوت شد ۱۲

۱۱ خواجه باقر، مردی تجارت پیشه بود، از ایران به هندوستان تردد میکرد ۱۲

۱۲ شیخ عبدالغزیز، صاحب فضل و کمال و استاد اوزنگ زیب عالمگیر است ۱۲

۱۳ خواجه غزیز الدین، معاصر حکیم خاقانی و ابوالاعلی و سید ذوالفقار بود ۱۲

۱۴ حکیم عبدالغزیز شاگرد عصری است ۱۲

۱۵ از توابع شیراز است ۱۲

شخص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
عشرت ^۱	آقا علی	۰	صفهان	عراق عجم	۰
عشرت ^۲	ملا عشرت	۰	شیراز	فارس	۰
عشق ^۳	میرزا عبداللہ	۰	۰	۰	شاه سلیمان صفوی والی ایران
عصری ^۴	ملا عصری	۰	تبریز	عراق عجم	۰
عصار ^۵	ملا محمد	۵۷۷ھ	۰	۰	سلطان اویس ایکانی والی آذربایجان
عصمت ^۶	خواجہ عصمت اللہ	۸۴۰ھ	بخارا	خراسان	امیر تیمور گورگان والی سمرقند
عطارد ^۷	شیخ فریدالدین	۷۲۷ھ	نیشاپور	۰	جلال الدین خوارزمشاہ الی خراسان

۱۔ آقا علی از ابالی قریه دوشان (از توابع صفهان) است، استفاده علوم از ملا شوتری نژاد کتب طبی بخدمت حکیم شفائی دیدہ، بہتر آمد و مراجعت کرد، در شہد وفات یافت و ہما نجا مدفون شد ۱۲

۳۔ میرزا عبداللہ، خلف میرزا محمد شفیع مستوفی موقوفات ست، در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد ۱۲

۴۔ ملا عصری، در مرو نشو و نما یافتہ و در اصفہان سکونت داشت ۱۲

۵۔ ملا محمد، مصنف مثنوی ہمدانہ، و مداح سلطان اویس ایکانی ست ۱۲

۶۔ خواجہ عصمت اللہ، در مدح سلطان غلیل ابن میران شاہ، اشعار بسیار دارد ۱۲

۷۔ شیخ فریدالدین، گمانہ اتفاق و قدوہ عشاق بود، در مراتب سخن کمال قدرت داشت دیوان غزل و مثنویات بسیار از وی یادگار ست، از انجملہ جوہر ذات، منطق الطیر، منظر العجائب، مصیبت نامہ، شتر نامہ، بی سزنامہ، گل و بلبل، قصائد و رباعیات نیز بسیار دارد، مشہور ست کہ اشعار شیخ یکصد ہزار بیت ست صاحب آتشکدہ گوید کہ من پنجاہ ہزار بیت اوراد دیدہ ام، در واقعہ چنگیزی شہید شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
عطارى	حکیم عبدالرحمن	.	فراه	"	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
عطائی	قاضی عطار الله	.	سے	عراق عجم	شاه طہاسب ناضی والی ایران
عظیم	ملا محمد عظیم	۱۱۱۰ھ	نیشاپور	خراسان	صاحب قرآن ثانی شاہ جمال الی ہند
علا	شیخ علاء الدین	.	اجوہن	ہندستان	.
علی	حاجی محمد علی	.	اصفہان	عراق عجم	.
علی	خواجہ علی شطرنجی	.	سمرقند	خراسان	جلال الدین منبرجوتی والی خوارزم
علی	مولانا علی	.	.	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
علی	علی قلی بیگ کمان	.	مازندران	طبرستان	نورالدین جہانگیر شاہ والی ہند

۱۰ھ حکیم عبدالرحمن، ازہد احسان سلطان محمود غزنوی ست، اشعارش نہایاب ست ۱۲

۱۱ھ قاضی عطار الله در صلیح شاہ طہاسب سلطان مراد خاندکار روم قلعہ تنظیم آورده کہ مادہ تاریخ

الصلیح خیر یافتہ ۱۲

۱۳ھ ملا محمد عظیم خلف ملا قیدی و برادرزادہ ملا نظیری نیشاپوری ست، در سخوری کمال قدرت

داشت، شہزی موسوم بہ فوز عظیم از دست ۱۲

۱۴ھ خواجہ علی، از یک تازان مکرک سخوری ست، بالامعی بخاری و شمس خاند صاحب بود و ہمہ شاگردان

حکیم سوزنی بودہ اند ۱۲

۱۵ھ علی قلی بیگ ابن سلطان خلیفہ ست، در زمان جہانگیر ہند آمد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
علی ۱۰	ناصر علی	۱۱۰۸	سرهند	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
علی ۱۱	خواجہ علی غریزان	۱۱۵۰	رہتین	خراسان	علاء الدین خلجی والی خوارزم
علی ۱۲	علی بن الیاس	.	بنجارا	.	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
علی ۱۳	ملا مقسیم	.	کاشان	عراق عجم	صاحب قرآن فی شایعہاں الی ہند
علوی ۱۴	مولوی عبداللہ خان	۱۲۶۲	موفق آباد	ہندستان	ابو ظفر بہادر شاہ

۱۰ ناصر علی، مرید شیخ معصوم خلف الصدق حضرت مجید الف ثانی قدس سرہ ست، در آغاز حال بلامت میرزا فقیر اللہ مخاطب بسیف خاں بغیرت اقوام گزرائند و بعد تو سیف خاں باذوالفقار خاں پسر اسد خاں وزیر غلام خد کھان صحبتش خوش آمد در مدح او غزلے طرح کرده دیک نخیل نقد گرانمایہ صلیت اما از کمال و ارشادگی ہمہ را بر مردم رنجیت خود ملوث بدری نشد، بسیار استغیانہ می زبست، سخن سنخ والا فکر است، در آخر عمر از دکن بر شاہجہاں آباد آمدن فوت شد و در حوالی مرقد حضرت نظام الملک سلطان اللہ قدس سرہ الغریزید فون گردید، مشہوری او مشہور و مطبوع است ۱۲

۱۱ خواجہ علی نقیب غریزان از اعظم اولیاست حضرت مولوی معنوی شاہ باحوال او کردہ است ۱۲

۱۲ علی بن الیاس، باقیقی ہم صحبت بودہ ۱۲

۱۳ ملا مقیم مدنی در ہند در خدمت داراشکوہ میبود، توفیق زیارت حرمین یافتہ در مکہ مکرمہ فوت شد ۱۲

۱۴ مولوی عبداللہ خاں، مولدشش متو قائم گنج ضلع فرخ آباد است، در صغر سن با پدر بہی فرت و کسب علوم و تکمیل فنون از علمای نامدار آن یار نمود، جامع اکثرے از فضائل بود و در انشا و سخنوری قدرت تمام داشت، امام بخش صہبائی و محمد حسین مجوز ناظم اندوز، و مولوی امین الدین خاں امین دہلوی رشاگردان او ہند باشند، اخیرا بر اہم فو ق و مومن خاں کمال اتحاد و ارتباط داشت، انشای صغیر کبیل و صحت نامہ از مصنفات شریفہ اوست، بقربابت قریبہ خاں مولف خاکسار بود، در آخر عمر بوطن مراجعت نمود و ہماجا فوت شد ۱۱

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
عماد ^۱	فقیہ عماد الدین	۵۳۰ھ	کرمان	خراسان	شاه شجاع والی فارس
عمادی ^۲	میر عماد الدین	۵۷۰ھ	سے	عراق عجم	سلطان فضل سلجوقی والی خوارزم
عمر ^۳	حکیم عمر خیام	۵۹۰ھ	نیشاپور	خراسان	جلال الدین سنجر سلجوقی والی خوارزم
عمیق ^۴	شہاب الدین	۵۹۲ھ	بخارا	"	"
عمید ^۵	عمید الدین	۶۰۹ھ	دیلم	گیلان	سلطان محمد بن فیروز گیلان
عمید ^۶	خواجہ عمید عطار کتاب	۶۹۱ھ	سے	عراق عجم	سلطان ابراہیم والی غزنی
عنصری ^۷	حکیم ابو القاسم حسن	۷۳۱ھ	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
۱۔ فقیہ عماد الدین از دانشمندان کامل بود در تصوف صاحب سلسلہ است اشعار خوب از وی ضبط کرده اند در شیراز مدفون شد ۱۲ ۲۔ میر عماد الدین از پہلوانان معرک صاحب است مداح عماد الدولہ دیلمی است عمادی را غزنوی نیز گفته اند و بعضی اورا سپر بخاری گفته با عمادی شہر یاری یکے دانستہ اند، واللہ اعلم ۱۲ ۳۔ حکیم عمر خیام بنحیدر میروخت ازین دینچام لقب شرفنون متداولہ علیہ الکتاب نمودہ جلال الدین سنجر سلجوقی اور ابغایت محترم میداشت ربا عیات و شہود و مقبول طابع است صاحب جمیع بعضی تخلص او خیام خواندہ است ۱۲ ۴۔ آست و شہاب الدین جمیع سخور از بنیادی و اقرار دانستہ اند ملوی شیدی سمرقندی کہ بعض معارضہ کردہ ۵۔ عمید الدین از افاضل فضلا بود، اشعارش اکثر مضموع است مسعود سعد سلیمان مرثیہ و گفته است ۶۔ حکیم ابو القاسم حسن ملک الشعراء عماد غزنوی است بر چارہ شعاع کہ ہر یک گای زنان بود سروری نمود و بگی بر بنیادی نے اعتراف دہشتند، گویند شبے ہزار بیت شعر گفته، شہودی و امین و عذرا از دست در غزنی مدفون است ۱۲					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
عنوانه	محمد رضا چلبی		تبریز	عراق عجم	
عمدی	قاضی عبدالرزاق			خراسان	جلال الدین اکبر شاه والی هند
میشی	قاضی سیح الدین	۱۱۵۶	ساوه	عراق عجم	سلطان یعقوب کمان الی ذریعہ
میشی	میر عیسی		یزد	"	شاه طہار صفوی الی ایران
عین القضاۃ	ابو الفضائل عبداللہ	۱۱۳۳	بہران	"	جلال الدین بنجر سلجوقی والی خوارزم

باب غ

غافل	محمد تقی		طائفان	شاه عباس ثانی والی ایران
غافل	ملک حمزہ خان		سیستان	خراسان
غالب	میر اسد اللہ خان	۱۲۰۵	دہلی	ہندستان
غوروی	میر بہان		کاشان	عراق عجم
				جلال الدین اکبر والی ہند

۱۔ محمد رضا چلبی معاصر سیر اطہر نصیر آبادی است ۱۲

۲۔ قاضی عبدالرزاق با قاضی نور اللہ شوستری مصاحب ہدرس بود در شعر صاحب دیوان است ۱۱

۳۔ قاضی سیح الدین از فضلاء عالی مرتبہ بود، اشعار بافرہ دارد کہ بے تامل فکر و متولد گفتگو

۴۔ بزرگ باش عابدی میشد دایں کمال مرتبہ صفائی طبع است ۱۲

۵۔ ابو الفضائل عبداللہ از اقران حسین بن منصور حلاج است بابا طہر عریان صحبت دہشتہ

جامع جمیع فضائل و علوم بود ۱۲

۶۔ میر بہان در ہند فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
غوردی	ملا غوردی		شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
غریب	شاه غریب میرزا		هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
غزالی	میر سلام		"	"	میرانغ بیگ گورکانی والی سمرقند
غزالی	مولانا غزالی	۹۸۰ هـ	مشهد	"	جلال الدین اکبر والی هند
غضائری	ابو یزید محمد	۹۲۶ هـ	عراق عجم	"	سلطان محمود غزنوی الی غنی
غضنفری	مولانا غضنفر		گلپایار	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان

۱۰ شاه غریب میرزا، از اولاد سلطان حسین میرزا والی خراسان، در اتشای نظم و شعر عیدیل ندرشته ۱۲
 ۱۱ میر سلام، از موزنان آن یار و شاگرد حیدر کیمیه پزست، بهند آمده با مولانا غزالی مشهوری
 بتقریب تخلص مشاجرات کرد، ظریف و شیخ طبع بود ۱۲

۱۳ مولانا غزالی ملک الشعراء، از مشاهیر شعرای زمان پهلماصفوی بود، کلیاتش بنقادیه و نثر است
 و مثنویات متعدد دارد، از انجمله مثنوی شجاعت و اسرار المکتوبات و نقش بدیع است، با شیخ فغانی
 صحبت داشت، در مبدی حال بیکر افتاد اما در آنجا کارش رونق نگرفت، بعد مقتول شدن خان
 رو باستانه اکبری آورد و بخطاب ملک الشعراء سر فراز گردید، در گجرات فوت شد ۱۲

۱۴ ابو یزید محمد، از اعظم شعراء اکابر بلخاست، بنحمت سلطان محمود غزنوی آمده گوی شهرت
 از شعرای پای تخت در ربود ۱۲

۱۵ مولانا غضنفر، از مشاهیر فضلا و معارف بلخاست، گلپایار، قریه ایست از قم، غضنفری اکثر
 اوقات در کاشان بسر برد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
غنی له	غنی بیگ		همدان	عراق عجم	جلال الدین کبر و الی هند
غنی سه	میر عبد الغنی		تفرش	"	"
غنی سه	محمد طاهر	۸۰۷	کشمیر	هندستان	صاحبقران فی شاهجهان الی هند
غنیست سه	محمد اکرم	۸۱۰	کنجاوه	"	اورنگ زیب عالمگیر و الی هند
غواصی سه	مولانا غوصی	۸۱۰	یزد	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
غیاث سه	غیاث الدین منصو	۸۲۸	شیراز	فارس	سلطان حسین میرزا و الی خراسان
غیر قتی	ملا غیر قتی		"	"	جلال الدین کبر و الی هند

له غنی بیگ بسیار عالی طبع بود بهند آمده مدتها بسر کرده ۱۲

سه میر عبد الغنی از سادات جلیل القدر تفرش است از اعمال قم ۱۲

سه محمد طاهر از مردم کشمیر بود، صحبت میرزا صاحب ابوطالب کلیم و حاجی محمد جان قدسی دریافته، درستی زبان روانی الفاظ و لطافت معانی او مقبول همه بود از خط کشمیر مثل او کسی برنخاست، دیوانش قریب دوهزار بیت است ۱۲

سه محمد اکرم، از مردم لاهور بود، ثنوی قصه عزیز و شاه بافره گفته ۱۲

سه مولانا غوصی، قصائد در مدح ائمه یکصد هزار بیت گفته ۱۲

سه غیاث الدین منصو حلوانی، پسر میر عبد الدین شیرازی است که صاحب حاشی تجرید و حریف و مقابل علامه دوانی بود، شاگرد نظام دست غیب است، در اواسط حال از شیراز با صنفان آمد از مؤلفان آنجا محبت بسیار دیده در آنجا متوطن شد، شبی از بام افتاد و جان بحق سپرد ۱۲

سه ملا غیر قتی، در شاعری پهلوان بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عمد
غیور	میرزا حسن غیور	.	کرمان	خراسان	.

باب فا

فاتح	میرزا رضی	.	رشت	گیلان	فرخ سیروالی هند
فاخر	ملافاخر	.	بهبهان	فارس	شاه سیلیمان صفوی والی ایران
فارغی	شیخ ابوالوحد	۹۲۰ هـ	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات و همایون بادشاه والی هند
فارغی	امیر فارغی	۱۱۰۰ هـ	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
فارغی		.	هرات	خراسان	.
فاسح	چلی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	.

۱۰ میرزا حسن در مقدمات علمیه شعر مهارتش بحد کمال بود، شعرش کمال رتبه چاشنی دارد،

مثنوی خوبی در بحر مثنوی مولوی مثنوی گفته، در کرمان فوت شد ۱۲

۱۱ میرزا رضی در ایام انقلاب ایران بهندانه دیوانش قریب به چهار هزار بیت میرسد، مشتمل بر

حقائق و معارف، درویش صاحب حال معنی آگاه بود، در میان قصبه تبریز و بلده اجین از دست

قطاع الطریق شربت شهادت چشید ۱۲

۱۳ ملافاخر بصفات حمیده متصف بود، در خدمت زمان خاں حاکم کیلیو به سر می کرد ۱۲

۱۴ شیخ ابوالوحد از شعرای حلیل القدر است، مدت ها در هند بوده و بخدمت پادشاه واکبر شاه به معاصروملوی بای

۱۵ چلی بیگ مشهور به علامه تبریزی، در شیراز تحصیل علوم نمود، از شاگردان فاضل میرزا جان است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
فاضل	ملا فاضل	۰	کاشان	عراق عجم	
فانی	میر علی شیر نظام الدین	۹۰۶ هـ	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فانی	شیخ محمد حسن	۱۰۸۰ هـ	کشمیر	هندستان	صاحبقرانی شاهجهان الی هند
فاضل	ملا محمد نصیر	۱۱۳۴ هـ	اهر	عراق عجم	شاهجهان الی هند
فاضل	میرزا محمد فاضل	۱۰۳۶ هـ	نطنز	ر	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
فاضل	میرزا باقر	۱۱۲۸ هـ	مازندران	طبرستان	شاه سلیمان صفوی الی ایران

له ملا فاضل، نواده میرشاه، مرد درویش بود، شعرش از صد هزار بیت تجاوزست ۱۲

له میر علی شیر نظام الدین، به زبان شعر مفید و عربی فارسی و ترکی، تخلص می در ترکی نوایی بود.

فارسی فانی است، از فضائل علوم بهره وانی داشت، وزیر سلطان حسین میرزا بود، در خدمت مولوی جامی آزاد تمام داشت، انوار رحمت ماده تیغ فوت اوست ۱۲

له میرزا حسن، شاگرد ملا یعقوب کشمیری و استاد ملا طاهر غنی و حاج محمد اسلم سلم کشمیری است.

از فضیلهای کشمیر بود، دیوانش قریب پنجاه هزار بیت است ۱۲

له ملا محمد نصیر، از ارشد تلامذه میرزا عصاب است، تخلص هم از ویافته، در سخورای زانسان گوی، سست می ربود، وقتیکه محمود خان افغان صفهان را محاصره کرد، باطل طبیعی فوت شد ۱۲

له میرزا محمد فاضل، بلازمت صاحبقرانی سرفراز بود، خطوط خوب می نوشت، در گجرات فوت گردید.

له که در ذوق کمال بر حمت و اصل، ماده تیغ وفات اوست ۱۲

له میرزا باقر، از کمنه شاعران بود، تتبع اطوار میرزا عصاب میکرد، شعرش هموار و خالی از زینت نبود، غیر از غزل چیزی نیگفت، در بلده بارز و خوش مازندران رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
فائق	محمد امین	۱۰۰۰	اصفهان	عراق عجم	
فائق	سید محمد	۱۰۱۰	هرات	خراسان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
فتح	شاه فتح الله	۹۹۹	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
فتح	ملا فتح الله	۱۰۲۲	اصفهان	عراق عجم	نور الدین جهانگیر والی هند
فتحی	ملا متحی	۱۰۳۵	اردستان	»	سام میرزا صفوی والی ایران
فتوحی	حکیم اشیرالدین	۱۰۰۰	مرو	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فتوری	میرزا نوری	۱۰۰۰	هرات	»	»
فخری	شمس الدین	۱۰۰۰	»	»	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فخره	فخر الدین محمود	۱۰۰۰	نیشاپور	»	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فخره	فخر الدین اسعد	۱۰۰۰	جرجان	طبرستان	سلطان طغرل سلجوقی والی خوارزم

۱۰ شاه فتح الله در علم حکمت دستگاه عالی داشت، بهند آمده درگذشت ۱۲
 ۱۱ حکیم اشیرالدین محمد عوفی گوید که مشاعات مناظرات و مے با انوری مشهور است ۱۲
 ۱۳ میرزا نوری مدتها در هرات شیخ الاسلام بود، در کمال زهد و پرہیزگاری عمر گزارانده
 در هرات فوت شد ۱۲
 ۱۴ فخر الدین محمود، مستجمع جمیع کمالات بود، تصانیف عالیہ در بعضی علوم از وبائی است
 در خدمت بہرام شاہ غزنوی کمال حرمت داشت ۱۲
 ۱۵ فخر الدین اسعد از قدمای شعر است، مثنوی دیس و رایس از وی یادگار است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
فخری	شمس الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسبی الی ایران
فدائی ^۲	شیخ فدائی	۹۴۴هـ	شیراز	فارس	
فدائی	محمود بیگ	۰	طهران	عراق عجم	
فرح ^۳	فرح الله	۱۰۱۱هـ	شوشتر	فارس	عبدالله قطب شاه الی دکن
فرخی ^۴	استاد ابوالحسن علی	۱۰۲۹هـ	سیستان	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
فردوسی ^۵	حکیم ابوالقاسم	۱۰۱۶هـ	طوس	"	"
فرشته	محمد قاسم هند شاه	۰	استرآباد	طبرستان	ابراهیم عادل شاه والی دکن

له شیخ فدائی خلف الصدق شیخ شمس الدین محمد لاجی شان گلشن راز محمود شبستری ست

لذا اور شیخ زاده می خوانند، از محققان زمان خود بود ۱۲

۱۱ فرح الله، از افضل زمان ست، متولد در هند بوده، دیوان و قریب هفت هزار بیت میرسد

۱۲ استاد ابوالحسن علی، گویند که او شاگرد حکیم عنصری ست، بخدومت سلطان محمود غزنوی

آمده ملازم گردید و اعزاز یافت، دولت شاه اورا ترندی، و مهر عونی سکزی گفته است ۱۳

۱۴ حکیم ابوالقاسم شیخ نظامی بشار گردی و بنده گی او اقرار کرده، پدرش

باغبان چهار بالغ موسوم به فردوس بود، بعد از آنکه بمقتضای فطرت اصلی بگفتن اشعار مبادرت

نمود فردوسی تخلص کرد، در طوس مدفون شده، شاهنامه او که بفراش سلطان محمود نوشته

مشهور آفاق ست ۱۵

تخلص	نام	سند و قافیه	وطن	ملک	عبد
فرقتی ^{۱۱}	ابوتراب بیگ	۱۰۲۶ هـ	کاشان	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
فروغ ^{۱۲}	میرزا محمد علی	.	.	.	نادر شاه قهرمان ایران
فروغی ^{۱۳}	ملاحسن	۱۰۲۷ هـ	کشمیر	هندستان	شاه جهان دلی هند
فرید ^{۱۴}	فریدالدین احوّل	.	اصفهان	عراق عجم	اتابک سعد بن نگم دلی فارس
فریده ^{۱۵}	فریدالدین کاتب	.	باجرم	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی دلی خوارزم
فسونی ^{۱۶}	محمود بیگ	.	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر دلی هند
فصیحی ^{۱۷}	میر فصیحی	۱۰۳۱ هـ	مهرات	خراسان	شاه عباس ماضی دلی ایران

له ابوتراب بیگ، از اهالی انجمن است نادر کاشان نشو و نمایانده، اول کاتبی تخلص میکرد
 آفرقتی قرار داد، دیوان یک هزار بیت دارد ۱۲

له میرزا محمد علی، تولدش در سنه یک هزار و صد و چهل و پنج هجری است اشعار خوب از آن حمید خصال سرزده ۱۲

له ملاحسن، چون صاحبقران فی شاه جهان بکشمیر آمد، فردغی و دشمنی زاده طبع خود بعضی سائید
 پسند افتاد، و هزار و پیه صله یافت ۱۲

له فریدالدین احوّل، از شعرائ فصیح و طبع بود، و خواجه امامی را خدمت کرده است و با مجری که خصوصیت داشت ۱۲

له فریدالدین کاتب، از شعرائ نام بلندای دوران بود، محمد عوفی گوید که در محاربا بخدمت دے رسید ۱۲

له محمود بیگ، مجموعه کلمات صوری و معنوی بود، در سخنوری یگانة اتفاق و در علم سیاق و حساب
 و تاریخ طاق، بهند آمده ملازم اکبر شاه و جهانگیر شاه بغیرت تمام بود ۱۲

له میر فصیحی، از سخنوران فصیح بیان است، میان او و حکیم شافعی مشاعرات و
 مباحثات بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
فصیحی	میر فصیحی	۰	تبریز	عراق عجم	شاه طماسپاضی والی ایران
فصلی	حکیم فصلی	۰	جرباقان	ر	امام قلی خان والی شیراز
فصلی	ملا فصلی	۹۸۶ هـ	بغداد	عراق عرب	شاه طماسپاضی والی ایران
فطرت	میر معزالدین	۱۱۰۱ هـ	قم	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
فغانی	بابا فغانی	۹۲۵ هـ	شیراز	فارس	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
نفور	حکیم محمد حسین	۱۰۳۰ هـ	لاہجان	طبرستان	نورالدین جهانگیر والی هند

۱۰ ملا فصلی از شعرای مشهوران است، در عربی و فارسی و ترکی صاحب شکاه بود بهر زبان

اشعار آباد دارد ۱۲

۱۱ میر معزالدین مخاطب بپوشی خان از عظم سادات موسوی قم است، در مہمان تحصیل علوم پرداخت بمباح فضل و کمال رسید، از پیشگاه اوزنگ زیب به خطاب خانی و دیوانی دکن سرفراز گردید، میر فطرت تخلص میکرد، بعد از آن موسوی اختیار کرد، و فاش در سرزمین دکن روداد ۱۲

۱۰ بابا فغانی، مجتهد فن سخنوری است، پیش از وی احدی بدین روش شعر نگفته، پایه سخن را بجای رسانید که اکثر استادان مثل وحشی زدی، نظیری نیشاپوری، ضمیری مہمانی، حسین ثنائی، عرفی شیرازی، صفائی اصفهانی، حکیم رکناسیح کاشی و محتشم کاشی و غیره مقلد و شاگرد و خوش من ظربن طرز اویند، صاحب دیوان است قصاید صاف دارد اما بغزل سرتی نائل است ۱۲

۹ حکیم محمد حسین، در اوائل حال در ایران تخلص میکرد، بعد از آنکه بہند آمدہ ملازمت سلطان پرویز ابن جهانگیر شاہ اختیار نمود نفور تخلص کرد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
فقره	میر شمس الدین	۸۳۳ هـ	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
نگاری	قاضی احمد	.	اسفراین	خراسان	شاه طهماسب ماضی والی ایران
فکری	سید محمد	۹۴۳ هـ	مشهد	"	جلال الدین اکبر والی هند
فکری	سید محمد رضا	۱۰۲۰ هـ	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
فکریت	غیاث الدین منصو	.	.	.	اوزنگ نسیب عالمگیر والی هند
فکلی	استاد نجم الدین محمد مومن	۱۰۵۰ هـ	شروان	آذربایجان	سلطان منوچهر شروانشاه الی شروان
له میر شمس الدین، ولادتش در شاهجهان آباد در سنه هزار و یکصد و پانزده وی داد، از اعیان آل مله فاخته دیوانش بیفت هزار بیت میرسد، دو مثنوی در سلک نظم کشیده ۱۲ له قاضی احمد، از فضلاء مشهور اسفراین است، در نکته فنی حاضر جوابی گیکانه بود ۱۲ له سید محمد لقب جامد باب و مشهور به میر رباعی از شعرای مقرر روزگار بود، در زمان اکبر شاه بهند آمد و در مدح وی اشعار گفت که گفتار و کلام میر رباعی سفر نمود، ناده تیغ فوت او ست ۱۲ له سید محمد رضا، ذوق شاعری بسیار داشته، بر کن آمد، در علم سیاق صاحب قوف بود، معاصر شغالی اصفهانی است ۱۲ له میر غیاث الدین منصو، بهند آمدن دیوانه ترتیب ۱۲ له استاد نجم الدین محمد مومن، با حکیم خاقانی در خدمت ابوالعلا رنجوی تحصیل مراتب نظم نموده مشهور آفاق بود، در شامی که مولد او ست مدفون شد ۱۲					

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
فنائی	میر کمال الدین حسن	۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فوجی	ملا مقیما	۰	نیشاپور	»	شاه بهمان والی هند
فوتی	ملا فوتی	۰	یزد	عراق عجم	»
فهمی	ملا فهمی	سنة ۸۰۰	کاشان	»	شاه عباس ماضی والی ایران
فهمی	حکیم محمد الدین	۰	بنجارا	خراسان	»
فیاض	عبدالرزاق	۰	لاہجان	طبرستان	عباس ثانی والی ایران

۱۰۰۰ میر کمال الدین حسن در سنخوری یکانه و بهمنمندی افسانه بود ۱۲
 ۱۰۰۰ ملا مقیما، پسر ملا قیدی و برادر نظیری نیشاپوری است، در وطن خود

وفات یافت ۱۲

۱۰۰۰ ملا فهمی صاحب دیوان است، دانشی یزدی را بهجوریک گفته، با حاتم کاشی دیگر معاصرین

مهاجرات و مشاعرات بسیار نمود ۱۲

۱۰۰۰ عبدالرزاق، از افاضل عصر و اعظم دهر است، مشهور به قنی است، شاگرد مولانا

صدرالدین ابراهیم شیرازی و همگ ملا حسن کاشی است، جامع علوم عقلیه و نقلیه بود،

کتاب گوهر مراد و شرحی در فارسی بر خصوص شیخ ابن عربی از دوست، دیوانش نیز آمده

دوازده هزار بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
فیضی	ابوالفیض	۱۰۰۸	آگره	هندستان	جلال الدین کبروالی ہند
باق					
قآنی	.	۱۲۷۰	.	.	ناصرالدین شاہ قاجار ولی ایران
قاسم	ملا محمد قاسم	۹۸۶	اردستان	عراق عجم	.
قاسم	محمد قاسم دیوانہ	۱۰۶۸	مشہد	خراسان	شاہجہاں الی ہند
ابوالفیض پیر شیخ مبارک و از اولاد شیخ احمد ناگوری ست صاحب تصانیف عید بود از ان جملہ تفسیر سوطی الامام کہ بہ صنعت اہمال تمامی قرآن مجید را تفسیر کردہ کہ بر غزوات علم ادب رہا ساطع تواند بود، صاحب تذکرہ مجمع الفصحی نوشتہ کہ "مسموع افتادہ کہ شیخ فیضی نیمہ قرآن مجید را بہ نقط تفسیر کردہ، کلفتی بہ حاصل کشیدہ، عجب از مولف تذکرہ کہ چہ قدر راہ تعصب نہتہ است و خون انصاف برگردن گرفتہ و عجب تر آنکہ چنین تفسیر را کہ از عجائب روزگار است یک نظر ندیدہ و خبر گرفتہ کہ تمام قرآن مجید را تفسیر کردہ است یا نیمہ آن را، شیخ فیضی دیوان قصائد و غزل و شنویات دارد، خاصہ شنوی نلدن نگلدستہ ریاضین فصاحت است ۱۲					
۱۱ ملا محمد قاسم، معاصر تقی اوحدی ست ۱۲					
۱۳ ملا محمد قاسم دیوانہ، در اوائل عمر مدتها در اصفہان تحصیل علوم مشغول بود از ان جا بہندوستان آمد باضافہ دیوانہ مشہور شد، دیونش متداول است، نش گرد					
میرزا صاحب بود ۱۲					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
قاسم	سید معین الدین	۸۳۳	تبریز	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی هرات
قاسم	نواب قاسم خاں	۸۴۲	جوئن	خراسان	جهانگیر والی هند
قاسمی	میرزا قاسم	.	گونا باد	"	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
قاسم	ملک قاسم	.	قزوین	عراق عجم	.
قاسم	مولانا قاسم	.	دلیلم	"	.
قاسم	قاسم خاں	.	.	.	جهانگیر شاه والی هند
قاسمی	شیخ ابوالقاسم	.	گادرون	فارس	.

۱۰ سید معین الدین قاسم انوار، مرید شیخ صدر الدین خلیف شیخ صفی الدین اربیلی است از شیخ خود قاسم انوار لقب یافته، به صحبت سید نعمت الله کرمانی رسید، چهار بار پدید حج کرد، مدتی در هرات سکونت داشت، از اصحاب شاهرخ مرزا توهم نموده به قند رفت از مرزا انج بیگ تطفه اید، در جام متوقف گردید و هاجنا فوت شد ۱۲

۱۱ میرزا قاسم جامع کلمات صوری و معنوی بود، در ریاضت تمام کشید سرآمد سرداران این علم گردید، بتبع خمس شیخ نظامی کرده است، شاهنامه اش که فتوحات شاه اسماعیل نظم نموده است بهتر از سایر مثنویات است ۱۴

۱۳ مولانا قاسم، در طبابت مهارت خوب داشت بهند آمده متادان بسر برد، دلیلم از توبیخ و توبیخ است ۱۵ قاسم خاں، بهدان جهانگیر شاه است، محمد طاهر نصیر آبادی احوال او در تذکره خود مفصل نوشته است ۱۲

۱۴ شیخ ابوالقاسم، از شیخ زادگان گادرون شاگردان میرزا جان شیرازی است ۱۳

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
قاضی	شمس الدین عبداللہ	۰	قزوین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی ہرات
قاضی	قاضی سنجان	۰	سنجان	خراسان	والی خراسان
قانع	آقا مسیب	۰	کاشان	عراق عجم	شاہ یلیمان صفوی الی ایران
قبول	میرزا عبدالغنی بیگ	۱۱۳۹ھ	کشمیر	ہندستان	فرخ سیر والی ہند
قدری	ملا قدری	۹۸۹ھ	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی ہند
قدسی	میر حسین کر بلانی	۰	ہرات	خراسان	شاہجہاں والی ہند
قدسی	حاجی محمد جان	۱۰۵۶ھ	مشہد	طبرستان	شاہ عباس ثانی صفوی الی ایران
قدسی	حکیم مصطفیٰ	۰	گیلان	طبرستان	شاہ عباس ثانی صفوی الی ایران

۱۔ قاضی سنجان، از اولاد شاہ سنجان است، ہمنوی منظر الابصار از منظومات است و مست کہ در تہج مخزن اسرار بنام میر علی شیر گفتہ ۱۲

۲۔ میرزا عبدالغنی بیگ، در فن شعرا میرزا داراب جو یا تربیت یافتہ است، در زمان محمد فرخ میر بادشاہ بدہلی آمدہ معروف امرای عظام شد، و در او اہل جلوس شہ عالم پناہ در گذشت ۱۲
۳۔ ملا قدری، باغی و قیدی و غیرتی و طحی بہ طرح بود، قبل از غنی با اتفاق قیدی بہند، و قریب بہ فوت شد ۱۲
۴۔ میر حسین کر بلانی، گویند در سبزواری وطن نمود، مدتها در ہرات بسر کرد و با محمد خان حاکم انجا کمال ارتباط داشت ۱۲

۵۔ حاجی محمد جان، از فصحاۃ زمان است، بہندوستان آمد و از قربان در گاہ شاہجہاں شد، بمنصب ملک الشعراۃ سرفراز شد، شاہنامہ کہ بنام صاحبقران ثانی نوشتہ، ناتمام ماند ۱۲
۶۔ حکیم مصطفیٰ، معاصر تقی اودھی است، بہند آمد ۱۲

تخلص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	عهد
قراری	حکیم نورالدین محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه عباس ماضی الی ایران و جلال الدین اکبر شاه الی هند
قربانی	ملا قربی	.	دماوند	خراسان	شاه جهان والی هند
قربانی	ملا قربی	.	گیلان	طبرستان	.
قسمت	ملا محمد قاسم	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
قسیمی	قاسم بیگ افشار	.	.	.	شاه طهماسب صفوی الی ایران
قطران	حکیم قطران	سنة ۶۲۶	تبریز	عراق عجم	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
قطب	ملا قطب الدین	.	شیراز	فارس	اتابک ابوبکر والی شیراز

۱. حکیم نورالدین محمد، برادر حکیم ابوالفتح گیلانی است، در جودت طبع، تیزی فهم، علوم سنی و کمالات انسانی صاحب کمال بود ۱۲۰

۲. ملا قربی، در شاعری کمال قدرت نهایت مهارت داشت، مدتاً در بغداد بسر نموده بهندک
روزگاری در کشمیر گذرانیده همانجا فوت شد، معاصر قی اودهی است ۱۲

۳. قاسم بیگ افشار، شاعر و جشی باقی است ۱۲

۴. حکیم قطران، پهلوان عرصه سخنوری است، محمد عوفی او را تبریزی دانسته دولت شاه و غیره
دیر اترندی نوشته اند و اشعارش ابهام رودکی خوانده اند، اگر چه در روش طرز هر دو متحدند،
اما مدوحین ایشان در زمان تفاوت بعید است، گویند حکیم انوری در فن شعر تمیذاست،
دیوانش هزار بیت میرسد ۱۲

۵. ملا قطب الدین، از شعرای زمان بوده، معاصر سعدی شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
قمری ^{۱۱}	سراج الدین	سنه ۶۸۰ ^{هـ}	قرودین	عراق عجم	سلطان ابوسعید خراسانی فارس
قوامی ^{۱۲}	میر قوام الدین	سنه ۹۵۰ ^{هـ}	اصفهان	»	شاه طهماسب ماضی الی ایران
قیری ^{۱۳}	شیخ قیری	۰	بغداد	عراق عرب	.
قیدی ^{۱۴}	ملاقیدی	سنه ۹۹۰ ^{هـ}	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر شاه الی هند
قیدی ^{۱۵}	ملاقیدی	۰	کرمان	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
قیصری ^{۱۶}	ملاقصری	سنه ۱۰۲۲ ^{هـ}	همدان	عراق عجم	صاحبقران ثانی شاه بهمان الی هند
قیلان	قیلان بیگ	۰	بدخشان	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند

له سراج الدین مولف تذکره صبح صادق نوشته که گاهی سراج هم تخلص میکرد در اصل مولدش خلاف کرده اند بعضی او را خوارزمی و بعضی جرجانی و بعضی آملی و دیگران قرودنی دانسته اند ۱۲

له میر قوام الدین بسیار عظیم القدر و بلند مرتبه بود، در زمان دولت شاه اسماعیل صفوی شغل صدراعظمی^{۱۲} و شیخ قیری، از قریب ادکلامش را که غیر بشام جان میرسد، از مشایخ کرام سلسله علیه صوفیه بود ۱۳
له ملاقیدی، شاعر فاضل و مجموعه کلمات هنرمندی هست، باعرقی مجتهدا داشت بخندت اکبر شاه رسید، در هند فوت شد ۱۴

له ملاقیدی، درویش خصال و پسندیده افعال بود، در اصفهان در درگاه ملا عبداللہ سکونت داشت ۱۵

له ملاقصری، بسیار خوش صحبت و خوش مزاج بود و بهند آمده در گجرات فوت بهمانجا مدفون گردید ۱۶

باب ۴

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
کاتب ^۱	یوسف شاه	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
کاتب ^۲	محمد بن عثمان	.	بلخ	"	سلطان محمود غازی والی غزنی
کاتبی ^۳	محمد بن عبدالله	۸۳۵ هـ	نیشاپور	"	امیر تیمور گورکانی الی سمرقند
کاشف	.	.	بخارا	"	.
کاشف ^۴	آقا اسماعیل بگ	.	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
کاشفی ^۵	ملا حسین اغطا	۸۸۵ هـ	بهنر و ار	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

له یوسف شاه، از خطاطان مشهور هرات است، با امیر علی شیر معاصر بود ۱۲۰۰
 له محمد ابن عثمان، معاصر حکیم عنصری بلخی و شاگرد ابوالفضل سگری است ۱۲۰۰
 له محمد ابن عبدالله، در مداحی امیر تیمور صاحبقران شاه رخ مرزا داد مخوری داده،
 و فاش در طاعون استرآباد واقع شد، قصه ناظر و منظور را در مثنوی موسوم به مجمع البحرین که
 ذو بحرین و ذو قافیتین است نظم کرده ۱۲۰۰

له آقا اسماعیل بگ، مثنوی در بحر سخته العراقین دارد ۱۲۰۰
 له ملا حسین اغطا، صوفی کامل و درویش خداپرست بود، در علوم عربیه و
 فزون علمیه کمال قدرت مهارت داشت، اخلاق کریمه، اخلاق محسنی، انوار سهیلی،
 لب لباب (خلاصه مثنوی مولانا روم) تفسیر حسینی، و مخزن الانشا از تصنیفات شریفه

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
کاشفی ^{۱۰}	ملا کاشفی	.	بخشاں	خراسان	صاحبقرانی شاهجہاں الی ہند
کاشی	آقا حسن	۹۹۹ھ	آمل	طبرستان	شاہ ہما سپ صغوی والی ایران
کاظم ^{۱۱}	سید کاظمی	.	تبریز	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
کافی	ملا طفر الدین	.	ہمدان	..	جلال الدین ملک شہ سلجوقی دلی ایران
کافی	میرزا کافی	.	اردباد	آذربایجان	شاہ عباس ماضی الی ایران
کا کا ^{۱۲}	ملا کا کا	۹۸۰ھ	قزوین	عراق عجم	شاہ ہما سپ ماضی صغوی دلی ایران
کامل ^{۱۳}	قوام الدین عبد اللہ	.	شیراز	فارس	.

۱۰ ملا کاشفی، در ۳۳۰ھ وارد ہندوستان شد ۱۲۵ھ
 ۱۱ سید کاظمی، صلش از تبریز ت چون ہمیشہ اوقات در کاشان گذرانید بہ کاشی مشہور شد ۱۲
 ۱۲ ملا طفر الدین محمد عوفی توصیف جلالت شان بسیار کردہ، در عہد ملک شاہ آوازہ شاعری
 او عالم را فرا گرفت ۱۲
 ۱۳ ملا کا کا، معلوم نیست کہ لفظ کا کا اسم یا تخلص یا لقب باشد، از شعری زمان ہما سپ،
 و اشعارش مقبول انام بود ۱۲
 ۱۴ قوام الدین عبد اللہ، داغستانی گوید کہ تقی اوحدی نوشتہ کہ دی سپر آتاد علی بلبل است
 کہ در شیراز بود، ہمہ آمد و دیدتہا ملا زمت کرد، از علوم بے بہرہ بود، اما ذہن سلیم و طبع مستقیم
 داشت، تقی اوحدی اورا دیدہ است ۱۲

تخلص	نام	سنة و قضا	وطن	ملک	عهد
کامل ^{۱۰}	ملک سعید	.	خفخال	اذربجان	.
کامی ^{۱۱}	ملا کامی	.	سبزوار	خراسان	سلطان حسین میرادالی هرات
کامی	کمال الدین شاحین	.	همدان	عراق عجم	"
کامی	ملا کامی	.	لاهبجان	طبرستان	.
کرمی ^{۱۲}	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
کرمی	بهارالدین عبدالکریم	.	سمرقند	خراسان	ملک شمس الدین کرت الی هرات
کسانی ^{۱۳}	حکیم محمدالدین ابوتی	.	مرو	"	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
کسری ^{۱۴}	محمد قاسم	.	کاشان	عراق عجم	.
کسونی	ملا کسونی	.	یزد	"	.

۱۰ ملک سعید از اعظم خفخال است، در شیراز سکونت داشت اوقات خود را بباطل اعتیاف
 و کتب تصوف مصروف میداشت سبب جمع جمیع علوم بود ۱۲
 ۱۱ ملا کامی، روزی چند خدمت مولانا جامی علیه الرحمة مشغول تحصیل کمالات بود ۱۲
 ۱۲ بهارالدین بیشتر در کاشان بسر می برد ۱۲
 ۱۳ حکیم محمدالدین معاصر رودکی بود، حکیم ناصر خسرو زمان او را دریافتہ است گویند که
 عمرش از حد طبیعی درگذشته بود، محمود غزنوی را دریافتہ دین موعود کرده است ۱۲
 ۱۴ محمد قاسم، از اولاد اہل شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
کفری ^۱	میر حسین	۱۰۸۵	ترتیب	خراسان	جلال الدین اکبر شاه والی هند
کفشگر ^۲	ملا کفشگر	.	گادرون	فارس	.
کلامی	مصلح الدین	.	لار	"	.
کلامی ^۳	ملا کلامی	.	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابرهیم ابن مسعود شاه الی عز
کلا ^۴	امیر خواجه کلا	.	کرمان	خراسان	خلیل الدین بابر شاه الی هند
کلبی ^۵	کلبی بیگ و القدر	.	.	.	نور الدین جهانگیر شاه الی هند
کلیم ^۶	ابو طالب	۱۰۹۱	همدان	عراق عجم	"

۱- میر حسین، از خوش خیالان مازان بود، بعلو فطرت صفائی ذهن نظیر نداشت، در هندوستان مدت گذرانید، با ملانومی خوشانی مصاحب بود ۱۲

۲- ملا کفشگر، در شاهراه سنخوری آهینس قدم بود ۱۲

۳- ملا کلامی، برادر سلامی ست، تقی اوصدی ویرا دیده هست از شعرائی مازان دبود ۱۲

۴- امیر خواجه کلا، از ماوراءالنهر ست، از بیم طهارت ه گریخته به سنده رفت ۱۲

در عهد بابر شاه حاکم قندهار بود ۱۲

۵- کلبی بیگ و القدر، در عهد جهانگیر با اتفاق برادر خود بهند آمد و بهانجا فوت شد ۱۲

۶- ابو طالب، در عهد جهانگیری بسیر هند فرامید و به شاه نواز خاں ابن میرزا رستم صفوی

مربوط گشت و در خدمت صاحبقران ثانی مغرور بوده ملک الشعر اگر دید، در کشمیر قالب تپی کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
کمال ^{له}	کمال الدین سمعیل	۷۶۳۵	اصفهان	عراق عجم	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ^{له}	کمال الدین مسعود	۷۷۹۳	نخجند	خراسان	امیر تیمور صاحب جوان الی سمرقند
کمال ^{له}	کمال الدین زیاده	.	اصفهان	عراق عجم	.
کمال ^{له}	کمال الدین	.	زرنجان	خراسان	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ^{له}	کمال الدین عبدالرزاق	۷۸۸۴	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
کمال ^{له}	استاد کمال الدین	.	بنجارا	"	سلطان بنجر سلجوقی والی خوارزم

کمال الدین سمعیل، ملقب بخلایق المعانی، استاد مسلم الثبوت، فنی و عذلی بگلشن سخن است، از خاک مردم خیز اصفهان برخاست، مرید قدوة المشایخ شیخ شهاب الدین سهروردی بود، در بارگاه جلال الدین خوارزمشاه منصب الای ملک الشعراء سرافرازی داشت ۱۲

کمال الدین مسعود، از اکابر نخجند است، اشعارش در کمال رتبه و عذوبت است، معاصر خواجه حافظ است، وفاتش در یزد بظهور رسید ۱۲

کمال الدین زیاده، صاحب مضامین بلند و اشعار دلپذیر است، محمد عوفی در تائیش و می نگری کرده ۱۲

کمال الدین، معاصر نصیر الدین طوسی است، و مداح خواجه شمس الدین صاحب یونان در مدح خواجه نصیر الدین شعر با گفته است ۱۲

کمال الدین عبدالرزاق، بوفور کمال از جهانیان ممتاز بود، در انشای شعر دست تمام داشت ۱۲

استاد کمال الدین عمیدی، از فصیحای زمان است در سخنوری مرتبه عالی داشت، معاصر میر معزی، و حکیم انوری است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
کمال له	ملک کمال کوته پائی	.	.	.	.
کمالی ته	.	سنه ۱۲۰۰	سبزوار	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
کمالی	مولانا کمال	.	نیشاپور	"	امیر تیمور والی سمرقند
کوشری ته	میر عقیل	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
کوکب ته	میرزا احمدی	.	مازندران	طبرستان	نادر شاه والی ایران
کوکبی ته	قباد بیگ	.	ماورالنهر	خراسان	جهاگیر شاه والی هند
کیفی ته	ملا کیفی	.	سیستان	"	"

باب گ

گرامی	میر عبد الرحمن	سنه ۱۱۲۴	خواف	خراسان	.
-------	----------------	----------	------	--------	---

له ملک کمال کوته پائی، در فن سخنوری و بلاغت گستری ید طولی داشت در خدمت
فرمانک می بود ۱۲

ته کمالی مشهور به فصیح سبزواری ست، از شعرای صاحب قدرت زمان شاه عباس ست
شاهنامه بهمت آن بادشاه در غایت تحسین و خوبی گفته است ۱۲

ته میر عقیل، صاحب مثنوی فرهاد و شیرین است ۱۲

ته میرزا احمدی از مستعدان در کار و صاحب کمال است، اشعارش از مثنوی قصاید و نواعی قطعه
ست ۱۲

ته قباد بیگ، در زمان جهاگیر پند آمده در گوشت ده می بود ۱۲

ته ملا کیفی، جوان میو بود از سیستان به سبزواری آمد با سلام مشرف گردید و در آخر پند آمد، اشعار خوب بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
گلخنیه	مولانا گلخنی	۱۱۴۰	قم	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
گلشنیه	شیخ سعدیه	۱۱۴۰	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
گیائی	آقا بابا گئی	.	همدان	عراق عجم	.

بابل

لا مع	میرزا نور	.	همدان	عراق عجم	.
لامعیه	حکیم لامعی	.	جرجان	طبرستان	سلطان خجربوئی والی خوارزم
لبیبیه	ملا لبیبی	.	ادر فرد	خراسان	امیر نصیر ابن احمد سامانی والی سنجان
لذنی	مهدی علی	.	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند

۱. مولانا گلخنی، صاحب اشعار بلند و افکار ارجمند است، همیشگی زاده شهیدی قمی و ازندگانی

خاص سلطان حسین مرزا بود ۱۲

۲. شیخ سعدیه، اشعار بسیار گفته است، کلیاتش قریب بصد هزار بیت است ۱۲

۳. میرزا نور، خلف قاضی نصیر الدین بهدانی است، در حدود صدی دوازدهم بوده است

با امرای عصر مصاحبت داشت ۱۲

۴. حکیم لامعی، از اعظم شعرا و اکابر بلخاست، بابر هانی، و ابوالمعالی، و فخرزکائی، و عموئی بخاری

و سوزنی سمرقندی معاصر بود، شاگرد امام حجة الاسلام غزالی است ۱۲

۵. ملا لبیبی، معاصر رودکی بخاری است، وطنش محقق نشد که ارد فردی است یا مروزی ۱۲

۶. مهدی علی، در آگره می بود، نسبت استاد بی شیخ فیضی داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
لسانی ^{۱۱}	ملا عبد العزیز	۹۳۱ھ	شیراز	فارس	شاه طهماسب ماضی الی ایران
لسانی ^{۱۲}	ملا سانی	.	کاشان	عراق عجم	.
لطیف ^{۱۳}	مولانا لطف الله	۸۱۰ھ	نیشاپور	خراسان	امیر تیمور گورکان الی سمرقند
لطیفی ^{۱۴}	ملا لطیفی منجم	.	تبریز	عراق عجم	"
لطیفی ^{۱۵}	ملا لطیفی	.	مشهد	خراسان	.
لولوی ^{۱۶}	حکیم لولوی	.	"	"	سلطان ابراهیم ابن مسعود والی غزنی

۱۱ ملا عبد العزیز، مداح امیرنجم وزیر شاه اسماعیل صفوی بود، شریف تبریزی از شاگردان اوست
دیوان قریب بدوازده هزار بیت دارد ۱۲

۱۲ قبل از لسانی شیرازی بوده است ۱۲

۱۳ مولانا لطف الله سالکی ست آگاه، با سید نعمت الله کرمانی ارادت داشت، و بشیخ
آذری ملاقات نموده، در مشهد فوت شد ۱۲

۱۴ ملا لطیفی منجم، رصدبند صراط لاب معانی بوده است ۱۲

۱۵ ملا لطیفی، از شعرای لطیف مشهد بود ۱۲

۱۶ حکیم لولوی، لالی نطش بگی آبدار، و تاج طبعش غیرت گوهر شهوارست، معاصر
مسعود سعد سلمان، عمیق بخاری، و سعدی شیرازی ست ۱۲

باب م

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
مانی ^{له}	شیخ ابوجان	۰	شیراز	فارس	شاه اسماعیل صفوی ماضی الی این
ماهر ^{له}	علی قلی خاں	۰	دامغان	خراسان	
ماهر ^{له}	میرزا محمد علی	سنة ۸۹۰	اکبر آباد	هندوستان	شاه جهان ^۱ الی هند
مبدع	ملا مبدع	۰	شیراز	فارس	۰
متین ^{له}	مرزا عبدالرضا	سنة ۱۱۶۵	اصفهان	عراق عجم	محمد شاه دالی هند
مجدد ^{له}	مجدالدین بهرگر	سنة ۶۸۳	شیراز	فارس	ابا قاجان والی شیراز

له شیخ ابوجان از صد و رزی امرا سیاه امیر نجم ثانی وزیر شاه اسماعیل کشته شد و در سر قلاب موف گزیده^{۱۲}
 له علی قلی خاں، اشعار خوب از وی سر زده ۱۲
 له میرزا محمد علی، بآدمی و یکم دیگر شعرای عهد جهانگیر و شاه جهان عالمگیر صحبت داشت،
 دیوان و مثنوی او خالی از کیفیت نیست ۱۲

له میرزا عبدالرضا، از دیار خود سر بهند کشید بابر بان الملک سعادت خان نیشاپوری ناظم صوبه
 اوده روزگار سے گذرانید، صاحب دیوان ست ۱۲

له مجدالدین بهرگر، معاصر سعدی شیرازی ست، قطعه در محاکمه ترجیع الفوری و تلمیح نوشته است
 مداح خواجه شمس الدین صاحب دیوان ندیم خواجه بهار الدین صاحب دیوان حاکم شیراز بود،
 اول با تائب سعد بن ابوبکر مصاحبت بهرسانید و بخطاب ملک الشعرائی بلند آوازه گردید ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
مجد ۱	قاضی مجید الدین	.	نسا	عراق عجم	.
مجد ۲	میرزا مجید	.	شوشتر	فارس	محمد شاه والی هند
مجرم	میرزا محمد	.	یزد	عراق عجم	.
مجنون ۱	ملا مجنون	.	مشهد	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
مجیر ۱	خواجه مجیر الدین	۵۵۷	بیلقان	آذربایجان	سلطان سنجو سلجوقی والی خوارزم
مجی ۱	ملا مجی	.	لار	فارس	شاه طهاسپاضی والی ایران
محتشم ۱	ملا محتشم	۵۵۸	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند

۱۱ قاضی مجید الدین از افضل زمان قاضی قصبه نسا بود ۱۲

۱۲ میرزا مجید، بهند آمده مدتی گزرا نید ۱۲

۱۳ ملا مجنون، پسر کمال الدین رفیقی معاصر ملا جامی است ۱۲

۱۴ خواجه مجیر الدین، شاگرد خاقانی و معاصر شرف الدین سفرد، و طهیر فاریابی و قوامی

و نظامی گنجوی است، امیر خسرو مجیر را بر خاقانی ترجیح داده است ۱۲

۱۵ ملا مجی از تلامذه علامه دوانی است، در سلک شعرای سلطان یعقوب انشام است ۱۱

در او اهل حال شیراز آمد و نظم و شعر مشهور آن یار گردید، کمال فضیلت داشت، قصیده ابن فارض

را شرح کرده، مثنوی سخی به فتوح الحرمین بنام سلطان مظفر ابن محمود شاه گفته، آخر در وطن خود

فوت شد ۱۲

۱۶ ملا محتشم مداح طهاسپاضی است، در اکثر فنون کمال مهارت داشت

سیماء در قصیده و غزل، مرثیه اش که بحجت سید الشهدا گفته مشهور است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
محسن ^{۱۱}	میر محمد حسن	۰	رے	عراق عجم	جلال الدین کبروالی هندی
محمود ^{۱۲}	میر ابوتراب	۰	رے	رے	شاه عباس ماضی الی ایران
محمود	ملا محمود	۰	شیراز	فارس	۰
محمول ^{۱۳}	محمد حسین خطاط	۰	اصفهان	عراق عجم	۰
محمی ^{۱۴}	میر غیث الدین	۱۰۲۰هـ	همدان	رے	جلال الدین کبروالی هندی
محمد	محمّد جان بیگ افشار	۰	داعستان	خراسان	شاه عباس صفوی الی ایران
محمود ^{۱۵}	محمد وراق	۰	هرات	رے	بهرام شاه بن سلطان مسعود الی غزنوی
محمد ^{۱۶}	محمد حسین	۹۳۲هـ	یزد	عراق عجم	۰

۱۱ محمد محسن، متهاد هند بوده، شنوی شیرین خضر از دوست، در بنارس داعی اهل رالیکت اند ۱۲
 ۱۲ میر ابوتراب، پسر قاضی مسعود رازی است، بفهم و دانش مشهور بود ۱۳
 ۱۳ محمد حسین خطاط خلف ملا غیاث الدین شیخ الاسلام تبریز است، بوفت فضل و کمال مشهور بود ۱۴
 ۱۴ میر غیث الدین، از شعرای زمان است، اکثر اشعارش رباعی است، بهند آمده مراجعت
 نمود، تخلص دیگران هم محمی بود لیکن محمی بهمانی از همه ممتاز است، در آردیل هم بوده است ۱۵
 ۱۵ محمود وراق، با محمد بن طاهر و الدین و سلاطین طاهریه و صفویه معاصر بود ۱۶
 ۱۶ محمد حسین، برادر موسی مرزا شهید و معاصر عربی شیرازی است، سرآمد تلامذ
 میرزاجان شیرازی است، همه جاراتش خلاف رای استاد کرده آخر ترک تحصیل علوم کرد،
 در شیراز با مولانا عتی بر سر شعر فنی مباحثات کرد بعد از آن اورا مذاق شاعری بهم رسید
 و اشعار خوب گفت، اکثر آن رباعی است، رباعیات مولانا محمد حسین ماده تاریخ
 وفات او است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
محمد علی	ملا محمود	۰	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبر شاه الی هند
محمد علی	حاجی محمد علی	۰	اصفهان	عراق عجم	۰
محمد علی	شیخ سعد الدین	۶۲۰	شبهتر	۰	سلطان ابوسعید الی فارس
محمد	حکیم محمد رضا	۰	مشهد	خراسان	۰
محمد	میرزا محمد	۰	دولت آباد	هندستان	۰
محمد	محمد صلح زکریا	۰	شیراز	فارس	شاه سیلمان صفوی الی ایران
محمد علی	نجم الدین محمود	۰	۰	۰	شاه شجاع والی شیراز
محمد	ملا محمد	۰	خوانسار	عراق عجم	۰

له ملا محمود، در زمان اکبر شاه زین هنر را بقدم ماسحت نمود ۱۲
 له حاجی محمد علی، از گیلان باصفان آمد و از ملا محمد باقر آسانی اکتساب علوم نموده در شاعری سلم
 اقوان گردید، میرزا صاب میفرمود اگر چه شعر کم دارد اما آنچه دارد منتخب است ۱۲
 له شیخ سعد الدین، از شاخیر فضلاد شاخ زمان خود است، مجمع خاص عام و شهرت بر پیش مقام
 بود، مثنوی گلشن از ش کتابت شور انگیز نسخه ایست در دخیز، حیرت منی سادات هرودی هفده بیت
 مشتمل بر هفده سوال بایران فرستاد، شیخ محمود هر سوال را به بیت جواب بزرگاشت و بعد چندی
 بران ابیات و مطالب افزوده بطی داد و مثنوی گلشن را ز نامش نهاد، فضلا بر آن شرح گاشته اند،
 افضل آنها شیخ محمد باجی نوبختی است، دیوان مختصر دارد، با کمال اصفهانی قرابت داشت،
 شبستر جایست هفت فرسخ از تبریز ۱۲

له نجم الدین محمود ابن ملک الطاهر رکن الدین محمد المشهور به صاحب لوح است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
محمد ^{۱۰}	محمد ابن بدیع	۰	نار	خراسان	جلال الدین فتح ازرشاه الی خوارزم
محمد ^{۱۱}	ملا محمد صفوی	۱۰۳۵	مازندران	طبرستان	جهانگیر شاه والی هند
فتحاری ^{۱۲}	ملا عثمان	۱۰۵۵	رشت	خراسان	سلطان ابراهیم مسعودی غزنوی
مغنی ^{۱۳}	ملا مغنی	۰	۰	طبرستان	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
مخلص ^{۱۴}	اندرام	۱۰۶۵	دہلی	ہندستان	محمد شاه والی ہند
مخلص ^{۱۵}	میرزا محمد	۰	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران

۱۰ محمد ابن بدیع، از امام جد ہر بود، در عهد عاد الدین گئی دیوان انشاوی سپر بود، اورا ترسیست شہد
 ۱۱ ملا محمد صفوی، مردی حکیم مجرب، صاحب تذکرہ ست، بابو جیان و ملا حسن علی یزدی بہند آمد
 در کشمیر وطن گزید و خواہش جهانگیر بدہلی رفت، در سترہ وفات یافت، صاحب تذکرہ اشکدہ نقشب
 را تخلص النستہ اورا اصفہانی خواندہ غلط کردہ مجردانہ کی شد بحق محمد صفوی، مصرعہ تیاریخ
 فوت اوست ۱۲

۱۳ ملا محمد عثمان ابن محمد، بعد از سلطان ابراهیم در رکاب بہرام شاہ بہند آمد و باز عود نمود و از
 سلطان ارسال سلجوقی نواز شہا یافت ۱۲

۱۴ اندرام، وکیل وزیر الممالک اب قمر الدین خاں بہادرست از جامعہ ہنود دیرین جزو زماں
 کسی بخوش محاورگی او نیست ۱۲

۱۵ میرزا احمد، معاصر خیر اصفہانی ست، قصائد در مرصع اعتماد الدولہ محمد یون خاں گفتمہ بدرگاہ اذرفت
 خان مذکور ادب اصفہان طلبید رعایتہا مہذول داشت، مدتہ در اصفہان اندوہانجا در گذشت،
 دیوانش سہر رایت می رسد ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
میهن‌ش	سید مبارک خاں	.	عویزه	.	جلال الدین کبروالی هند
مرفضی	مرفضی قلی بیگ	.	اصفهان	عراق عجم	شاه سیلمان صفوی والی ایران
مرشد	ملا مرشد	۱۰۳۰	یزد	"	جلال الدین کبروالی هند
مرشدی	محمد مرشد	۱۰۲۰	زواره	"	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
مروی	خواجه حسین	۹۹۹	سمنان	خراسان	جلال الدین کبروالی هند
مستغنی	محمد امین	.	کشمیر	هندستان	.
مسرور	آقا رضی	.	قزوین	عراق عجم	.
مسعود	مسعود ابن سعد سلطان	۱۰۲۰	هرجانب	طبرستان	سلطان ابراهیم والی غزنی

له سید مبارک خاں قات قابلیش به تشریف کلمات صوری معنوی آهسته بود در عقیدت
ش اگر مولانا عصام و در شریعت تلمیذ شیخ ابن حجر بود، بهند آمده در سلک امرای بهایونی و اکبری
منسلک گردید ۱۲

۱۱ مرفضی قلی بیگ صاحب تذکره اشکده در اصفهان خاں ملو نوشته ۱۲

۱۳ محمد مرشد، برادر سپهری ست، درست طبیعت صاحب فہم بود ۱۲

۱۴ خواجه حسین، در زمان ہایوں شاه بہند آمد، صاحب قہیدہ تولد شانہزادہ

سیلم ہت ۱۲

۱۵ مسعود بن سعد سلطان معاصر ابو الفرج رونی ست، آنوری و ادیب، و صابر و

جمال الدین عبد الرزاق ملح اویند ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
میخ	حکیم رکن الدین	سنه ۵۶۱	کاشان	عراق عجم	جلال الدین کبروالی هند
مثنای	نصیر الدین	.	اصفهان	"	.
مشرقی	میرزا ملک	.	مشهد	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
مشرقی	ملا مشرقی	.	تبریز	عراق عجم	.
مشغفی	ملا مشغفی	سنه ۹۹۵	بخارا	خراسان	جلال الدین کبروالی هند
مشغفی	ملا مشغفی	.	لار	فارس	.
مشهور	زمانا	.	شیراز	"	.
مشهور	منظفر حسین میرزا	.	تبریز	عراق عجم	شاه صفی صفوی الی ایران
منظفر	ملا منظفر	.	یزد	"	.

له حکیم رکن الدین، مشهور به حکیم رکن، شهنشاه عرصه سخنوری، ویکه تاز میدان هنر پروری بود، استاد میرزا صاحب ست، صاحب شعر العجم سال وفاتش یک هزار و شصت و شش نوشته ۱۲

له نصیر الدین، شاگرد آقا حسین خوانساری ست ۱۲
 له میرزا ملک، از نستان شاه عباس بود، صاحب تصانیف ست ۱۲
 له ملا مشغفی، در زمان عبدالله خاں روزبک ملک الشعراء ترکستان بود،
 به هند آمد ۱۲

له زمانا، از شیرین زبانان مشهور زمان، و جادو دمان معروف دوران بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
منظر ^۱	حکیم سیف الدین	۱۰۳۵	کاشان	عراق عجم	شاه عباس باضی الی ایران
منظر ^۲	مولانا منظر الدین	۱۰۱۸	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند
منظر ^۳	مولانا منظر جانجال	۱۱۹۵	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
منظر	منظر الدین	.	قوشچ	خراسان	.
معنی ^۴	علی قلی	.	بلخ	"	.
معجزی ^۵	ملا معجزی	.	یزد	عراق عجم	.
مغزی ^۶	امیر عبداللہ محمد	۱۱۴۲	نیشاپور	خراسان	میرالدین ملک شایستگی والی خوارزم

۱- حکیم سیف الدین از ارباب سلوک طریقت بود ۱۲
 ۲- منظر الدین از خویشان ملا حیدر علی اهدری است، با متحشم کاشی و خوشی و شیدانی هندی معا بود.^{۱۲}
 ۳- مولانا منظر جانجال خورشید اوج عرفان است، در فارسی استفاده نیز ایدیل دارد، پدر آنجناب در عهد عالمگیر از منصب نیاداری چشم همت پوشید، جناب مرزا منظر اتم سخنوری است ۱۲

۴- علی قلی، با حکیم شغالی مشاعرات و مباحثات داشت ۱۲

۵- ملا معجزی، معاصر قلی اوحدی بود ۱۲

۶- امیر عبداللہ محمد بن عبدالملک، از فضلاء زمان خود است، در عهد سلطان سنجر امیر الامرا و ملک الشعرا بود، قوت حفظش در مرتبه بود که قصیده را یک شنیدن حفظ میکرد، دفتاش در مرو اتفاق افتاد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
معروف ^۱	لما معروف	۰	اصفهان	عراق عجم	۰
معصوم ^۲	میرزا معصوم	۰	تبریز	"	شاه سلیمان صفوی دالی ایران
معصوم ^۳	میر معصوم	۱۰۵۲	کاشان	"	شاه جهان دالی هند
معصوم	لما معصوم	۰	شوتر	فارس	۰
معلوم	محمد حسین بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی دالی ایران
معین ^۴	خواجه معین الدین	۹۳۳	چشت	خراسان	شهاب الدین غوری دالی هند
معین ^۵	معین الملک حسین	۰	۰	۰	جلال الدین خجری بختی دالی خوارزم
معین	معین الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ثانی صفوی دالی ایران
مغربی ^۶	لما شیریں	۱۰۵۹	نائن	"	امیر تیمور دالی سمرقند

۱- میرزا معصوم، در زمان شاه سلیمان دوسه بار بهند آمدن مراجعت نمود ۱۲

۲- میرزا معصوم، برادر کاشی و دولت میر حیدر معانی است ۱۲

۳- حضرت خواجه معین الدین چشتی سلطان الاولیا و برهان الاصفیات، رحمه الله علیه چون خورشید نیمروز احوال از او شنیدن ترست که محتاج ذکر باشد، خواجه قطب الدین و سلطان شهاب الدین غوری، و مولانا ضیاء الدین بلخی از مریدان اویند ۱۲

۴- معین الملک حسین، ابن علی، از کتاب مقرر و مقرب سلطان بخر بود ۱۲

۵- لما محمد شیریں، مولدش قرینان است، معاصر کمال خجندی و مرید شیخ اسماعیل سنائی بود، کلامش از مشرب فقر لذتی خاص دارد، صاحب دیوان است، در زمان شایخ ابن امیر تیمور گورگانی در تبریز وفات یافت و بهانجام دفون شد ۱۴

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
مفرد ^{له}	محمد علی	.	اصفهان	عراق عجم	.
منفید ^{له}	لما مفید	۱۰۸۵ ^{هـ}	بلخ	خراسان	اوزنگ نوب عالمگیر والی هند
مفلسی ^{له}	لما مفلسی	.	مشهد	"	.
مقبول ^{له}	میر مقبول	.	قم	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی هرات
مقصود ^{له}	لما مقصود	.	کاشان	"	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
مقصدی ^{له}	لما مقصدی	.	ساده	"	.
مقیم ^{له}	میرزا بقیم	۱۱۳۱ ^{هـ}	بخارا	خراسان	فرخ سیر والی هند
میقی ^{له}	حسن بیگ	۱۱۰۰ ^{هـ}	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند

له محمد علی از خوش خیالان است از فراط حجاب شعر در اب کسے نمیخواند ۱۲
 له لما مفید، در زمان عالمگیر بنده آمد در ملتان در گذشت، لما مفید بلخی مرد به تخریب لفظ آه
 ماده سال رحلت او ست ۱۲

له لما مفلسی از غنیای زمان اولیای دوران بوده ۱۲
 له میر مقبول از شعرای زمان سلطان حسین مرزاست بسیار خوش فکر بود در کاشان رحلت کرده ۱۲
 له لما مقصود فرود فروشن معاشر نخست کاشی ست چندی در خدمت صدر الدین محمد خلعت
 میر غیاث الدین منصو مشغول بود، با نخستم خدمت آغاز نهاد. آخر در یزد شهید شد ۱۲
 له حسن بیگ، از بزرگان سلسله ترکمان است، مرثدا در هند بود و بهمانجا
 در گذشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عہد
مکتبی ۱	ملک مکتبی	۰	شیراز	فارس	
ملا ۱	خواجہ ملا	۰	گادرون	"	
ملک ۳	ملک	۱۰۲۶ھ	تم	عراق عجم	ابراہیم عادل شاہ الی بیجاپور
ملک	ملک محمد	۱۰۳۸ھ	تون	خراسان	جلال الدین اکبر والی ہند
ملک	ملا ملک	۰	ہرجان	طبرستان	
ملک ۳	ملک طیفور	۰	انجدران	عراق عجم	شاہ طہاسب صفوی والی ایران
مہم	میرزا مہم	۱۰۲۶ھ	تبریز	"	شاہ عباس صفوی والی ایران
ممتاز	افضل بیگ	۰	گرجستان	خراسان	شاہ عباس ماضی والی ایران

۱۔ ملا مکتبی در فضیلت ہنرمندی کا نہ زمان بود، از مکتب ایران شیراز است، مشنوی
لیلی و مجنوں بہ تتبع نظامی گفتہ است ۱۲

۲۔ خواجہ ملا، در فضیلت ہنرمندی بے مثل بود ۱۲

۳۔ ملک، ہند آمد و از سلاطین دکن خصوصاً ابراہیم عادل شاہ رعایت عنایت فرماواں شد

ملا ظہوری خویشاوند است، دوسہ مشنوی خوبی گفتہ است ۱۲

۴۔ ملک طیفور ہم تخلص ملک قلی است، بریک بیت اور دماں گفتہ کہ ایں بیت

از ملک قلی است و ملک در آن وقت بغیریت ہند برآمدہ بود ملک طیفور از پے اورواں شد

و در حدود آوار اورا دریافت و بر اثبات بیت خود از وثیقہ گرفتہ بازگشت، برادر مہتر

ملا داعی انجدرانی است، دشاگرد شیخ عبداللہ و مولانا فتح اللہ، اول حال کسری

تخلص می کرد ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
منجیک ^{۱۱}	حکیم ابو الحسن علی	.	ترمذ	آذربایجان	سلطان محمود الی غزنوی
منشور	حاجی محمد شریف	.	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی الی ایران
منشوری	ابوسعید احمد	.	سمرقند	خراسان	سلطان محمود الی غزنوی
منشی ^{۱۲}	اسکندر	.	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
منصور ^{۱۳}	منصور بن علی	.	.	.	مجدد الدوله دیلمی
منطقی	ابو محمد نو بخشی	.	عراق عجم	.	.
منعم ^{۱۴}	منعم حکاک	.	شیراز	فارس	اوزنگ نیب عالمگیر الی هند
منوچهری ^{۱۵}	حکیم احمد بن یعقوب	۳۲۴هـ	دافغان	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنوی
میر ^{۱۶}	ابوالبرکات	۵۲۵هـ	لاهور	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر الی هند
۱۱ حکیم ابو الحسن علی، معاصر ابو العالی نجاشی و ابو الفخرازی است و منجیک قرصیت شرقی ترمذ ۱۲ اسکندر، مصنف تاریخ عالم آرای عباسی است ۱۳ منصور بن علی مداح سلاطین یامه است و شاگرد بیع الزمان بعلانی، معاصر صاحب بن عباد بود ۱۴ منعم حکاک، در عهدشاه بجمان بهند آمد و در اوائل جلوس عالمگیر فوت شد و شهنوی خوبی در تعریف اکبر آباد گفته است ۱۲ ۱۵ حکیم احمد بن یعقوب مشهور به ثقت کلمه است، از حکما و فضلا و شعرا زمان سلطان محمود غزنوی است، بعضی او را از بنی دهنسته اند، منوچهری تخلص خاقان منوچهر شروان شاه، و یکی دیگر نیز بوده است ۱۲ ۱۶ ابوالبرکات، در نظم و شرف قدرت داشت ۱۲					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
موجی	علی جان بیگ	.	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
مولی	آقا عبدالمولی	۱۱۶۰ ش	"	"	"
مولوی	مولانا جلال الدین محمد	۹۶۲ م	قونیہ	روم	علاءالدین کیقباد والی خوارزم
مولوی	حاجی احمد	.	سیستان	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
مومن	میر محمد مومن	.	استرآباد	طبرستان	"
مومن	آقامیرزا مومن	.	اصفهان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
مهری	خاتون مهری	.	سیرات	خراسان	"
مشتی	خاتون هستی	.	اگنبه	آذربایجان	سلطان سنجری والی خوارزم

۱۱ آقامیرزا مولی، بایزرانوس و میرنجات به صحبت بود ۱۲
 ۱۲ مولانا جلال الدین، پیرنخا نه معانی ست، از عارفان محقق بوده، صلش از پنج ست اما
 در قونیہ روم سکونت داشت دیوان و مثنوی و مرصعات جل نسخه شفاست، مولانا گاهی تخلص خود
 خمسه و گاهی خاموش و گاهی مولوی میفرمود، نورالله مرقدہ، ماده تاریخ رحلت اوست ۱۲
 ۱۳ حاجی احمد، باولی دشت بیاضی شاعرات و مباحثات داشت ۱۲
 ۱۴ میر محمد مومن، معلم سلطان حیدر مرزا صفوی ست در آخر بهند آمد ۱۲
 ۱۵ آقامیرزا مومن، بهند آمده در خدمت جهانگیر نوکر شد ۱۲
 ۱۶ خاتون مهری، فصیح زان و شاعره دوران خود بود ۱۲
 ۱۷ خاتون هستی، منظوم نظر سلطان سنجری و بو صائب کره داغستانی گوید که «یک رباعی او را
 که با هزار دیوان شعر برابری میکند را قلم حرف تماشش به درد خود کرده بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمد
میرک ^{له}	مولانا میرک	۰	سبزوار	خراسان	.
میرکی ^{له}	ملا میرک جان	۱۰۱۶هـ	بلخ	"	شاه عباس ماضی الی ایران
میرم	خواجه ضیاء الدین	۰	قزوین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی هرات
میسلی ^{له}	میرزا محمد قلی	۹۸۳هـ	هرات	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
میر ^ه	میرزا میر	۰	کرمان	"	ارغون خان الی فارس
میر	خواجه میر کلاں	۰	مادرالنهر	"	.

باب

ناجی	ملانا نجی	۰	تبریز	عراق عجم	.
نادری ^{له}	نادری شیر	۰	سمرقند	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نادم	شهمسوار بیگ	۱۱۰۱هـ	گیلان	طبرستان	جهانگیر والی هند

۱۰ مولانا میرک شیخ الاسلام سبزواری بود ۱۲
 ۱۱ ملا میرک جان در خدمت شاه عباس کمال غرت داشت ۱۲
 ۱۲ میرزا محمد قلی، با ملا والی مطارحات می نمود ۱۲
 ۱۳ میرزا میر، از شعراي زمان بود، با سلمان و ناصر بخاری و مظفر مهدی معاصر بود ۱۲
 ۱۴ نادری شیر، بهند بایول شاه بهند آمده مداحی می میکرد ۱۲
 ۱۵ شهمسوار بیگ، شاگرد نظیری نیشاپوری ست، اگرچه کم شعر است لیکن اکثر اشعارش بلند و بر سبزه
 واقع شده، در او اهل حال بهند آمده بود، در حال هارون ولایت اصفهان فوت و مدفون شد ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
ناصر ^۱	ناصر سلجوقی	.	نسا	خراسان	سلطان محمد سلجوقی والی خوارزم
ناصر	خواجہ ناصر قلندری	.	بخارا	"	جهانگیر والی ہند
ناصر ^۲	ابوالمعین ابن خسرو	۳۲۳ھ	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
ناصر	قاضی میر ناصر	.	بخارا	"	سلطان عبدالغفری خاں الی بخارا
ناصر	ناصر ابن منوچہر	.	.	.	.
ناصر ^۳	ناصر الدین	.	نرخس	"	.
ناطق ^۴	ملا ناطقی	.	استرآباد	طبرستان	جلال الدین اکبر شاہ الی ہند
ناظم ^۵	ملا ناظم	۳۱۰ھ	ہرات	خراسان	شاہ سلیمان صفوی الی ایران

۱ ناصر سلجوقی، در سلک شعرائی محمد بن محمود سلجوقی انتظام داشت ۱۲

۲ ابوالمعین بن خسرو علوی، جامع جمیع علوم ظاہری باطنی بود، در ابتدای حال از شیخ ابوالحسن فرقانی استفادہ نموده، گویند کہ با حکیم فارابی مباحث کردہ و با شیخ الرئیس خصوصیت داشت ۱۲

۳ ناصر الدین پیر قطب الدین نرخی ست، مجموعہ کلمات بودہ، محمد عوفی اورادیدہ است ۱۲

۴ ملا ناطقی، از شعرائی عالی طبیعت بود، اشعار خوب از وزن بانہاست، در عہد اکبر شاہ ہند آید

در بار س فوت و ہما بخا مدفون گردید ۱۲

۵ ملا ناظم، مجموعہ کلمات بود، در خدمت عباس لی خاں بکریگی شاہ سلیمان صفوی بسر می برد،

مثنوی یوسف زلیخا بفرمان خان مذکور گفتہ داد سخنوری دادہ، در مدت چہار دہ سال

با تمام رسانید ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
ناظم	خواجہ محمد صادق	.	تبریز	عراق عجم	.
نامی	میر معصوم خاں	۱۰۱۵ھ	ترمز	خراسان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
نامی	میرزا نامی	.	کشمیر	ہندستان	.
نامی	عبد القادر	.	.	.	.
نثاری	ملا نثاری	.	تبریز	عراق عجم	شاہ طہماسپ ماضی صفوی الی ایران
نجابت	میر عبد العالی	.	اصفہان	.	سلطان حسین صفوی الی ایران
نجائی	میرزا نجائی	.	گیلان	طبرستان	شاہ عباس ماضی الی ایران
نجم	شیخ نجم الدین کبری	۶۱۹ھ	خوارزم	عراق عجم	سلطان محمد خوارشاہ الی خوارزم

۱۔ خواجہ محمد صادق ترقی اودھی نوشتہ کہ در سیک ہزار و سی دہشت ہجری صحبت وے
رسیدم، مثنوی گفتہ موسوم بہ فیروز شہباز ۱۲

۲۔ میر معصوم خاں از امرای اکبری است با حکم شہائی و ذکر و ترقی اودھی صحبت دہشتہ
اشعار بسیار گفتہ و تتبع خستہ نظامی کردہ ۱۲

۳۔ میر عبد العالی، موطن او اصفہان است، منشی ممتاز بود و در سلک منشیان سلیمان صفوی نظام
داشت، کلیاتش بدہ ہزار بودہ باشد، مرزا طاہر وحید برآں دیباچہ نوشتہ است ۱۲

۴۔ میرزا نجائی، صاحب مثنوی ناز و نیاز است ۱۲

۵۔ شیخ نجم الدین کبری از مشائخ کہ منظر نظرات ایشان بود شیخ نجم الدین بغدادی و شیخ سعد الدین
حموی، و بابا کمال جندی و شیخ رضی الدین علی لالا، و شیخ سیف الدین باختری و غیر جمہ است، گاہی شعر
می فرمود، آخر در قتلہ چگزینہ خانی شہید شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
نجم ۱	شیخ نجم الدین	۷۶۵ هـ	عراق عجم	سلطان محمد خوارزم شاه	الی خوارزم
نجم ۲	ملا نجم الدین	.	سمنان	خراسان	.
نجم ۳	ملا نجم	۷۸۵ هـ	کشمیر	هندستان	جلال الدین کبر شاه
نجیب ۱	شیخ نور الدین	.	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی
نجیب ۲	نجیب الدین	.	جرباقان	.	.
نجیب ۳	ملا نجیب	.	استرآباد	طبرستان	شاه اسماعیل صفوی
نجیب ۴	ملا نجیب	.	مرو	خراسان	.
نخلی ۱	ملا نخلی	.	بخارا	.	امام قلی خان
ندیم ۱	میرزادکی	۱۱۵۲ هـ	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی

۱- شیخ نجم الدین معروف به دایه، از مردان شیخ نجم الدین کبری است، معاصر مولیسانا
جلال رومی بود ۱۲

۲- ملا نجم الدین از شعرای زمان افاضل دوران بود ۱۲

۳- شیخ نور الدین در انشاء نظم و شعر خالی از قدرت و لطیف نبود، در زمان سلطان حسین صفوی
به ملک الشعراء متنازع گردید ۱۲

۴- نجیب الدین از شعرای مشهور زمان است، مداح سلاطین سلجوقی بوده، بعد از کمال اسماعیل
در عراق بعرضه ظهور آید ۱۲

۵- ملا نخلی، در خدمت امام قلی خان بصری بود ۱۲

۶- میرزادکی، مثنوی موسوم به بدرنجف در ملک نظم کشیده ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
نزاری ^۱	حکیم نزاری	۸۳۴هـ	قائن	قستان	.
نزاری	ملا نزاری	.	گیلان	طبرستان	.
نسبتی ^۲	ملا نسبتی	۸۸۵هـ	تھانیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
نسبتی ^۳	ملا نسبتی	.	مشهد	خراسان	شاه طهماسب باغی والی ایران
نسیمی ^۴	ملا نسیمی	.	هرات	»	شاه رخ میزرا والی سمرقند
نشانی ^۵	علی احمد	۱۰۲۰هـ	دهلی	هندستان	نورالدین جهانگیر والی هند
نشا ^۶	آقا عبد الوهاب	۱۱۹۰هـ	تبریز	عراق عجم	نادر شاه والی ایران
نصر ^۷	حمیدالدین نصر	.	.	.	سلطان مسعود بن ابراهیم

۱- حکیم نزاری از حکمای عالی طبیعت بود، گویند در قستان شیخ سعدی بخانه او وارد شدند مدتی شیخ ملاکام^{۱۲} را ملا نسبتی، دیوانش قریب به شش هزار بیت است، اشعار بازمه دارد ۱۲

۲- ملا نسبتی، مدتی در آذربایجان ساکن بود و آخر در اردبیل مدفون شد ۱۲

۳- ملا نسیمی صاحب دیوان است، معاصر ملاکامی نیشاپوری بود ۱۲

۴- علی احمد مهرکن از فرقه اولیا و زمره اصفیا بود، با شیخ فاضل مباحثات مشاعرات بسیار داشت و مکرر کنایات بوی فرموده اند، از کلام مولانا کمال قدرت طبع میتوان یافت؛ بسیاری طالبان حق از هوشش بمنزل مقصود رسیده بدایت یافته اند ۱۲

۵- حمیدالدین نصر^{۱۳} فارس میدان بخوری مبارز معرکه بلاغت گسری بود، منشیان زمان از کلام بلاغت نظارش استفاده نموده اند، بلغت فارسی قناری تالیفات ابیات خوب ارد، ترجمه کلیله و دمنه از دست مداحی سلطان مسعود بن ابراهیم کرده ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
نصیبی	بابا نصیبی	۹۴۲ هـ	گیلان	طبرستان	سلطان یعقوب کمان‌الی سمرقند
نصیر	ابو نصر نصیر الدین	۹۵۸ هـ	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
نصیر	نصیر الدین چایچک	۹۵۷ هـ	دهلی	هندستان	سلطان فیروز شاه باربک
نصیر	خواجہ نصیر الدین	۹۶۲ هـ	طوس	خراسان	ہلاکو خان والی خراسان
نطقی	ملا نطقی	.	نیشاپور	"	.
نطقی	نطقی ابن غازی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	.
نظام	نظام الدین ابوالعلا	۹۶۱ هـ	استرآباد	طبرستان	سلطان حسین میرزا والی ہرات

۱۱ ابو نصر نصیر الدین بن خثانی اصل ہمدانی مولد است ۱۲
 ۱۳ خواجہ نصیر الدین ابن امام فخر الدین محمد رازی است در طوس باہ جادی الاول ۵۹۷ هـ
 متولد شد و ہماچاکب کلمات کرد، در حکمت شاگرد بہمن یار و او شاگرد شیخ بوعلی سینا است،
 شرحی بر اشارات شیخ بوعلی و در نجوم شرحی بر صد کلمہ بطلمیوس و در عقائد متن تجرید، و در سلوک
 اوصاف الاشراف از تصانیف اوست، در کائناتیں مدفون شد ۱۲

۱۴ ملا نطقی، با حاجی محمد جان قدسی معاصر بود ۱۲

۱۵ نطقی، ابن غازی بیگ از سنخوران زمان بوده ۱۲

۱۶ نظام الدین ابوالعلا، معاصر میر حسین معانی نیشاپوری است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
نظام ۱	میر نظام و غیب	.	شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
نظام ۲	ملا نظام	.	تبریز	عراق عجم	.
نظام ۳	نظام الدین اعرج	.	.	.	.
نظام ۴	حکیم نظام الدین علی	سنه ۸۰۰	کاشان	خراسان	شاه طهماسب ماضی الی ایران
نظام ۵	چندی نظام الدین علی	.	قزوین	عراق عجم	ارغون خان الی فارس
نظامی ۶	ابو محمد الیاس	سنه ۸۰۰	گنجه	آذربایجان	سلطان حسین پان الی شیراز
نظمی	محمد میرک نظمی	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا الی هرات
نظیر ۷	ملا نظیر	.	مشهد	..	آبراهیم عادل شاه والی سیماپور

۱- میر نظام دست غیب در اندک وقتی کمال شاعری شهو گردید از سخنوران مشهور است
دیوانش به هزار بیت میرسد در جوانی فوت شد، در پهلوی خواجہ حافظ مد فون شد ۱۲

۲- حکیم نظام الدین علی پدر حکیم رکنی کاشی است ۱۲

۳- قاضی نظام الدین عثمان بعضی ادرامعاصر کاجاتو خان نیست اند و برخی ملازم حضور
ارغون خان گفته، بهر حال مملکت نظم را منظم داشت ۱۲

۴- ابو محمد الیاس اگرچه در گنجه می بود اما مولدش در شهر قم است چنانکه در اقبال نامه
میگوید چه در گنجه در بحر گنجه گم به دله از کستان شهر قم به هزار بیت از هضاد و

غزلیات و قطعات در باعیات سوای خمسه دارد ۱۲

۵- ملا نظیر از شعرا مقرر زمان بوده ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عبد
نظیری ^{له}	میرزا محمد حسین	۱۰۲۱ هـ	نیشاپور	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نعمی ^{له}	سید فضل الله	.	تبریز	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی عمرقند
نعمت الله ^{له}	شاه نعمت الله	۸۳۳ هـ	کرمان	خراسان	شاهرخ میرزا والی خراسان
نفیسی	ملا نفیس	.	کاشان	عراق عجم	.
نقی ^{له}	شیخ علی تقی کره	۱۰۳۱ هـ	کره	.	.

۱- میرزا محمد حسین شاعر غزل سرائی شیرین بان بود، از فراسان براق آمده باشعرا آنجا مشاعر نمود و از آن جا به هندوستان آمده در خدمت اکبر و جهانگیر ترقیات نمود، غزلیات او بسیار است، و اشعارش امتیاز دارد، در احمد آباد گجرات مدفون شد ۱۲

۲- سید فضل الله از محققان عارفان است، در سائر فنون شریفه یگانه جهان بود، تصانیف عالیله دارد ۱۲

۳- شاه نعمت الله نور الدین صاحب مرتبه بلند و مقامات ارجمند است، مقدمات علوم نزد شیخ رکن الدین شیرازی، و علم بلاغت نزد شیخ شمس الدین کی تحصیل کرده، و علم کلام و الهیات در خدمت سید جلال خوارزمی و اصول نزد قاضی عبداللین خوانده، از فضیلتی آن عهد سید محمد واعظ مشهور به شاه داعی الی الله، و شیخ ابوالاسحق بهرامی و سحاق اطعمه شیرازی، و شیخ کمال الدین خجندی و شاه قاسم زوار، و خواجہ صان الدین علی ترک، و مولانا شرف الدین علی یزدی و جماعت کثیر از مریدان سید بوده اند، پس از یک صد و پنجاه سال در موضع مایان وفات یافت ۱۲

۴- علی تقی از مشاعر غزلیه کره (از توابع اصفهان) بود، بیشتر اوقات در کاشان می بود، اشعار عاشقانه دارد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قاف	وطن	ملک	عمد
نورش	محمد حسین	۰	دماوند	خراسان	سلطان حسین صفوی والی ایران
نوری	قاضی نورالله	۱۰۱۹ هـ	شوشتر	فارس	جلال الدین کبرشاه والی هند
نوری	قاضی نورالدین	سنه	اصفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
نوعی	محمد رضا	۱۰۱۹ هـ	جنوشان	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نویدی	عبیدی بیگ	۰۰	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
نیکی	زین الدین مسعود	۰	خجانبه	خراسان	بهرام ابن مسعود شاه والی غزنی
نیازی	ملانیازی	۰	بلخ	۰	جلال الدین کبرشاه والی هند

له محمد حسین، در اصفهان شاعری خوشنویسی بسر می برد، چندی صحبت میرزا صاحب دریافت

معاصر میر خجانات اصفهانی ست ۱۲

له قاضی نورالدین، از افاضل زمان بود، در فن شاعری کمال قدرت داشت ۱۲

له محمد رضا، از شعرای زمان ست، مثنوی سوز و گداز و ساقی نامه از دست، شاعر و قاصد کاشی

است، در برهان پور فوت شد ۱۲

له عبیدی بیگ، از اکابر زادگان شیراز ست، در علم بیاق کمال مهارت داشت و در ملک نظم

رایت شهرت افراخت، در جواب غمخه نظامی مثنویات خوب دارد ۱۲

له زین الدین مسعود، پسر علی اصلاح اصفهانی است، اکثر به تجارت می گزرانید، مثنوی در بر

مغزن اسرار نظامی گفته است ۱۲

له ملانیازی، پسر مولانا سید علی بخاری ست، از شعرای مقرر زمان بود ۱۲

باب و

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمد
داشت	میرزا حسین بیگ	.	.	.	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
داحد	ملا محمد علی	.	قم	عراق عجم	.
دارش	امام قلی بیگ چکنی	۱۲۵۵	رے	.	شاه جهان بادشاه والی هند
دارثی	ملا دارثی	.	اردبیل	آذربایجان	.
داصل	محمد امین	.	لاہور	پاکستان	.
داصف	میرزا امین	.	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
داصف	مولانا سید حسین شاہ	۱۲۸۵	بخارا	خراسان	ابوظفر بادشاه والی هند

۱ ملا محمد علی، شہنشاہ از قم است، اما در اصفهان بسر می برد، شہنوی در کمال خوبی گفته، در سلک خوشنویسان سرکار شاه سلیمان انتظام داشت ۱۲

۲ امام قلی بیگ چکنی، تہذیب آموخته، در عہد شاه عباس صفوی باز بایران رفتہ و ہمانجا فوت شد
 ۳ مولانا سید حسین شاہ، شہنشاہ از بخارا است، فاتحہ فراغ علوم و خدمت قدوۃ العلما
 مفتی عنایت احمد کاکوری خواند، سالہا در علیگڑہ و کانیپور بہنگامہ درس تدریس گرم داشت، پس
 بہ بھوپال رفتہ چندی بتعلیم و تربیت رییس بھوپال پرداخت، و ہمانجا بگراے عالم باقی گردید، خاکسار
 مولف مبادی علوم عربیہ پیش او خواندہ است، کتاب خلعت المنور در جواب اندر من
 از دیادگار است ۱۲

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عهد
واضح ^{له}	میرزا مبارک اردکانی	۱۱۱۲ هـ	دهلی	هندوستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
واضح ^{له}	آقا زمان	.	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
واعظ ^{له}	میرزا محمد رفیع	۱۱۱۳ هـ	قزوین	عراق عجم	شاه عباس ثانی والی ایران
واقف	شیخ نور العین	۱۱۹۰ هـ	لاهور	هندستان	محمد شاه والی هند
واقف ^{له}	ملا واقف	.	خلخال	آذربایجان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
واقفی ^{له}	خواجہ علی	.	مشهد	خراسان	.
واله ^{له}	میرزا یوسف	.	قزوین	عراق عجم	"
واله	ملا والہ	.	ہرات	خراسان	.
واله	جمال الدین	.	شیراز	فارس	.

۱۔ میرزا مبارک اردکانی خال شاکر محمد زمان راسخ است ۱۲
 ۲۔ میرزا محمد رفیع، فن شعر و انشا را بہ آئینے کہ باید ضخیمہ دیگر کمالات ساخته بود، کتاب
 ابواب الجنان ترجمہ احادیث اہل بیت از دست در مراتب نظم دیوانے قریب بہ ہفت ہزار بیت
 ترتیب دادہ ۱۲

۳۔ ملا واقف از ارباب فضل عرفاں بود، در زمان شاه سلیمان صفوی بر دم فوت دہانجا فوت شد
 ۴۔ خواجہ علی، برادر زادہ خواجہ محمد جان قدسی است، بعلم و سمیعہ خصوص تفسیر مرہوم بود،
 نشو و نما ی او در ہرات بود بہر کہ آئندہ بر اتبایالت رسید ۱۲
 ۵۔ میرزا یوسف برادر میرزا طاہر وحید است، مجموعہ کمالات و محسنات بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
واله	علی قلی خان	۱۱۷۷	داعستان	خراسان	محمد شاه بادشاه والی هند
والی	امیر والی	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
دایم	میرزا حسن	.	اصفهان	"	"
وجدان	میر معصوم علی خانی	۱۱۶۰	سرهند	هندوستان	محمد شاه والی هند
وحدت	حکیم عبداللہ	.	گیلان	طبرستان	.
وحشی	ملا وحشی	۱۱۹۹	باق	عراق عجم	شاه طہماصفوی والی ایران
وحید	میرزا محمد طاهر	۱۱۰۵	قزوین	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
وصاف	شرف الدین	۱۱۱۹	شیراز	فارس	سلطان محمد خدا بندہ الی ایران

۱۷۷۷ علی قلی خان در غفوان جوانی از اصفهان بہند آمد و ہا نجافوت شد، شعر بسیارے گفتہ صاحب دیوان تذکرہ موسوم بہ ریاض الشعر است ۱۲

۱۷۷۷ امیر والی از استادان فصیح بیان شیوای شیریں زبان ست اشعار رنگین انکار رنگیں

بسیار دارد، در ۱۱۶۶ در عرصہ حیات بود ۱۲

۱۷۷۷ میرزا حسن در شاعری و تاریخ گوئی مہارت و قدرت تمام داشت ۱۲

۱۷۷۷ ملا وحشی، از باقی کہ قصبہ است از مضافات یزد، چون اکثر اوقات در یزد بسر می برد بہ یزدی شہرت یافت، از شعراے شیریں زبان است، سہ مشنوی دارد یکی در بحر خنجر اسرار سہمی بہ خلد بریں، دیگری در بحر خسرو شیریں موسوم بہ ناظر و منظور، و یکے دیگر نیز در بحر خسرو شیریں کہ تا تمام ست مسمی بہ فرہاد و شیریں ۱۲ ۱۷۷۷ در پشاه سلیمان صفوی بودہ داعی دیوان نو بہر اہلیت دارد ۱۲

۱۷۷۷ صاحب تاریخ و صاف ست در انشای نظم و نثر مسلم زماں و یگانہ دوران بودہ ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عهد
وصلی	میر عطار الدین	۹۹۵ھ	۰	خراسان	۰
وفائی	ملا وفائی کور	۰	اصفهان	عراق عجم	جلال الدین کبروالی ہند
وفائی	ملا وفائی	۰	ہرات	خراسان	"
وقوعی	ملا وقوعی	۰	تبریز	عراق عجم	۰
وقوعی	ملا محمد شریف	۱۰۲۰ھ	نیشاپور	خراسان	"
دقاری	ملا محمد امین	۰	یزد	عراق عجم	۰
ولی	ملا محمد	۹۹۹ھ	دشت بیاض	قستان	شاہ طہا صفی والی ایران
وہمی	ملا حسن	۰	قم	عراق عجم	۰
وہمی	طہا سپ قلی بیگ	۰	ترشیر	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند

۱۔ میر عطار الدین از کمالان اہل ست صاحب بیع بند شہو بہ نام قیماں ۱۲
 ۲۔ ملا وفائی کور از تراک ست چون در چشمے اندکی عیب بود، بہ کور شہتہار یافت ۱۲
 ۳۔ ملا وفائی، از شاگردان مولانا فیضی ست، در شانہ در آگرہ بود ۱۲
 ۴۔ ملا وقوعی، صاحب تذکرہ ریاض الشعر اکوید کہ دے از شعرائ مشہور ست ۱۲
 ۵۔ ملا محمد شریف از ارباب کمال ست خط شکستہ راغب می نوشت، در خدمت کبر شاہ ہری برد ۱۲
 ۶۔ ملا محمد امین از ارباب کمالات و ہنرمندی بود ۱۲
 ۷۔ ملا محمد ابن فیض، از شعرائ معرون و بخوران مشہور ست، در غزل سرای طبعش متین،
 و اشعارش نیکین ست ۱۲
 ۸۔ طہا سپ قلی بیگ، در عہد جہانگیر شاہ ہند آمدہ بخدمات سرفراز گردید ۱۲

بابها

تخص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
هاتفی ^{له}	ملا عبد الله	۹۲۵هـ	جام	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
هادی ^{له}	میرزا هادی	.	شهرستان	عراق عجم	شاهجهان والی هند
هادی	میرزا هادی	.	لار	فارس	.
هارون ^{له}	خواجه هارون	.	جوئن	خراسان	سلطان ابا قاجان والی خراسان
هاشمی	امیر هاشمی	۹۶۹هـ	قندهار	"	جلال الدین اکبر والی هند
هلاکی ^{له}	ملا هلاکی	۱۲۰۰هـ	همدان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا صفوی الی ایران
بلالی ^{له}	نورالدین	۹۳۶هـ	استرآباد	طبرستان	سلطان حسین میرزا والی هرات

له ملا عبد الله همیشہ زادہ مولانا عبد الرحمن جامی ست چار کتاب باوزان خمسہ نظامی نظم کرده ست^۱
 له میرزا هادی پسر میرزا رفیع الدین شهرستانی ست در و اہل حال محسوب ٹاگ بود، در زمان شاہ
 سلیمان ہند آمدہ بہ مناصب بلند سر فرما کردید ۱۲ .

له خواجه ہارون پسر شمس الدین صاحب دیوان ست دانشمند و فاضل بود، با سعیدی
 اخلاص داشت، وزیر ابا قاجان بودہ ۱۲

له ملا ہلاکی، بہ اکثر فنون شعری مربوط بود، اشعار آید بسیار دارد ۱۲

له نور الدین معاصر ملا جامی ملاگزتی ست گاہی در عراق و گاہی در خراسان می بود، مثنوی
 لیلی مجنون و صفات العاشقین، و شاہ در پیش رو بیادگار ست، دیوان تصائد و غزلش مشہور ست،
 سیف اسد گشت، مادہ تاریخ فوت اوست ۱۲

تخلص	نام	سند و فتا	وطن	ملک	عمد
ہمام	میر ہمام	۷۱۳ھ	تبریز	عراق عجم	آتابک ابوبکر والی شیراز
ہمایوں	امیر ہمایوں	۷۲۰ھ	اسفراین	خراسان	سلطان حسین میر والی خراسان

باب یا

یارتی	بلایاری	۷۵۲ھ	یزد	عراق عجم	.
یحیٰ	قاضی یحیٰ	۷۵۲ھ	لاہجان	طبرستان	صاحبقران فی شاہجہاں الی ہند
یحیٰ	امیر یحیٰ	۷۹۰ھ	قزوین	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند
یحیٰ	میر یحیٰ	۷۶۳ھ	کاشان	فارس	شاہجہاں والی ہند
یقینی	قاضی عبداللہ	.	لاہجان	طبرستان	"

۱۱۔ میر ہمام، معاصر و صاحب سعدی شیرازی ست؛ و شاگرد محقق طوسی ۱۲

۱۳۔ امیر ہمایوں؛ ازندمای خاص مجلس سلطان یعقوب ترکمان بود ۱۲

۱۴۔ قاضی یحیٰ، از افضل زمان بود، مدت مدید در کاشان سکونت داشت پس بہند آمد، شاہجہاں در حق وی تفضلات فرمود، باز کاشان رفت؛ و ہماجا وفات یافت ۱۲

۱۵۔ امیر یحیٰ؛ از امامہ فضلی نامدار ست؛ موخر بے بدل بود، کتاب لب التوائخ از دست ۱۲

۱۶۔ میر یحیٰ مشہور بہ کاشی شیرازی الاصل ست، در کاشان طرح توطن اندوخت؛ و بعد شاہجہاں بہند آمد ۱۲

۱۷۔ قاضی عبداللہ عم قاضی یحیٰ لاہجی ست؛ و فیضیت کمال یگانہ آفاق بود، در لاہجان شہید شد ۱۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عمد
یغما	.	.	قم	عراق عجم	.
یقینی	ملایقینی	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرالوالی هرات
یبینی	مولانا مبینی	.	سمنان	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران
یبینی	محمد بن عثمان	.	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
یوسف	محمد یوسف	.	گازرون	فارس	.
یوسف	محمد یوسف	.	جربادقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران

۱۰
 ۱۰ ملایقینی، امیر علی شیر گوید که در ترکی، فارسی شعری گفت، مثنی در ده دو برادران ۱۲

۱۱ مولانا مبینی، از تازه خیالان، نادره گویان، عصر بود ۱۲

۱۲ محمد بن عثمان، در عهد سلطان محمود غزنوی صیت فضل از کراں بکراں رسید تا یغما

که شغل بر احوال محمود دست، با تصانیف دیگر از دست ۱۲

۱۳ محمد یوسف، گاهی یوسف و گاهی یوسفی تخلص میکرد، قبل از اکبر بود ۱۲

۲

۱

۱

التماس ضروری

براہ کرم قبل از مطالعہ مندرجہ ذیل مقامات پر مصرعہ ذیل اصلاحات فرمائی جائیں

صفحہ	۴	سطر	۵	میں بجائے فرامی	خرابی
"	"	"	۱۸	" " " " بنہ	منہ
"	۶	"	۱۵	" " " " خوانی	خوانی
"	۸	"	"	" " " " بمعرض	بمعرض
"	۱۱	"	۱۱	" " " " اضی	رضی
"	۱۳	"	۷	خانہ ۳ میں بجائے شیراز	.
"	"	"	"	" " " " فارس	شیراز
"	"	"	"	" " " " ۵	فارس
"	"	"	۸	" " " " مشہد	.
"	"	"	"	" " " " ۴ خراسان	مشہد
"	"	"	"	" " " " ۵	خراسان
"	۲۲	"	۱۵	میں بجائے اردو	ازو
"	۲۹	"	۱۶	" " " " حاجی	جامی
"	۴۸	"	۱۳	" " " " تبارزہ	تبارزہ
"	۵۲	"	۱۲	" " " " عزیز	عزیز
"	۵۴	"	۱۵	" " " " حوادث	خواف
"	۵۷	"	۱۳	" " " " نجیبی	نجیبی
"	۵۸	"	۱۰	" " " " تبارزہ	تبارزہ

صفحہ	۶۱	سطر	۱۸	میں بجائے عبد الحمن	عبد الحمن
"	۶۶	"	۴	" " ملا بر	جلایر
"	۷۲	"	۱۵	" " قران	اقران
"	۷۴	"	۱۲	" " بطور	"
"	"	"	۱۶	" " بلقی	بلقی
"	"	"	۱۷	" " کاتی	کامی
"	۷۷	"	۹	" " سمرقند	سم
"	۷۹	"	۱۶	" " علوم	علو
"	۸۴	"	۱۳	" " کلام درفن	کلام درفن
"	۸۵	"	۱۱	" " تسلیم کردند	تسلیم کردند
"	۹۲	"	۱۰	" " بدری	بدرے
"	۹۷	"	۱۲	" " مشنوی خوبی	مشنوی خوبے
"	۱۰۱	"	۱۵	" " بخارا	بخارا
"	۱۰۶	"	۱۷	" " ہمدان	ہمدان
"	۱۱۶	"	۸	" " اورمزو	مرو
"	"	"	۱۵	" " ابوالمحالی	ابوالعالی
"	۱۱۹	"	۱۲	" " سفرده	شفرده
"	۱۲۳	"	۱۷	" " ابوالفرج	ابوالفرج
"	۱۲۴	"	۱۵	" " نیتان	منشیان
"	۱۲۵	"	۱۱	" " میرزا بیدل	ازمیرزا بیدل
"	"	"	۱۲	" " مرزا مظہر	مرزا مظہر

حوازل العرب

علم دوست اصحاب اور طلباء کے لیے ایک نعمت

یہ کتاب بھی جناب مولف صاحب نے کدہ کی تالیف ہے جس میں عربی کے تمام متعارف محاورات کو مستند ترین کتب لغات سے اخذ کر کے اس ترکیب کے ساتھ جمع کیا ہے کہ پہلے خانہ میں عربی محاورات مع مصادر و اشارہ ابواب ثلاثی و رباعی، دوسرے میں عربی حروف صمدہ فیہرے میں عربی محاورہ کا فارسی ترجمہ اور چوتھے میں سلیس و با محاورہ اردو ترجمہ درج ہوگا۔ التزام کے ساتھ تمام کتاب تقریباً پچاس ہزار محاورات پر مشتمل ہے کسی محاورہ کے کتب لغات سے تلاش کرنے میں جو زحمت ہوتی ہے وہ طالبان علم سے پوشیدہ نہیں ہے۔ ایسی صورت میں یہ کتاب حقیقت ایک نعمت غیر مرقبہ شمار ہونے کے لائق ہے۔ کتاب کی خوبی کا ایک ثبوت یہ بھی ہے کہ اس کا تہیہ عالی جناب مولانا مولوی محمد حبیب الرحمن خاں صاحب شروانی جیسے فاضل و جوہر شناس بزرگ قوم نے اپنے نام نامی کے ساتھ منظور فرمایا ہے۔ اور بعض نامور مسلمان اہل قلم نے اس کو ثبت عمدہ اور ”بڑے کام کی“ اور ایک فاضل یورپین مشتشرق نے ”نہایت مفید“ بتایا ہے۔ قیمت ایک وپہرہ علاوہ محصول ڈاک تاجران کتب کو معقول کمیشن دیا جائیگا جو خط و کتابت سے طے ہو سکتا ہے۔

ملنے کا یہ

مینجر صاحب انسٹی ٹیوٹ پریس علی گڑھ

بفضلِ خُدا

انسٹیٹیوٹ پریس میں (جو سرسید علیہ الرحمۃ کا قائم کردہ اور محمد کالج کی ملک ہونے کی وجہ سے حقیقی معنوں میں ایک قومی پریس ہے) لوہے اور پتھر دونوں قسم کے چھاپوں میں اردو، انگریزی کا ہر قسم کا کام بہت صحت اور کفایت سے ہوتا ہے اور وقت پر دیا جاتا ہے۔ مطبع کو اس کے قدیم و اہل نظر سرپرستوں کی نجات جو اطمینان بخش اسناد حاصل ہوئی ہیں اُن کی نقل عند الطلب دانہ کی جاسکتی ہے۔ اہل ذوق و ضرورت کم از کم ایک بار ضرور امتحان فرمائیں۔ نسخِ زبانی یا بذریعہ خط و کتابت طلب ہو سکتا ہے۔

علی گڑھ انسٹیٹیوٹ گزٹ نامی ایک اخبار بھی اس دفتر سے نکلتا ہے جو کالج کا سرکاری اخبار ہے اور جو سرسید علیہ الرحمۃ نے کالج کی بناسے بھی قبل جاری کرنا شروع کیا تھا اور جس میں کالج کی خبروں کے علاوہ دلچسپ اور مفید مضامین شائع ہوتے ہیں جنکو ایک نہایت نامور فاضل بزرگ نے ”معتد بہ ادبی خوبی والا“ تسلیم کیا اور ان پر ”ماشاء اللہ و جزاک اللہ خیرا“ فرمایا ہے۔ قیمت سالانہ ۴ روپے، ہفتہ وار ۲ روپے آئے۔ اشتہارات کا نرخ زبانی یا خط و کتابت سے طلب ہو سکتا ہے۔

مفید و دلچسپ کتابوں کا بھی ایک خاصہ ذخیرہ اس پریس میں فراہم رہتا ہے جو قابل دید ہے۔ فہرست طلب کئے پر روانہ کی جاسکتی ہے۔ ہر قسم کی خط و کتابت اور درخواستوں کے لیے یہ منیجر صاحب انسٹیٹیوٹ پریس علیحدہ

